

T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA AÇIK YEŞİL ALAN
KULLANIMI VE ÇOCUK GELİŞİMİ ÜZERİNE ETKİSİ: TUZLA-İSTANBUL
ÖRNEĞİ**

HAZIRLAYAN

MELEK ÖZTÜRK

DANIŞMAN

DOÇ. DR. NURHAN KOÇAN

BARTIN-2021

T.C.

**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

**OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA AÇIK YEŞİL ALAN KULLANIMI
VE ÇOCUK GELİŞİMİ ÜZERİNE ETKİSİ: TUZLA- İSTANBUL ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

Melek ÖZTÜRK

JÜRİ ÜYELERİ

Danışman : Doç. Dr. Nurhan KOÇAN - Bartın Üniversitesi
Üye : Doç. Dr. Melih ÖZTÜRK - Bartın Üniversitesi
Üye : Dr. Öğr. Üyesi Şeyma ŞENGÜR - Ordu Üniversitesi

BARTIN-2021

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Doç. Dr. Nurhan KOÇAN danışmanlığında hazırlamış olduğum “ OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA AÇIK YEŞİL ALAN KULLANIMI VE ÇOCUK GELİŞİMİ ÜZERİNE ETKİSİ: TUZLA-İSTANBUL ÖRNEĞİ” başlıklı Yüksek lisans/doktora tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun,özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

28/01/2021

Melek ÖZTÜRK

ÖNSÖZ

Öncelikle araştırmanın başlangıcından beri önerileri, mesleki bilgisi, değerli fikirleri, rehberliği ve desteği ile beni yönlendirdiği ve geniş bir vizyona ulaşmama yardımcı ettiği için değerli hocam tez danışmanım, Doç. Dr. Nurhan KOÇAN'a saygılarımı sunuyorum ve sonsuz teşekkür ederim.

Yüksek Lisans öğrenimim ve çalışmalarım süresince hayatım boyunca maddi ve manevi fedakârlıklar göstererek benden desteğini esirgemeyen ve sonsuz sabırla her zaman yanımda olan sevgili annem Nuran ÖZTÜRK'e, babam Mustafa ÖZTÜRK'e ablam Tuğba ÖZTÜRK'e kardeşim Burak ÖZTÜRK'e sonsuz teşekkür ederim.

Hayatımın her anında varlıklarından güç aldığım, her zaman yanımda olan arkadaşlarım ve ayrıca meslektaşlarım Ferda nur BUDAK ÇETİN, Buse BİLGİÇ ve Burcu USTA'ya sonsuz teşekkür ederim.

Araştırmamın analiz aşamasında zamanlarını ayırıp ve anket araştırmalarımnda katkı sağlayan tüm okul öncesi eğitim kurumlarına ve değerli öğretmenlerine,
Son teşekkürüm ise en yorgun, telaşlı, kaygılı anlarımda bile beni yüreklendiren ve her daim beni destekleyen canım Göktürk CERTEL'e sonsuz teşekkür ederim.

Melek ÖZTÜRK

Bartın, 2021

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA AÇIK YEŞİL ALAN KULLANIMI VE ÇOCUK GELİŞİMİ ÜZERİNE ETKİSİ: TUZLA-İSTANBUL ÖRNEĞİ

Melek ÖZTÜRK

Bartın Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Nurhan KOÇAN

Bartın-2021, sayfa: 120

Okul binaları ve okul bahçelerinin günümüz şehirlerinde çocukların en çok vakit geçirdikleri yerler olduğu düşünüldüğünde, anaokulu bahçeleri ve bahçede oynanan oyunlar beden ve ruh sağlığı açısından hayati önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, İstanbul Tuzla İlçesinde bulunan özel ve resmi anasınıfı ve anaokullarında açık yeşil alan kullanımının mevcut durumunu belirlemek, anaokulu bahçelerindeki kullanılan materyalleri belirlemek ve açık yeşil alan kullanımının okul öncesi çocuklarının fiziksel, ruhsal, zihinsel yöndeki gelişimine katkı sağlayacak nitelikte olup olmadığını belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubunu, Tuzla ilçesinde sosyo-ekonomik açıdan farklı kesimleri barındıran ve en yüksek nüfusa sahip iki mahalle olan (Postane ve İstasyon Mh) basit rastgele örnekleme yöntemiyle seçilen 19 anaokulu, 1 anasınıfı üzere toplam 20 Anaokul'da bu niteliğin ne derece sağlandığının tespit edilmesidir.

Bu amaca ulaşmak için okul bahçesini kullanma imkânı için 30 kriterden oluşan gözlem tablosu oluşturulmuştur. Seçilen okul bahçesinin bu kriterleri karşılayıp karşılamadığını kontrol edilmiş ve puanlanmıştır. Puanlamanın sonucu, tüm okul bahçelerinin orta ve üst düzey temsilci gruplarında olduğunun belirlenmiştir. Sonuç olarak, anaokulların mümkün olan çocuklar için en iyi dış mekan kullanımının daha etkin kullanılması ve geliştirilmesi konusunda önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Anaokulu bahçesi; Dış mekân tasarımı; Okul Öncesi Eğitim; Sağlıklı gelişim; Açık Hava Oyun Alanları

Bilim Alan Kodu: 80502; 80507; 80509

ABSTRACT

M.Sc.Thesis

THE USE OF OPEN GREEN SPACE IN PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS AND THE EFFECT ON CHILD DEVELOPMENT: THE CASE OF TUZLA –ISTANBUL

Melek ÖZTÜRK

Bartın University

Graduate School

Department of Landscape Architecture

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Nurhan KOÇAN

Bartın-2021, page: 120

Considering that school buildings and school gardens are the places where children spend the most time in today's cities, kindergarten gardens and games played in the garden are very important for physical and mental health. The aim of this study is to determine the current situation of the use of open green space in private and public kindergartens and kindergartens in Istanbul Tuzla district, to determine the materials used in kindergarten gardens, and to determine whether the use of open green space contributes to the physical, mental and mental development of preschool children. The study group of the study is to determine the degree of achievement of this quality in a total of 20 Kindergartens, including 19 kindergartens and 1 kindergarten, selected by simple random sampling method, which are the two neighborhoods with the highest population (Post Office and Station Mh), which have different socio-economical segments in Tuzla. .

To achieve this goal, an observation table consisting of 30 criteria has been created for the opportunity to use the school garden. It was checked whether the chosen schoolyard meets these criteria and was scored. The result of the scoring was determined that all school gardens are in the middle and upper level representative groups. As a result, suggestions have been made for the more effective use and development of the best outdoor use for children possible in kindergartens.

Keywords: Kindergarten garden, Outdoor design, Preschool Education, Healthy development, Outdoor Playgrounds

Scientific Field Code: 80502; 80507; 80509

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
KABUL VE ONAY	ii
BEYANNAME.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	xii
TABLolar DİZİNİ	xiv
GRAFİKLER DİZİNİ	xv
EKLER DİZİNİ	xvi
BÖLÜM 1 GİRİŞ	1
1.1 Araştırmanın Amacı ve Kapsamı	2
1.2 Konu ile İlgili Önceki Çalışmalar	3
BÖLÜM 2 KURAMSAL TEMELLER	9
2.1 Okul Öncesi Eğitim	9
2.2 Okul Öncesi Eğitim Kurumları	13
2.2.1 Kreş	14
2.2.2 Çocuk Yuvaları	14
2.2.3 Anaokulları	14
2.4 Okul Öncesi Çocuk Eğitiminin Tarihçesi	15
2.4.1 Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimin Tarihçesi.....	15
2.4.2 Dünyada Okul Öncesi Eğitimin Tarihçesi	17
2.5 Okul Öncesi Eğitim Kurumları ve Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim Sistemi	19
2.6 Anaokullarında Çevre ve Kentsel İlişki.....	20
2.6.1 Anaokullarında Yer Seçimi ve Yerleşme	21
2.6.2 Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Fiziksel Özellikleri	22
2.7 Okul Öncesi Kurumlarında Açık Alan Kullanımı	22

2.8 Açık ve Yeşil Alanların Çocuk Yönünden Değeri	27
2.8.1 Açık Hava Oyun Alanlarının Bedensel Gelişim ve Hareket Gelişimine Etkisi ...	28
2.8.2 Açık Hava Oyun Alanlarının Bilişsel Gelişime Etkisi	29
2.8.3 Açık Hava Oyun Alanlarının Sosyal-Duygusal Gelişime Etkisi	29
2.9 Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Dış Mekan Oyun Alanlarının Planlanması	30
2.10 Açık Alan –Bahçe Tasarımındaki İlkeler	31
2.11 Açık Alan Tasarımındaki Ulusal ve Uluslararası Standartlar	35
2.12 Dış Mekan Kullanılan Materyaller ve Taşınması Gereken Özellikler	36
2.12.1 Döşeme ve Tekstür	36
2.12.2 Dış Mekan Oyun Aletleri ve Materyalleri	37
2.12.3 Bitkisel Materyal (Bitkisel Materyalin Kullanım Amacı, Bitkisel Materyalin Kullanımında Dikkat Edilecek Hususlar)	38
2.13 Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Çocuklar İçin Hazırlanan Dış Mekan Tasarımında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	42
2.14 Dış Mekan Oyun Alanlarındaki Kazalar ve Güvenlik Önlemleri	42
BÖLÜM 3 MATERYAL VE YÖNTEM	43
3.1 Materyal	43
3.2 Yöntem	44
BÖLÜM 4 ARAŞTIRMA BULGULARI	48
4.1 Anket Çalışmaları	48
4.2 Kontrol Gözlem Tablosu	58
4.3 Özel Gülen Dünya Anaokulu	62
4.4 Özel Mavi Boncuk Anaokulu	64
4.5 Özel Kelebek Anaokulu	66
4.6 Özel Joyn joy Anaokulu	68
4.7 Özel Duru Anaokulu	70
4.8 Özel Masal Bahçe Anaokulu	72
4.9 Özel Bilgi Dünyası Anaokulu	74
4.10 Özel Eğitimci Koleji VIP Anaokulu	76
4.11 Özel Yeni Yorum Anaokulu	78

4.12 Özel Ayışığı Anaokulu	80
4.13 Özel Fen Anaokulu	82
4.14 Özel Zeynep Şahika Anaokulu	84
4.15 Özel MoreFil Kreş ve Gündüz Bakımevi	86
4.16 Özel Persephone Ekolojik Temelli Anaokulu	88
4.17 Özel Merkür Kreş ve Gündüz Bakımevi	90
4.18 Özel Mavi Okyanus Anaokulu	92
4.19 Özel Şehir Koleji	94
4.20 Barbaros İlkokulu	96
4.21 Özel Kanguru Anaokulu Çocuk Köyü	98
4.22 Özel Es Anaokulu	100
BÖLÜM 5 SONUÇ VE ÖNERİLER	103
KAYNAKLAR	110
EKLER	116
ÖZGEÇMİŞ	120

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil	Sayfa
No	No
3.1: Tuzladaki Anaokulların konumu	43
4.1: Özel Gülen Dünya Anaokulu uydu görüntüsü.	62
4.2: Özel Gülen Dünya Anaokuluna genel bakış	63
4.3: Özel Mavi Boncuk Anaokulunun uydu görüntüsü.	64
4.4: Özel Mavi Boncuk Anaokuluna genel bakış.....	65
4.5: Özel Kelebek Anaokulu uydu görüntüsü.	66
4.6: Özel Kelebek Anaokuluna genel bakış	67
4.7: Özel Joyn Joy Anaokulunun uydu görüntüsü	68
4.8: Özel Joyn Joy Anaokuluna genel bakış.	69
4.9: Özel Duru Anaokulu uydu görüntüsü	70
4.10: Özel Duru Anaokuluna genel bakış	71
4.11: Özel Masal Bahçe Anaokulu uydu görüntüsü.....	72
4.12: Özel Masal Bahçe Anaokuluna genel bakış.....	73
4.13: Özel Bilgi Dünyası Anaokulu uydu görüntüsü	74
4.14: Özel Bilgi Dünyası Anaokuluna genel bakış	75
4.15: Özel Eğitim VIP Anaokulu uydu görüntüsü.	76
4.16: Özel Eğitim VIP Anaokuluna genel bakış.....	77
4.17: Özel Yeni Yorum Anaokulu uydu görüntüsü.	78
4.18: Özel Yeni Yorum Anaokuluna genel bakış	79
4.19: Özel Ayışığı Anaokulu uydu görüntüsü.....	80
4.20: Özel Ayışığı Anaokuluna genel bakış.....	81
4.21: Özel Fen Anaokulunun uydu görüntüsü.	82
4.22: Özel Fen Anaokuluna genel bakış.....	83
4.23: Özel Zeynep Şahika Anaokulunun uydu görüntüsü.....	84
4.24: Özel Zeynep Şahika Anaokuluna genel bakış.....	85
4.25: Özel Morefil Kreş ve Gündüz Bakımevinin uydu görüntüsü.	86
4.26: Özel Morefil Kreş ve Gündüz Bakımevine genel bakış.....	87
4.27: Özel Persephone Ekolojik Anaokulu uydu görüntüsü.	88

ŞEKİLLER DİZİNİ (devam ediyor)

Şekil	Sayfa
No	No
4.28: Özel Persephone Ekolojik Anaokuluna genel bakış	89
4.29: Özel Merkür Kreş ve Gündüz Bakımevi Anaokulu uydu görüntüsü.....	90
4.30: Özel Merkür Kreş ve Gündüz Bakımevi Anaokuluna genel bakış	91
4.31: Özel Mavi Okyanus Anaokulu uydu görüntüsü.....	92
4.32: Özel Mavi Okyanus Anaokuluna genel bakış.....	93
4.33: Özel Şehir Koleji uydu görüntüsü.....	94
4.34: Özel Şehir Kolejine genel bakış.....	95
4.35: Barbaros İlkokulu uydu görüntüsü.....	96
4.36: Barbaros İlkokuluna genel bakış.....	97
4.37: Özel Kanguru Anaokulu Çocuk Köyü uydu görüntüsü	98
4.38: Özel Kanguru Anaokulu Çocuk Köyüne genel bakış	99
4.39: Özel Es Anaokulu uydu görüntüsü	100
4.40: Özel Es Anaokuluna genel bakış.....	101

TABLULAR DİZİNİ

Tablo	Sayfa
No	No
3.1: Kontrol Gözlem Tablosu.....	46
3.2: Temsili Derecelendirme Tablosu.....	47
4.1: Okul Bahçelerinin Mevcut Duruma Ait Puan Tablosu.....	59
4.2: Okul Bahçelerinin Temsili Dereceleri.....	61

GFAFİKLER DİZİNİ

Grafik	Sayfa
No	No
4.1: Cinsiyet Grafiği Analizi.....	49
4.2: Eğitim Durumu Analizi.....	50
4.3: Yaş Durumu Analizi	50
4.4: Meslekteki Çalışma Yılı Analizi.....	50
4.5: Görev Durumu Analizi.....	51
4.6: Çalışılan Kurumun Durum Analizi.....	51
4.7: Eğitim Süresinin Durum Analizi.....	52
4.8: Yaş Grubunun Durum Analizi	52
4.9: Etkinlik Programında Dış Mekan Kullanımı Durum Analizi	53
4.10: Etkinlik Programında Dış Mekan Kullanım Sıklığı Durum Analizi.....	53
4.11: Doğada Bulunan Materyal Kullanım Analizi	54
4.12: Okul Bahçesinde Gerçekleştirilen Aktiviteler Durum Analizi	54
4.13: Okul Bahçesindeki Eksikliklerin Durum Analizi	55
4.14: Okul Bahçesinde Bulunan Açık Hava Materyallerinin Durum Analizi.....	55
4.15: Okul Bahçesinde Bulunan Açık Hava Oyun Alanının Büyüklüğü Durum Analizi	56
4.16: Okul Bahçesinde Tarım Alanı Durum Analizi.....	56
4.17: Okul Bahçesinde Farklı Yaş Grupları İçin Ayrılmış Alanların Durum Analizi	57
4.18: Okul Bahçesinin Zemin Malzemesi Durum Analizi.....	57
4.19: Okul Bahçesinin Engelli Öğrenciler İçin Düzenlemesine Yönelik Durum Analizi.....	58

EKLER DİZİNİ

Ek	Sayfa
No	No
EK 1. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Açık Yeşil Alan Kullanımı Tuzla-İstanbul Örneği Anket Soruları.....	116
EK 2. İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü İzin Belgesi.....	119

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Erken çocukluk eğitimi; 0-6 yaş arası çocukların fiziksel, psikolojik, sosyal ve duygusal gelişimini destekleyen, onları toplumun kültürel değerlerine uymaları konusunda yönlendiren ve temel eğitim bütünlüğü kapsamında ilköğretime hazırlayan eğitim süreci olarak tanımlanmaktadır (Demiriz vd., 2003).

Çocukların gelecekte fiziksel ve zihinsel olarak sağlıklı bir insan haline gelebilmeleri için çevreye ve sosyal, fiziksel, duygusal ve psikolojik becerilerini geliştirecek fırsatlara ihtiyaçları vardır. Bu şekilde bu beceriler geliştirilebilir; okul bahçesi; eğitim, oyun, spor, sosyal ve kültürel aktiviteler ve çeşitli kutlamalar için en uygun ve etkili yerdir. Çünkü çocuklar zamanlarının çoğunu okulda geçirmektedir. Okul öncesi çağındaki çocukların belirli becerileri öğrenmek ve gelişimlerini desteklemek için fiziksel çevreye ve sosyal açıdan sağlıklı alana ihtiyaçları vardır. Ayrıca nitelikli öğretmenlerin çocukların büyümesini ve ihtiyaçlarını karşılayabilecek etkili planlar uygulamalarını sağlamak da çok önemlidir (Şener, 2001).

TV izlemek ve bilgisayar oyunları oynamak çocukları sosyal çevreden uzaklaştırmaktadır (Vessey vd., 1998; Wake vd., 2003). Bununla birlikte, oyunlar çocukları yetişkinliğe hazırlamanın en etkili yoludur. Çocuk oynadıkça becerileri gelişir. Yetenekleri ve kimlikleri gelişir. Özellikle dışarıda oynamak, çocukların sağlıklı büyümesinin doğal ve önemli bir yönüdür. Çünkü açık alanlarda oynayamayan çocuklar ileride nevroitik hale gelecektir (Öymen Gür ve Zorlu, 2002).

Okul öncesi eğitim kurumlarının dış mekanı ve donanımı çocukların büyümesi için çok önemlidir. Özellikle büyük şehir koşullarında büyüyen çocuklar için gerekli hareketliliğin sağlanamaması, okul öncesi eğitim kurumları açık hava oyun alanlarının rolünü daha da önemli hale getirmektedir.

Açık mekanda oyun; atlama, koşma, tırmanma, sallanma, yukarı ve aşağı hareket, özgürlük, macera, deneme, vb. çocukların temel oyun ve spor ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir (Clements, 2004). Bu ihtiyaçları karşılamak ve evdeki çocukların büyük kas gelişimini desteklemek büyük ölçüde imkansızdır. Bu nedenle okul öncesi eğitim kurumlarındaki çocukların koşabileceği, tırmanabileceği, zıplayabileceği ve risk alabileceği alanlar sağlanması da önemlidir.

Çocuklar için özel olarak tasarlanmış açık hava ortamları, çocukların bu ortamda özgürce hareket etmelerine, kendi sınırlarını belirlemelerine, çeşitli temellerde bulunmalarına ve kendi becerilerini keşfetmelerine olanak tanınmalıdır. Ayrıca çocukların sahada yalnız vakit geçirmelerine, tahminlerde bulunmalarına ve bedenlerini özgürce kullanmalarına olanak tanınmalıdır (Olds, 2001; Kalburan, 2014).

Açık yeşil oyun alanı, çocuklara araştırma ve gözlem yapma, problem çözme ve deneme yanılma yoluyla öğrenme fırsatları sağlayacak şekilde planlanmalıdır. Fiziksel alan ve malzemelerin kalitesi çocuklara farklı düzeylerde etkinliklere katılma fırsatları sağlar, ancak aynı zamanda yetişkinler ve çocuklar arasındaki iletişimin kalitesini de etkiler (Kıldan, 2007).

Açık yeşil oyun alanları ve alandaki aktiviteler; çocukların büyümesi, yaşı, ilgileri ve ihtiyaçlarına göre planlandığında hem fiziksel hem de zihinsel olarak enerji kazanmalarını sağlayacaktır (Towell, 2005).

Çocuk oyun alanlarının tasarımı, çocukların ilgi ve beklentilerini dikkate almalı ve farklı yaşlardaki çocukları da dikkate alınarak planlanmalıdır (Tekkaya, 2001).

1.1 Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi eğitim kurumlarında açık yeşil alan kullanımının mevcut durumunu belirlemek, bu alanların çocukların fiziksel, ruhsal, zihinsel yöndeki gelişimine katkı sağlayacak ve çocuklara oyun alanı olarak hizmet verecek nitelikte olup olmadığını belirlemektir. Çalışmada bu alanların daha etkin kullanımı için öneriler getirilmeye çalışılmıştır.

Bu çalışma İstanbul Tuzla İlçesine bağlı Postane ve İstasyon mahallesinde bulunan Resmi ve Özel Okul Öncesi Eğitim Kurumlarını kapsamaktadır.

1.2 Konu ile İlgili Önceki Çalışmalar

Baran ve arkadaşları tarafından yapılan (2007)"Okul Öncesi Eğitimin Önemi ve Okul Öncesi Eğitim Yapılarında Kullanıcı Gereksinimleri" başlıklı çalışmada Diyarbakır örnek alınmış ve bu yeri kullanan çocukların ihtiyaçları incelenmiştir. Anaokulunun mimari planlamasında dinamik ve esneklik sağlamanın mekanın tekdüzeliğini ortadan kaldırmaya yardımcı olacağına işaret etmektedir.

Aksoy (2009) "Okul öncesi eğitim Ortamlarının Niteliğinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi"; isimli çalışmada Tokat merkezde okul öncesi eğitim kurumlarına göre derslikler, mobilyalar, günlük kişisel bakım, dil ve muhakeme etkinlikleri, müfredat yapısı, aile ve çalışan personelin faktörleri, kurum türü ile öğretmen ve yöneticilerin kişisel bilgilerine göre karşılaştırılarak ortaya çıkarılmıştır.

White ve Stoecklin (2011) "Çocukların Oyun ve Öğrenme Ortamı: Doğaya Dönüş" başlıklı çalışmasında çocuklar için özel olarak tasarlanmış alanlarda çocukların çevre ile daha iyi iletişim kurarak oyun alanlarını sadece bitki ve toprağın yanı sıra çeşitli oyun alanları ve araçları ile donatılmasından bahsetmektedir Ayrıca çocukların tasarlayabileceği açık alanların çocuklar üzerindeki olumlu etkisi vurgulanmaktadır.

Talay ve arkadaşlarının yaptığı (2010) "Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Doğa Dostu ve Çocuk Katılımı Temelli Dış Mekân Tasarım Yaklaşımları Bir Proje Önerisi" adlı çalışmada; çocukların kendi karakterlerini şekillendirme sürecinde almaları gereken okul öncesi eğitim ortamının onların fiziksel, sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimlerini desteklemek için gerekli olduğudur. Çocukların katılımıyla tasarlanan dış mekanların faydaları vurgulanmaktadır.

Turgut ve Yılmaz'ın (2010) "Ekolojik Temelli Çocuk Oyun Alanları Oluşturulması" isimli çalışmada; oyunların çocukların psikomotor gelişimini ve becerilerini kazanması gerektiğinden bahsedilmektedir. Farklı oyun araçlarının farklı gelişim aşamalarında kullanılması gerektiği ve entelektüel gelişimin etkili yolunun oyun oynamak olduğudu

vurgulanmalıdır. Önerilen ekolojik oyun alanı ayrıca çocukların nedensel ilişkiler kurma, doğayı tanıma ve sevme yeteneklerini ve çocuklarla ilgilenme becerilerini vurgulamaktadır.

Çelik (2012) “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Açık Alan Kullanımı: Kocaeli İli” örneğinde okul öncesi eğitim kurumlarında açık alan kullanımını, kişi başına düşen alanı ve alanın donanım özelliklerini belirlemek için yaptığı araştırmada etkin bir şekilde kullanılmadığına işaret etmektedir. Ayrıca araştırmalar, kurumlardaki açık alanların oyunların doğasına uygun olmadığını ve açık alanların düzeninin genellikle gözardı edildiğini göstermiştir. Türkiyede, her ildeki çocuk oyun alanlarının biçimsel özellikleri üzerine bir çalışma yürütmüş ,çalışma planlama ve tasarım ilkeleri alanlarını incelemiş ve ayrıca oyunlar göz önünde bulundurularak benzer malzemeler ve yetersiz malzeme tespit edilmiştir (Duman ve Koçak, 2013).

Kalemci'nin (1998) “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Çevre Düzenlemesi ve Çalışan Personelin Nitelikleri Yönünden İncelenmesi” isimli adlı çalışmada Ankarada'ki resmi ve özel okul öncesi eğitim kurumlarının fiziksel durumu ve çevre düzenlemesiyle ilgili çalışmasında anaokulların bahçe alanının, çocuk sayısına göre değerlendirildiğinde, resmi kurumlardaki çocuk sayılarının fazla olmasına rağmen özel okullara göre yeterince geniş bahçelere sahip olduklarını göstermiştir. Özel kurumların ekonomik nedenleri ve endişeleri nedeniyle yeterince büyük bahçelere sahip kurum sayısının çok az olduğu görülmektedir. Buna doğru orantılı olarak, resmi kurumların bahçeleri daha çok yeşil alan, tarıma uygun alan, beton yolları ve toprak-kum alana sahiptir. Resmi ve özel kurumlarda açık oyun alanlarında tırmanma ve denge için gerekli araç sayısının çok az olduğu da gözlemlenmiştir. Aynı çalışmada, kamu ve özel kurumlardaki çocuk sayıları değerlendirilirken açık hava oyun alanlarında sallanmak ve kaydırmak için ihtiyaç duyulan araçların yetersiz kaldığı görülmüştür. Resmi ve özel kuruluşlarda su ve kum oyunları için gerekli olan yeterli araç sayısının az olduğu görülmektedir (Kalemci, 1998).

Kaçan ve arkadaşlarının (2017) ”Okul Öncesi Eğitim Kurumları Bahçe Araştırması” adlı çalışmalarında, Ankara ve Muğla İllerinde görev yapan 56 okul öncesi öğretmenine anket uygulanarak, okul bahçeleri hakkında fikirleri alınmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin çalıştığı bu okulların yarısında bahçe yoktur. Bahçesi olan okullarda da çoğunlukla beton ve yabancı bitki varlığı tespit edilmiştir. Öğretmenlere göre, okul

bahçesine gereken düzenlemeler yapılmamıştır. Ve tek tip olan okul projeleri her bölgede uygulanmamalıdır. Bununla birlikte okul bahçelerinin verimli kullanılmamasının nedeni yeterli bahçe alanının bulunmaması ve maliyetin yetersiz olmasıdır. Okul bahçesinde eğitim, sınıf yönetimi ve bahçecilik etkinlikleri öğretmenlerin açık havada yapmayı umdukları okul eğitiminin temaları arasındadır. Bu araştırma, etkili bir eğitim ortamı olarak görünen okul bahçelerinin fiziksel bakımdan düzgün bir şekilde düzenlemenin yapılmadığı, bazı okulların bahçe alanının olmadığı görülmektedir. Bu durum okul öncesi eğitimin kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir.

Karadağ ve arkadaşları (2012) Düzce İlinde bir çalışma yapmışlardır. “Okul Bahçelerinin Oyun Alanı Olarak Değeri: Düzce Kenti Örneği” başlıklı çalışma, Düzce ilindeki 29 ilk ve ortaokulda gerçekleştirilmiştir. Okul bahçesinde bulunması gereken eğitim nitelikleri ile ilgili literatürler taranmış ve belirlenen okullar standartlar çerçevesinde kontrol edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, her öğrenci başına 2,4 m² bir alan düşmekte olup, ki bu alan oldukça yetersiz kalmaktadır. Benzer şekilde genellikle okul bahçeleri genel olarak tören alanı, basketbol sahası ve oyun alanı olarak da kullanılan bahçe beton ve bitki varlığı bakımından yetersiz kalmaktadır. Bunun yanında okul bahçesinin zemin döşemesi parke taş döşeli iken bahçe sınırlamasında metal çit kullanılmıştır. Oyun ve spor ekipmanları yeterli sayıda olmamakla birlikte farklı yaş grupları için oyun ekipmanları da bulunmamaktadır. Araştırmanın sonuçlarına göre okul bahçelerinde eğitim kalitesinin yetersiz olduğu görülmüştür.

Aksu ve Demirel (2011) “Trabzon Kenti İlköğretim Okul Bahçelerinde Tasarım ve Alan Kullanımları” adlı çalışmalarını Trabzon merkezinde bulunan 35 ilkokulda gerçekleştirmişlerdir. Araştırmanın konusu olan bu ilköğretim planlama ve tasarım esaslarına (araştırma nesnelere olarak) ve okul bahçelerinin planlama standartlarına ve kriterlerine göre mevcut fiziksel veriler değerlendirilmiştir. Araştırmaya göre, okul bahçelerinde her öğrencinin ortalama alanı 5,41 m² olup, bu da uluslararası standartlara göre yetersiz kalmaktadır. Okul bahçelerinde en geniş beton alanı otopark ve tören alanına ayrılmaktadır. Okullarda kullanılan beton alan ve yeşil bitki varlığının yetersizliği en önemli eksikliklerdendir. Okul bahçelerinde kullanılan donatı elemanının yetersizliği ve donatı elemanlarında kullanılan malzemeler plastik ve suni olduğundan yetersiz bulunmuştur.

Bununla birlikte okul bahçelerinde açık hava dersliği bulunmamakla birlikte, bahçelerin engelli öğrencilerin kullanımına uygun olmadığı belirlenmiştir. Araştırmanın sonuçları, okul bahçelerinin bir eğitim alanı olarak kabul edilmediğini ve herhangi bir eğitim düzenlemesinin olmadığını ortaya koymaktadır.

Güleş (2011) “Okul Öncesi Eğitimde Fiziksel Çevrenin Kalite Standartlarının Belirlenmesi” adlı yüksek lisans tezi çalışmasında, Okul öncesi eğitim kurumlarının kalitesini ebeveynlerin, öğretmenlerin ve yöneticilerin (eğitimin ortak paydaşları) görüşlerine göre belirlemeyi amaçlamıştır. Bu amaçla uluslararası geçerliliği olan fiziksel kalite ve standartlara ilişkin ölçeklerin saha taraması gerçekleştirilmiş ve okul öncesi eğitim için kalite göstergesi olarak kabul edilebilecek bir dizi maddeden oluşan ölçme araçları hazırlanmıştır. 538 veli ve 66 öğretmen/idarecilerinin görüşlerine sunulmuş, ölçme aracındaki kalite göstergeleri tanıtılmış ve bu kalite göstergelerinin önemini 1-5 arasında sıralamaları istenmiştir. Araştırma sonucunda, veli, öğretmen ve idareciler tarafından önemli görülen maddeler belirlenmiş ve okul öncesi eğitimin kalite standartları belirlenmiştir. Belirlenmiş kalite standartları arasında okul bahçesi ve bahçe materyalleri olan 12 madde bulunmaktadır. Bu maddelerde; her öğrenciye 6-7 m² bahçe alanı sağlamak; bahçenin farklı yaş gruplarının özelliklerine göre, güvenlik açısından çit yada diğer araçlarla bahçe sınırının kullanılması, bahçe düzenlemesinde düşme ve yaralanmalara karşı önlem alınması, bahçelerde doğal malzemeler ve yeşil alanların kullanılması, hayvan besleme ve tarım alanları oluşturulmak gibi ifadeler vardır. Bu çalışmada belirlenen kalite standartlarına istinaden, Türkiye’de mevcut kurumların bahçe özellikleri araştırılmalıdır.

Çukur (2011) “Okul öncesi Çocukluk Döneminde Sağlıklı Gelişimi Destekleyici Dış Mekan Tasarımı” başlıklı çalışmasında, büyük şehirlerde çocuklar için oluşturulan açık alanların (kent parkları, oyun alanları, ve anaokulu bahçeleri gibi) okul öncesi çocuklarının gelişimine uygun olup olmadığını araştırmıştır. Araştırmada, peyzaj mimarlığı disiplinine ilişkin ilkelerin dış mekanların tasarımında sağlıklı gelişimini desteklemek için gerekli koşulların nasıl sağlanabileceğine dair öneriler ortaya koymuştur. Çocukların sağlıklı gelişimi için oyun etkinliğinin yerini teknolojik kullanımlar ve endüstriyel oyuncaklar almıştır. Bu durum çocuklar üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Çocuklar için oluşturulan kent parkları ve anaokulu bahçeleri doğal ortamdan uzak, insan yapımı ve betondur.

Hemen hemen tüm park oyuncakları plastikten yapılmıştır. Bazı anaokulların ise bahçesi yoktur. Peyzaj mimarlığına ait ilkelerle çocuk gelişimi ilkeleri dikkate alınarak, okul bahçesi kum, havuz ve ahşap park oyuncakları ile donatılmalıdır. Açık alan, beton duvarlar yerine yeşil bitkiler ile sınırlandırılmalıdır. Bahçe düzeni çocukların perspektif ve ölçülerine uygun olmalı, bahçede tuvalet ve lavabolar bulunmalı, oyun alanı yumuşak zeminle kaplanmalıdır. Bu araştırma, anaokulu bahçelerinin eğitsel olarak yetersiz kaldığını mimari açıdan da uygun olmadığı göstermektedir.

Algan ve Uslu (2009) “İlköğretim Okul Bahçelerinin Tasarlanmasında Paydaş Katılımı: Adana İli Örneği” adlı çalışmalarında, Adana ilinde yer alan 10 resmi ilköğretim okulunu değerlendirmişlerdir. Çalışmada, öğrenci başına düşen alan büyüklüğü, oyun alanını, spor alanını, eğlence alanını, oyun alanını, gölgeyi ve oturma yeri için bahçe boyutunu belirlemek için bir durum analizi yapılmıştır. Anket, okul bahçesinin durumunu ve ihtiyaçlarının belirlemek için 584 öğrenci, öğretmen ve uzmanların katıldığı bir gruba uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, okul bahçelerinin %80’i yetersiz alan ve ekipman yeterli sayıda olmadığı, %70’i öğrenci başına düşen bahçe alanı standartların altında ve çocukların %50’sinin özel bir oyun alanı bulunmamaktadır. Katılımcıların en çok ihtiyaç duyduğu okul bahçesi ihtiyaçları; eğitim bahçesi, açık hava oyun alanı, yer oyunları, oyun parkurları ve spor malzemeleridir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre tüm katılımcılar (öğretmenler, öğrenciler ve uzmanlar) okul bahçesinin fiziksel olarak yetersiz olduğunu tespit etmişlerdir.

Karaküçük (2008) “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Fiziksel/Mekansal Koşulların İncelenmesi: Sivas İli Örneği” başlıklı çalışmada, Sivas’ta yer alan 15 anaokulunun, okul bahçesi ve iç mekan düzenine yönelik araştırma standartlarından yola çıkarak gözlem yapılarak tasvir yapılmıştır. Okul bahçeleri ile ilgili araştırma sonuçlarına göre, okul bahçelerinde neredeyse hiç nitelikli yeşil alan bulunmamaktadır. Bahçe oyun materyalleri yetersiz ve bakımsızdır. Anaokullarında açık alan eğitim ortamı olarak kullanılmamakta ve ulusal ve uluslararası standartların gerektirdiği düzenlemeleri içermemektedir. Çalışmanın sonuçları, diğer birçok çalışmaların sonuçlarına paralel olarak, özellikle yeşil alan düzeni açısından okul bahçesindeki eksikleri vurgulamaktadır. Bu sonuçlar göz önüne alındığında okul bahçesinin yeşil alan düzeninin kontrol edilmesi gerektiği söylenebilir.

Anlı (2005) “Okul Öncesi Eğitim Merkezleri: Bağdat Caddesi Alan Çalışması” adlı yüksek lisans çalışmasında Bağdat caddesinde yer alan 15 anaokulunda 63 maddeden oluşan anket çalışması ile durum değerlendirmesi yapılmıştır. Bu çalışmada okul öncesi eğitim kurumlarının okul bahçeleri, genel mimari planları ve sınıf fiziki yerleşim düzenine ilişkin veriler toplanmıştır. Araştırma, okul öncesi eğitimin temel ilkelerini ve mimarlık disiplinlerinin ilkelerini kapsamlı bir şekilde ele almakta ve önerilerde bulunmaktadır. Okul bahçeleri üzerine yapılan araştırmanın sonuçlarına göre veri toplayan 15 kurumdan 14’ünde yarı kapalı bahçe alanı bulunmamakta, 10’u bahçede yeterli park oyuncağı ve spor ekipmanı sağlamamaktadır. Benzer şekilde 15 kurumun 11’inde bahçe emin kaplamaları yapay çim kaplaması iken, nitelikli yeşil alan yoktur. Yine araştırmanın sonuçlarına göre, çocuklar için en sevilen yer okul bahçesi olsa da, en az eğitim organizasyonuna sahip alan yine okul bahçesidir.

Uysal’ın (2006) “Okul Öncesi Eğitim Merkezlerinde İç ve Dış Mekan Organizasyonlarının Eğitim Yaklaşımları Çerçevesinde İncelenmesi” adlı çalışmada okul öncesi eğitim merkezinin iç ve dış mekan organizasyonunu eğitim yönetimi incelemek amacıyla Ankara’da yapılan bir saha çalışması sonucunda, Ankara’daki mevcut okul öncesi eğitim kurumlarının son derece kısıtlı bir fiziksel ortamda çocuk eğitimini yürütüldüğü görülmüştür. Ankara’da bulunan bu merkezlerin çoğunun anaokulu olarak tasarlanmadığı, apartman katlarına sıkıştırıldığı, bu şartların son derece dezavantajlı olduğu ve çocukların gelişimsel ihtiyaçlarını karşılayamadığı tespit edilmiştir. Okul öncesi eğitim kurumlarının fiziksel yetenek ve donanımı; çalışanların nitelik ve niceliğinin yetersiz olduğu; diğer yandan resmi ve özel okul öncesi eğitim kurumlarının niteliğinin farklı olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Ankara’da bulunan anaokullarında, eğitimi uluslararası eğitim sisteminden haberdar edebilecek çok az örnek olduğu ve çoğu durumda çocukların büyümesini destekleyecek yer bulunmadığı tespit edilmiştir.

BÖLÜM 2

KURAMSAL TEMELLER

2.1 Okul Öncesi Eğitim

Okul Öncesi Eğitim 14. Milli Eğitim Kurulu'nda gerçekleştirilmiştir. "0-77 aylık çocuklara gelişim düzeylerine ve kişisel özelliklerine uygun hale getirmeleri, beden ve zihinlerini, desteklemeleri için zengin teşvik ve çevresel olanaklar sağlayan, duygusal ve sosyal gelişim ve onlara sosyal ve kültürel değerlerle orantılı en iyi seçimi sunma, temel eğitim bütünlüğü kapsamında yürütülen ilköğretime rehberlik eden ve hazırlanan eğitim süreci" olarak tanımlanmaktadır (Turaşlı, 2007).

Erken Çocukluk " olarak da bilinen okul öncesi eğitim, bir çocuğun doğumundan temel eğitim gününe olan 0-6 yaşına kadar olan dönemi kapsar. Çocuğun sonraki yaşamında çok önemli bir yer tutar; gelişim olarak tanımlanabilir ve eğitim süreci bu süreçte fiziksel, zihinsel, psikolojik hareketleri, sosyal duygusal ve dil gelişimleri büyük ölçüde tamamlanır ve kişilikleri de buna göre şekillenir (Kandır vd., 2001).

"Okul öncesi eğitim çocuğun doğumundan, zorunlu eğitim yaşına kadar, tüm gelişim alanlarının gelişim özelliklerini, bireysel farklılıkları, yeteneklerini dikkate alan bir eğitimidir (Güleş, 2013).

Okul öncesi eğitim kurumları, bireyin eğitim hayatına girdiği ilk kurumlardır. Bu kurumlar çocukların sosyal, duygusal ve akademik gelişiminden sorumlu oldukları için eğitimin ilk adımıdır; bu aynı zamanda toplum için bilinçli ve faydalı bireyler yetiştirmenin de ilk adımıdır. Çocukların geleceğini belirleyen sosyal ve ahlaki değerlerin aktarımı, hayatın ilk birkaç yılında başlar. Bu dönemde temel bilgi ve becerileri edinilir. Dolayısıyla bu dönemde okul öncesi eğitim çok önemlidir (Yavuzer, 2002).

Okul öncesi eğitim kurumlarında, çocukların bilişsel, sosyal gelişimine olumlu katkıda bulunma, ilköğretime daha iyi hazırlama, destek olma, okulda ve yaşamda çocukların başarı düzeyini etkileme eğitimin kalitesini artırmak anlamında önemlidir (Lucci, 2004).

Aile ve okul öncesi eğitim kurumlarında 0-6 yaş arası okul öncesi eğitim çok önemlidir. Bu çocukların sağlıklı bireyler haline gelmesi için kritik bir dönemdir. Öncelikle aile ortamında başlayan eğitim süreci çocukların gelişimsel ihtiyaçlarının karşılanması için yeterli olmayabilir. Bu noktada okul öncesi eğitim kurumları, çocukların kendi gelişim süreçlerini akranlarıyla etkileşim kurarak sağlıklı bir şekilde yaşamasını sağlayan bir rol oynamaya başlamıştır. Bu kurumlarda çocuklara sağlanan eğitim ortamı, benimsenen eğitim yöntemleri ve programları çocukların gelişimsel ihtiyaçlarını karşılamalıdır (Kandır vd., 2001).

Okul öncesi eğitim kurumları, çocuklara fiziksel, zihinsel, dil ve duygusal-sosyal gelişimlerini destekleyen birçok uyarıcı sağlar. İyi hazırlanmış bir okul öncesi eğitim kurumunda çocukların fiziksel durumu ve eğitim planı; arkadaşlık kurmayı, birlikte çalışmayı, iş birliği yapmayı, sorumluluk almayı ve sosyal sorumluluklarını yerine getirmeyi öğrenir. Başarı ve başarısızlık sorunu olmadığı için korkusuzca yeteneklerini kullanacak ve becerilerini geliştirecektir. Okul öncesi, çocukların büyümesinin hızlandığı bir yıldır. Bu dönemde alınan eğitim çocuğun geleceğine yön verir. Araştırmalar, çocuklukta kazanılan davranışların çoğunun yetişkinlikte bireylerin kişilik yapısını, tutumlarını, alışkanlıklarını, inançlarını ve değer yargılarını etkilediğini göstermiştir (Şahin, 2005).

Okul öncesi eğitimin amacı; çocukların bilişsel, sosyal ve duygusal, fiziksel, estetik gelişimlerini desteklemek ve temel alışkanlıkları geliştirmelerini sağlamaktır. İlkokula hazırlanarak ve gelecekteki yaşamları için temel davranışlar oluştururlar. Gelişimin bu yönlerinin desteği ile çocuklar toplumda bir yere sahip olurlar, bağımsızlığını kazanırlar, olumlu ilişkiler kurabilirler, özgüven sahibi olabilirler, öz bilinç sahibi olabilirler, üretken olabilirler , kendileri ve çevre ile barış içinde yaşarlar (Zembat, 2005).

Kalemciye (1998)'ye göre, eğitimin amacının, bireyin toplumuna dengeli bir uyum sağlamak olduğuna inanmaktır. Bu genel hedefe dayalı olarak, okulöncesi eğitimin amacı, çocukların fiziksel, bilişsel,duyusal ve sosyal gelişimini sağlamak ve gelecekte uyumlu bir yaşam için gerekli olan temeli atmaktır. Bu nedenle, çocukların doğal yeteneklerini ve özelliklerini geliştirilerek kendini gerçekleştirilmelerini sağlar. Bir yandan da topluma etkin ve verimli katılımını destekler.

Okulöncesi eğitimin temel amaçları şu dört başlık altında ele alınabilir:

- Çocuğun benlik kavramının gelişimine ilişkin amaçlar
- Çocuğun bilişsel gelişimine ilişkin amaçlar
- Çocuğun bedensel gelişimine ilişkin amaçlar
- Çocuğun sosyal ve duygusal gelişimine ilişkin amaçlar.

Çocuğun öz-kavram gelişimiyle ilgili hedefleri

a. Güven: Çocuğun var olan becerilerinin en iyi şekilde geliştirilmesi için güven duygusu geliştirilmelidir. Bu nedenle, her çocuk olduğu gibi kabul edilmeli ve sevilmelidir. Çocuğun önemli yönleri vurgulanmalı, belli yardımlar yapılmalıdır.

b. Kendini denetleme: Çocuk anaokulunda kendi kendini denetlemeyi öğrenmelidir. Çocukların sosyal kuralları, cezalandırma, tehditler ve kınama yoluyla değil, benimsetme yoluyla öğretilmelidir. Bu nedenle çocuğa kuralın nedeni açıklanmalıdır.

c. Bağımsızlık: Çocuk kendine ve çevreye güvenmeyi öğrenmişse yeni bir özelliğin üstesinden gelmek için çabalamağa başlar. Güçlü bağımsızlık arzusuna dayanarak, öğretmenler çocukları anaokulunun gerçek konumu, araçları ve çocuklarının çalışmalarını tamamlayabilecek şekilde hazırlanmalıdır.

d. Kendine karşı olumlu tavır takınma: Anaokulu, çocuğa okul kavramını veren ilk yerdir. Çocuk öğretmenlerini arkadaşlarını kitapları öğrenmeyi severse, daha sonraki okul yaşantısı olumlu duygularla dolu olur ve başarılı olma olasılığı artar (Kalemci, 1998). Çocuklukta aldığı iyi eğitim ve birikimle hayata atılan bireyler karşılaştıkları sorunların üstesinden daha kolay geleceklerdir. İnsanların çevrelerini ve diğer insanları sevmelerinin ilk koşulu kendilerini sevmeleridir. Bu da kendine güvenen, diğer insanlardan bağımsız, kendi yeteneklerinin farkına varan ve kendini seven bireyler yetiştirmekle mümkündür. Okul öncesi kurumların başlıca amacı da bireyin gelişimine katkıda bulunmaktır.

Çocuğun bilişsel gelişimine ilişkin amaçlar

a. Yaratıcılık: Çocuk önemli kişilik kazanması için onu yaratıcı kılması gerekir. Bunun için ise yaşamak, tanımak ve değerlendirme yapmak gerekir.

b. Sorun çözme: Çocuk engellerle karşılaştığı zaman, müdahale edilmeyerek çocuğun sorunları kendi başına çözmesi sağlanmalıdır.

c. Üreticilik: Girişkenlik duygusunu kazanan anaokulu çocuğu, çalışmak, başarmak, bir şeyler ortaya çıkarmak ve üretken olmak yolunda öğretmen tarafından güdülenmelidir.

Çocuk yeteneklerini dilediğince deneyebilirse, hayal gücünü geliştirirse, üretken olur, çalışma, başarı ve sebat etmeyi öğrenir.

d. Dil gelişimi: Çocuk anaokulunda yeni sözcükler öğrenmeli, bu sözcükleri zihinsel uğraşlarında ve günlük yaşamında nasıl kullanacağını bilmelidir (Kalemci, 1998).

Çocuğun bilişsel gelişiminin sağlıklı bir biçimde tamamlanması, onun kendi kendine yetebilen bir birey olmasını sağlayacaktır.

Çocuğun bedensel gelişimine ilişkin amaçlar

a. Kendini tanıma: Çocuk kendi bedenini ve bedensel işlevlerini tanımalıdır.

b. Kas gelişimi: Küçük ve büyük kaslara ilişkin becerileri öğrenmelidir. Küçük parçalı geçmeli oyuncaklar, bahçe oyuncakları yaratıcı uğraşlar, çocuğun bu becerilerini geliştirir (Kalemci, 1998).

Çocukların zihinsel gelişimlerinin yanında bedensel gelişimlerinin de sağlıklı bir şekilde tamamlanması gerekmektedir. Bu da çocukların gelişimine yardımcı ve uygun bir çevre oluşturulmasıyla mümkündür. Okul öncesi eğitim kurumları da bu amaca hizmet etmektedir.

Çocuğun sosyal ve duygusal gelişimine ilişkin amaçlar.

a. Sevgi: Çocuklar anaokulunda sevgi almayı, vermeyi paylaşmayı öğrenmelidir. Bu nedenle, öğretmenin görevi, çocuğa sevildiğini ve çevresinin güvenilir olduğunu göstermektir. Öğretmen önce, çocukların güven duygularını güçlendirmeli, çocukların başarılarını överek, alma verme ve paylaşma için gerekli kişilik temellerinin oluşturmalıdır.

b. Olumlu İlişkiler: Anaokulunda çocuk, kişiler arası olumlu ilişkiler kurmayı, sosyal sorumluluklarını ve arkadaşlarıyla iyi geçinmeyi öğrenmelidir.

c. Çevreyi Tanıma: Çocuğun çevresini araştırıcı bir tutumla incelemesini sağlamak için, çocuğun merak düzeyi, tartışma yeteneği, nedenlere yönelme, bilgi edinme ve bu bilgileri kullanma becerisini geliştirmelidir (Kalemci, 1998).

Kalemci (1998)'ye göre, okul öncesi eğitimin gerekliliğini ortaya çıkaran üç önemli faktör vardır. Bunlar :

1. Okul öncesi dönemin gelişim ve eğitim açısından temel yapı oluşturduğunun farkedilmesi.
2. Kadınların iş hayatına atılması: Hızlı bir şekilde gelişen dünyamızda, kadınların iş hayatına atılması sonucu, evde kalan çocuğa bakım ve eğitim hizmeti verecek kişinin bulunmaması bu kurumlara olan ihtiyacı arttırmaktadır.
3. Değişik ortamlarda çocuklar için eşit fırsatlar sağlanması: Farklı sosyo ekonomik ve kültürel düzeylere sahip ailelerde büyüyen çocuklar arasındaki eğitim farklılıklarını enaza indirerek, toplumumuzun her kesiminden çocukların daha iyi gelişimini sağlamak ve becerilerini en üst düzeyde geliştirme fırsatları yaratarak okul öncesi eğitimin önemini artırmak içindir.

Okul öncesi eğitim, çocuklara erken yaşlardan itibaren daha iyi gelişim fırsatları sağlamak, onları ilkökula hazırlamak ve nitelikli yeteneklerin potansiyelini artırmak için gereklidir .Bu alanda eğitime önem verilmesi kaçınılmaz bir zorunluluk gibi görünmektedir (Kalemci, 1998).

2.2 Okul Öncesi Eğitim Kurumları

Günümüzde, bilim ve teknolojinin gelişmesinin sağladıkları olanaklar ile çocukların beslenme, sağlık ve eğitim ihtiyaçları artık tek başına ailenin sorumluluğu olmaktan çıkmış ve bu sorumlulukları belli ölçüde azaltabilecek temel kurumlara ihtiyaç duyulmaya başlanmıştır. Günümüz eğitim sisteminde 0-6 yaş arası olan çocuklara eğitim veren ve gelişimlerini destekleyen tüm kurumlar “okul öncesi eğitim kurumları” olarak adlandırılmaktadır (Oktay, 1999).

Okul öncesi eğitim kurumu, bağımsız bir anaokulu olarak ve gerektiğinde ilgili diğer eğitim kurumlarının ilkökula veya uygulama sınıfına bağlı bir anaokulu sınıfı olarak kurulabilir (MEB, 2000).

Okul öncesi eğitim kurumları, hizmet verdikleri yaş gruplarına göre ayrılmaktadır. Buna göre; 0-2 yaş arası çocukların ihtiyaçlarını karşılayan kurumlara “ kreş” 2-4 yaş arası çocuklara yönelik bakım kurumlarına “çocuk yuvası”, 4-6 yaş arası çocuklara yönelik bakım ve eğitim kurumlarına “anaokulu” denir.

2.2.1 Kreş

0-36 ay arası çocuklara bakım ve hizmet sunan yerlere kreş denir. Burada uygulanan prosedürler çocuğun bakımı, beslenmesi, fiziksel ve zihinsel gelişimine göre hazırlanır. Araştırmalar, çocukların doğumdan sonraki ilk iki yıl içinde temel bir güven duygusu kazandıklarını göstermektedir. Bu nedenle özellikle ilk iki yılda ve üçüncü yıllarda yetişkinlerle bire bir ilişki faaliyetlerine devam etmek önemlidir. Yetişkinler ve çocuklar için bire bir etkinliklerin, hatta bazen grup etkinliklerinin olması bakımından önemlidir. Buradan anlaşılacağı gibi sorumluluk sorumlu kişiye, özellikle öğretmene aittir. Kreşler, bu kritik dönemi ele almaya ve bu dönemde temel bir güven duygusu kazanmaya kararlıdır; sadece bakım yerleri değil, aynı zamanda bakım ve eğitim kurumların olarak da görülmelidir (Kandır vd., 2001).

2.2.2 Çocuk Yuvaları

Genellikle 2 ila 4 yaş arası çocuklara bakım ve onları eğiten kurumlardır. Bu kurumların planlaması ve yönetimi, çocukların aktif büyümesini sağlamak, sosyal ve psikolojik becerilerini geliştirmek için sağlıklı bir fiziksel durumda ve zengin bir eğitim hayatında yapılmalıdır (Oğuzkan ve Oral, 1983).

2.2.3 Anaokulları

Anaokulu; bu kurumların kurulmasındaki amaç, henüz ilkokul çağına gelmemiş 4-6 yaş arası çocukların okul sistemine uyum sağlamasını sağlamaktır. Bu kurumlar çocuklara sağlık, eğitim ve koruma hizmetleri sağlar, fiziksel, sosyal ve psikolojik gelişmelerine yardımcı olur ve okul öncesi eğitimle tanışır. En önemli mesleki ihtiyaçlar bu kurumlarda çocukların sosyal yaşam ve okulun beklentilerini karşılayabilecek kişilik özellikleri öğrenme becerilerini, hedefe yönelik çok sayıda çevresel uyarıcı aktivite ile edinmelerini istenmektedir.

Çocukların bağımsız olma çabaları desteklenmeli ve geliştirilmelidir. Bu işlev; kendi kendini yönetmektir. Anaokulu çocuklarının bağımsızlığına yönelik güçlü arzulara dayanarak , fiziksel yerler, araçlar, ekipmanlar ve prosedürler çocukların kendi işlerini yapabilecekleri şekilde hazırlanmalıdır. Okul öncesi çocukları, yalnızca bağımsızlık

arzularına saygı duyarlarsa çevreye uyum sağlayabilir ve çevreyle işbirliği yapabilir. Çünkü hayatta kalmasını korumak ve değerlendirmek temel arzudur (Gökçe, 1980).

Milli Eğitim Bakanlığı'nın okul öncesi eğitim planına göre; genel olarak anaokullarında uygulanan plan, çocukların gelişim ihtiyaçlarını karşılamayı, gelişim alanları arasındaki etkileşimi desteklemeyi ve tüm gelişim alanlarında çocukların davranışlarını iyileştirmeyi amaçlamaktadır (URL-3, 2019).

2.4 Okul Öncesi Çocuk Eğitiminin Tarihçesi

Okul öncesi eğitim tarihsel gelişimi önce genel boyutuyla Türkiye'de Okul Öncesi Eğitim başlığı altında önemli gelişmeler anlatılarak, sonra Dünya'da Okul Öncesi Eğitim başlığı altında tartışılacak ve okul öncesi eğitimin önemli tarihsel gelişimin önemi anlatılacaktır.

2.4.1 Türkiye'de Okul Öncesi Eğitimin Tarihçesi

Okul öncesi eğitimin temelini oluşturan ilk anaokulları olan "Sıbyan Mektepleri" Osmanlı imparatorluğu döneminde Fatih Sultan Mehmet döneminde açılmıştır. Bu sıbyan mektepleri veya daha yaygın adıyla mahalle mektepleri, Kur'an okumayı, saymayı, biraz da yazmayı öğreten ilköğretim kurumlarıdır (Onur, 1993).

Sıbyan Mektepleri ders üniteleridir. Bugünün okulu sıbyan mektebinin birleşmesi ile oluşmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'ndaki İlkokullar, mimari planlama ve konutta birçok ortak özellik göstermiştir. Bu binalar genellikle binanın köşesinde tek bir sınıfın yer aldığı iki katlı binalardır (Zengin, 2001).

Türkiye'de anaokulu kurumlarının çeşitli illerinde açılışı Meşrutiyet öncesi döneme denk gelir. 1913 yılında anaokulu eğitimi alanında bazı kanun ve yönetmelikler oluşturulmuş ve 6 Ekim 1913 tarihinde Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-ı Muvakkati (Geçici İlköğretim Kanunu) çıkarılmıştır. Anaokulları ve ilkokullar bu yasanın 3. Maddesinde ilköğretim kurumları olarak listelenmiştir.

15 Mart 1915 tarihinde "Ana Okul Yönetmeliği" (Anaokulları Tüzüğü) çıkarılmıştır. Yönetmelik de ilkokulların ilk basamağı olarak anaokulları açılması önerilmektedir (Onur, 1993).

Ülkemizde Cumhuriyet ilan edildiğinde 80'e yakın anaokulu vardı. Halk okur yazarlığını geliştirme çabaları, devleti İlköğretime önem vermek için her türlü çabayı göstermeye zorlamış, bu nedenle anaokullarına ve anasınıfına ayrılan ödenekler ilköğretime aktarılmıştır. 1937-1938 öğretim yılında çevresel katkılar nedeniyle eğitim almaya devam eden kurumlar kapatılmıştır (Kandır vd., 2001).

1960 -1970 yılları arasında ülkenin bu tür kurumlara olan talebinin artmaya devam etmesi, toplumun ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın " okul öncesi eğitim" kurumlarına ilgisini artırmış ve yeni kurumlar da açarak okul öncesi eğitim kurumlarına katılmıştır. 1960'larda 222 sayılı İlköğretim Kanununun yürürlüğe girmesinden sonra 16 Haziran 1962'de anaokulları ve anasınıfları ile ilgili yönetmelik çıkarıldı. 1970'li ve 1980'li yıllarda Milli Eğitim Bakanlığı ve Sosyal Hizmet Çocuk Esirgeme Kurumu özel ve resmi okul öncesi eğitim kurumları kurumlarını kurmuş ve okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılmasına yönelik çabalarını sürdürmüştür (Oktay ve Zembat, 1997).

1980'den sonra Türkiye genelinde özel kamu kurum ve kuruluşları tarafından işletilen anaokulları, kreşler, ve çocuk evleri gibi yerler 0-3 yaş arasındaki çocuklar için, hali hazırda açık olanlar için kreş açılır; 3-6 yaş arası çocukları için açık olanlara kreş ve çocuk evi denir. Bu okullar İl Milli Eğitim ile Sağlık ve Sosyal Hizmetler Müdürlükleri tarafından denetlenmektedir. Milli Eğitim Müdürlükleri bünyesindeki kurumlara anaokulları, Sağlık ve Sosyal Hizmet Müdürlüklerine bağlı olanlara ise çocuk evleri denir. Her iki okulda da okul öncesi eğitim verilmektedir. Kanunlara göre, anaokullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin yükseköğrenim gerekmektedir. Kurucunun ise böyle bir gereksinimi yoktur. 1989'dan 1990'a kadar olan son istatistiklere göre 0-6 yaş grubundaki çocuklardan %1'i çocuktur ve 3-6 yaş grubundaki çocukların % 2'si anaokulundan yararlanabilmektedir (URL-1, 2018).

Örgün ve yaygın eğitim kurumları arasında, okul öncesi eğitim kurumları bağımsız anaokulları olarak açıktır, uygun fiziksel güce sahiptir ve birçok bakanlık ve aynı bakanlıkların farklı genel müdürlükleri altında faaliyet göstermektedir. Okul öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü de 1993 tarihli 3797 sayılı Kanuna göre kurulmuştur (MEB, 2002).

Sonuç olarak 20. yüzyılın başlarında ülkemizde okul öncesi eğitim veren kurumlar açılmış olmasına rağmen; ülkenin özel koşulları nedeniyle bu kurumlar Osmanlı

İmparatorluğu ve sonraki dönemlerde Cumhuriyet'in kuruluşunda hak ettikleri ilgi ve gelişmeyi görmemişlerdir (Kandır vd, 2001).

2.4.2 Dünyada Okul Öncesi Eğitimin Tarihçesi

Erken çocukluk düşünürleri eserlerinde okul öncesi eğitim ile ilgili fikirlerle karşılaşmıştır. Sokrates ve Platon, eğitimle ilgilenen başlıca düşünürlerdir. Platon (Platon,M.Ö 427-347) "Devlet" adlı çalışmasında erken çocukluk eğitiminin kişisel yetenek ve adaptasyonundaki önemini vurgulamıştır (Oğuzkan ve Oral, 1983).

Platon'un "Protagoras" alı eserinde, çocukların gelecekteki yaşamını büyütmenin ve çocukları eğitmek için ebeveyn yetiştirmenin önemini vurgulamış, çünkü o yaşta, çocukları büyütme için tüm araçlar kullanılması ve hatta çocuklara doğrudan zarar yöntemler bile kullanılmıştır (Özgür, 1974).

Robert Owen (1771-1858) İngiliz temel eğitim kurumu ve anaokulunun kurucusudur. Bu rasyonel bir genel eğitimidir. Daha sonra Amerika Birleşik Devletleri'ne göç ederek ve 1826'da Amerika Birleşik Devletleri'nde İlk anaokulunu açmıştır (Yılmaz, 1994).

Friedrich Froebel (1782-1852) sadece çocuk gelişimi teorisini öne sürmekle kalmadı, aynı zamanda okul öncesi çocuklara nasıl uygulanacağına da karar vermiştir. Avrupalı anaokullarının babası bilinen Froebel, okul öncesi eğitimin kabul edilmesi gerektiğine inandığından "Anaokulu" adı verilen ilk anaokulunu açmıştır (Şıvgın, 1988).

Froebel, anaokulunu çocuklara doğayı nasıl tasarlayacaklarını öğretmenlerin bir yolu olarak oluşturmuştur. 4-7 yaş grubundaki çiçeklerin,kabukların, arı kovanlarının ve kristallerin temel geometrik şekillerini sergileyebilmekte, bu da Frank Llyod Wright'ın organik mimarisinin binanın çeşitli bölümleriyle nasıl inanılmaz bir uyum sağlayabileceğini göstermektedir (Brosterman, 1997).

Maria Montessori (Maria Montessori) çocukların eğitimine, zihinsel engelli çocuklarla ilgilenmeye ve büyük ilerleme sağlamak için kendi yöntemlerini kullanarak büyük katkılarda bulunmuştur. 1907'de Roma'da ilk "Çocuk Evi"'ni açmıştır. 1911'de ilk'ni Londra'da açmıştır. İlk yıllarda birçok yuva ve anaokulu, üniversiteler ve kolejler için

deneysel okullar haline gelmiştir. 20. Yüzyılın başlarında, sosyal bilimlerdeki araştırmalar okul öncesi eğitime katkıda bulunmuştur. 1920 ile 1930 yılları arasında Amerika Birleşik Devletleri'nde Arnold Gessel ve arkadaşları üzerinde yapılan araştırmalar, çocukların fiziksel ve motor gelişim aşamalarına dikkat çekmiştir. Harriat Johnson, okul öncesi eğitimde fiziksel gelişim için gerekli araç ve gereç türleri için yeni önerilerde bulunmuştur. Piaget, çocukların entelektüel gelişimini incelemiştir. Araştırmasında özellikle çevre ve fiziksel olgunluğun etkili olduğuna dikkat çekmiştir. 1960'larda çalışan kadınların sayısındaki hızlı artış nedeniyle, Amerika Birleşik Devletleri öncülüğünde uluslararası bir okul öncesi eğitimi yaygınlaştırma kampanyası başlatılmıştır (Aral, 2000).

Danimarka'da anaokulunun amacı; çocuklara güvenli ve teşvik edici bir ortam sağlamaktadır. Belçika, Fransa ve Birleşik Krallık'taki okul öncesi eğitim kurumları, çocuklara güvenli ve duygusal açıdan destekleyici bir ortam sağlamaya çalışılmaktadır. Bu ülkelerin / bölgelerin çoğunda, anaokullarında 5 yaşın üzerindeki çocuklar için bazı hazırlık okuma talimatları verilmektedir. Japonya'da, okul öncesi eğitimin amacı "eğitimden çok günlük bakım sağlamak ve çocukların fiziksel ve zihinsel gelişimine yardımcı olmak" olarak özetlenebilir (Anonymous 1977).

1844'de Paris'te A.M.Firmin Marbeau isimli Fransız, yalnız çalışan annelerin bebekeri için ilk kreşi açmıştır (Oguzkan ve Oral, 1983).

İtalya'da okulöncesi eğitim 3-6 yaş arası öğrencileri kapsar. Bu eğitim zorunlu olmamakla birlikte eğitimin ilk adım olarak kabul edilmektedir (Erginer, 2006; Türkoğlu, 1998; MEB, 2006). Okulöncesi eğitimin amacı, "çocukların fiziksel, duygusal, zihinsel motor, dil, zihinsel ve bağımsız karar verme becerilerini geliştirmektir (Gülcan, 2005; MEB, 2006).

Sosyal bilimlerin okul öncesi eğitime katkısıyla ilgili araştırmalar genellikle 20. yüzyılın başlarına denk gelmektedir. Başlangıçta, çoğu anaokulu ve yuvaların, bu kurumlar için deneysel okullar olarak kolejlerde veya üniversitelerde açılmıştır. Bugün, 1960'larda çalışan anne sayısının hızla artması ve Sanayi Devrimi'nin etkisiyle Amerika Birleşik Devletleri okul öncesi eğitimi yaygınlaştırma hareketi başlatmıştır (Kandır ve diğerleri, 2001).

2.5 Okul Öncesi Eğitim Kurumları ve Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim Sistemi

Okul öncesi dönem çocuklarına bakım ve eğitim hizmeti veren birçok kurum vardır. Bu kurumlar çeşitli kanun ve yönetmeliklerle açılmakta, kamu ve özel kuruluşlar tarafından farklı isimler altında yayımlanmaktadır. Anaokulu, kreş, yuva, anasınıfı vb. adına görevlerini yerine getirmeye devam etmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı;

- Bağımsız anaokulları (37-72 aylık çocuk)
- İlköğretim okullarının bünyelerindeki anasınıfları (61-72 aylık çocuk)
- Orta dereceli okullardaki uygulama sınıfları (37-72 aylık çocuk)

Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğüne bağlı;

- Çocuk yuvaları (0-12 yaş)

Kreş ve gündüz bakımevleri (0-6 yaş)

- Kitlere bağlı gündüz bakımevleri (0-6 yaş)

Üniversiteler, kreşler, anaokulları ve kreşlere bağlı özel ve tüzel kişiler (0-6 yaş) (Arı vd., 2004).

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan yönetmelikler, okul öncesi eğitim kurumlarının açılış yerleri ve önceliklerini belirlemektedir. Örgün ve yaygın eğitim kurumları içinde, uygun fiziksel uygunluğa sahip okul öncesi eğitim kurumları, anaokulları gibi bağımsız anaokulları olarak açılır (MEB, 2002).

Ülkemizde okul öncesi eğitim hizmeti; çeşitli bakanlık ve kurumlar özellikle MEB tarafından kanun, yönetmelik ve kurallara uygun olarak sürdürülen veya eğitilen bir kuruluştur. Diğer kurum ve kuruluşlar tarafından açılan anaokulları, kreşler, uygulama sınıfları ve anaokulları, kreşler, yuva, gündüz bakım evi ve çocuk yuvalarında bu tür eğitim, ilgili kanun ve yönetmelikler çerçevesinde ve bu kanun ve yönetmeliklere göre denetlenmektedir (Anonim , 2000).

Okul Öncesi Eğitim Genel Müdürlüğü, okul öncesi eğitimin kalitesini yaygınlaştırmak ve geliştirmek için çeşitli projeler başlatmış ve yukarıda belirtilen kurumlar araştırma desteği almıştır. Bu çalışmalardan bazıları şu şekildedir: TC. 2001-2005 Ulusal Planı ana uygulama planı kapsamında hükümet ve UNICEF işbirliği ile başlatılan “Erken Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Projesi”, kalkınma alanındaki ailelere bilgi vermeyi ve çocukların akademik performanslarını artırmayı amaçlamaktadır. Çocukların sosyal psikolojisinin ve

bilişsel yeteneklerinin iyi ve uygun gelişimini amaçlamaktadır. TC. Hükümet ve Dünya Bankası temel bir eğitim planı imzalanmıştır. “Okulöncesi Eğitimin Desteklenmesi ve Yaygınlaştırılması” projesinin aşaması, okul öncesi eğitimin kalitesini artırmayı, çocuklara ilköğretime hazırlık sağlamayı ve okul öncesi eğitim kurumlarından yararlanamayan çocuklara eğitim olanakları sağlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca 2004 yılında "Gezici Anaokulu" projesinin hayata geçirilmesi ile okul öncesi eğitimden yararlanamayan çocukların oyun otobüsleri aracılığıyla bu eğitimden yararlanmaları için çalışılmaktadır. Aynı yıl hayata geçirilen projeler arasında Okulöncesi Eğitimde Öğretmenler Arası Bilgi ve Deneyim Paylaşımı Projesi ile okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması için bilgi teknolojilerinin kullanılmasını hedefleyen "Okul Öncesi Eğitimde Bilişim Teknolojisi" projesi yer almaktadır (URL-3, 2019).

2.6 Anaokullarında Çevre ve Kentsel İlişki

Anaokulu arazisinin çevredeki konumu; çevresel veriler (örneğin fiziksel, sosyal ve psikolojik önemi, yön, güneş ışığı, hakim rüzgar, peyzaj) tasarımda dikkat edilmesi gereken tasarım kriterleridir. Arsanın yapısı hizmet alanının çevresini tamamlayıcı olmalı ve konutun yakınında düzenlenmelidir. Şehir planlama standartlarına göre hizmet verdiği evden uzaklık 200-400 metredir (Biçer, 1994).

Okul öncesi Eğitim Kurumları, çocuklar için herhangi bir tehlike oluşturmayacak, sessiz, gürültüsüz ve kolay erişilebilir bir alanda kurulmalıdır. Yerleşim alanı ana trafikten uzakta güvenli bir yerde olmalıdır (Yılmaz, 1994).

Altyapısı olan alanlarda yerleşim alanları açık ve havalandırılmalı olmalı, aşırı engebeli alanlardan uzak olmalı ve yakınlarda sanayi tesisleri olmamalıdır (Yılmaz, 1994).

Yeniden yerleşim alanı, iç ve dış tesisler için kullanılacak kadar geniş olmalı, çocukların rahatça oynayabileceği ve çeşitli bahçe oyuncaklarının yerleştirilebileceği bir bahçe olmalıdır.

2.6.1 Anaokullarında Yer Seçimi ve Yerleşme

Mekânsal düzenleme için seçilen arsa, gerek çevre içindeki konumu, gerekse sahip olduğu nicelik ve niteliklerle tasarlama kararlarını etkileyen en önemli etkenlerden biridir. Arsa ve çevre ilişkileri ile ilgili olarak edinilmesi gereken verileri; arsanın konumu, ulaşım olanakları, komşu kullanımlar olarak üç grupta toplamak mümkündür.

Anaokulu hizmet verdiği bölgenin odak noktasında bulunmalıdır. Böylece bir anaokulu için en önemli unsur olan konut-anaokulu ilişkisinin kurulması sağlanmış olur.

Okul öncesi eğitim merkezi, çocuğun kendi komşularının yakınında yer almalı ve çoğu okul öncesi çocuk, aile ile okul öncesi eğitim merkezi arasındaki yolda yürümelidir (Lee, 1964).

Okul öncesi çocuk eğitim merkezi, çoğu kullanıcının evine yürüme mesafesinde ve toplulukların kesişme noktasında yer alır; sakinlerin katılımını artırır, uyumlu yerleşimler oluşturur, çocukların mevcut fiziksel çevreye daha fazla katılımını sağlar ve çevre bilincinin gelişmesine yardımcı olmaktadır (Rahaim ve Moore, 1982).

Anaokulu, ana trafiğin olduğu yerlerden uzak güvenli ve rutubetsiz bir zemin üzerinde tasarlanmalıdır. Çocukların anaokullarına ulaşımında, anaokulu trafik ağına direk açılmış olmamalı, okul girişlerinin ana trafik yolundan mümkün olduğu kadar uzak olması sağlanmalı fakat anne ve babaların çocuklarını bırakmalarına olanak sağlamalıdır.

Anaokulunun kendisine ait, çocukların rahatça oynayabilecekleri, çeşitli bahçe oyuncaklarının konumlandırılabilmesi ve bağımsız olarak faaliyetlerini sürdürebileceği açık oyun alanı bulunmalıdır.

Anaokulunda çocukların güvenliğinin sağlanması son derece önemlidir. Bu nedenle anaokulunun dış alanı kısıtlayıcı unsurlarla çevrelenmeli, anaokulunun dış kapısı çocuklar için erişilemez ve kolay açılmaz olmalıdır.

Çevre nüfusunun % 12'sinin 3-6 yaş arasında olduğu ve nüfusun her yıl% 2-3 oranında arttığı göz önünde bulundurularak çocuk sayısı sayılmalı ve her çocuk için 10 m² alan barındırılarak uygun bina alanı seçilmelidir (Kantarcioglu, 1992).

2.6.2 Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Fiziksel Özellikleri

Okul öncesi eğitim kurumlarının çocukların eğitim ihtiyaçlarını karşılaması çok önemlidir. İyi tasarlanmış bir eğitim ortamı, çocukların etkili öğrenmesini destekleyebilir ve yaratıcı problem çözme becerilerini geliştirebilir (Okul Öncesi Eğitim Programı, 2012).

Okul öncesi eğitim kurumlarında; çocukların eğitiminin kalitesini belirleyen faktörlerden biri de okulun fiziki konumunun düzenlenmesi ve donanımdır. İyi organize edilmiş ve donanımlı bir anaokulu her şeyden önce sağlıklı, güvenilir ve çekicidir. Planlama yaklaşımı çocuklara fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal gelişim sağlayacaktır. Kaza olasılığını ortadan kaldıracak önlemler alınmıştır. Çocukların ihtiyaçlarının karşılanmasını engelleyebilecek hiçbir kısıtlama veya müdahale yoktur. Bu şekilde düzenlenen anaokulları sadece çocuklar için değil öğretmenler için de en uygun çevre koşullarını sağlar (Kalemci, 1998).

Eğitimcilerin verimli çalışması ve programları gerektiği gibi uygulayabilmesi için fiziksel ortamın uygun ve ekipmanın yeterli olması gerekmektedir. Ortam, çocuğun öğrenmesi gereken bilgiyi sağlamalı; çocuğun iletişim, ifade, düşünme ve yaratıcı yeteneklerini geliştirmeli ve etrafındaki dünya hakkında merak uyandırmalıdır. Okul öncesi eğitim kurumlarında çocukların çok yönlü gelişimini destekleyecek, özgürce hareket etmelerini sağlayacak ve eğitim programının amacına hizmet edecek özgür, esnek ve güvenli bir ortamın oluşturulması esastır (Özdemir vd., 2007).

2.7 Okul Öncesi Kurumlarında Açık Alan Kullanımı

Okul Öncesi Eğitim Kurumu Yönetmeliği, Madde 54: Eğitimin okul öncesi eğitim kurumunda sağlıklı ve uygun bir ortamda gerçekleştirilebilmesi için amacına göre düzenlenmiş oyun parkı ve bahçesinin olması esastır. Eğitimin yapılmadığı zamanlarda bahçe ve dış mekanlar düzenlenir. Bu düzenlemeyi yaparken; trafik eğitim parkuru, kum

havuzu, bahçe oyun ekipmanları ve çocukların bilimsel ve doğal araştırma yapmaları için yeterli alana dikkat edilmelidir (MEB Mevzuat Bankası, 2004).

Okul öncesi eğitim kurumlarının en önemli kısımlarından biri bahçedir. Çünkü çocukların büyümesi için açık alan ve açık hava oyunları çok önemlidir. Bu nedenle, bahçe iyi organize edilmelidir. Oyun odası gibi planlı kullanılmalıdır. İdeal olarak, bahçenin genişliği anaokulunun en az iki katı kadar olmalıdır. Bahçede çocukların koşup oynayabileceği yeşil alanlar, ekime uygun toprak, bisiklet sürmek için beton yollar ve kum havuzları olmalıdır. Bahçede gölgelik yapan ağaçlar bulunmalıdır. Bahçede çeşitli oyuncaklar bulundurulmalı ve bunlar gerektiğinde yenilenmelidir. Bahçe her zaman temiz tutulmalı ve çeşitli taşlar, çukurlar kırık oyuncaklar su birikintisi ve çeşitli çöplerden arındırılmalıdır. Ayrıca bahçe düzenlemesi, esnek ve dinamik olmalı, yeni gereksinimler ortaya çıktıkça değiştirilebilmelidir. Bahçe zehirli bitkilerden arındırılmalıdır (Kalemci, 1998).

Anaokulları bu çevre düzenine göre planlanırken, her çocuğun kişisel gelişimini en üst düzeye çıkarmak için bir düzen oluşturulmalı, faaliyetlerin dengeli bir şekilde dağılımını sağlamak için kaynaklar ve olanaklar birbiriyle bütünleştirilmelidir (Kalemci, 1998).

Okul bahçeleri, sınıf dışında oyun oynama, temiz hava soluma gibi öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayan alanlardır ve tüm okulun önemli bir parçasıdır. Bu alanlar öğrencilerin fiziksel, sosyal, duygusal, psikolojik ve bilişsel gelişimlerini destekleyebilen ve okul tarafından verilen eğitimin devamlılığını sağlayabilen son derece önemli gelişim ve öğrenme ortamlarıdır (Terzioğlu, 2005).

Bakanlık, okul bahçeleri düzenlerken, okul öncesi çocuk başına 3 m² ve çocuğun ilk / orta öğretimi başına 10 m²'nin dikkate alınmasını şart koşmaktadır. Ayrıca çim / arnavut kaldırımlı alanlar, bisiklet alanları, kum havuzları, ağaçlar, tepecikler ve amfityatrolar, küçük evler, botanik bahçeleri, hayvan besleme yerleri, yüzme havuzları, depolar vb. alanlar oluşturulmalı, bahçedeki elektrik tesisatını korumak için eklerin yapılması ve çit veya duvar kullanılması tavsiye edilir (Poyraz ve Dere, 2003; MEB Mevzuat Bankası, 2004). Aynı zamanda okul bahçesindeki araçların yüksekliği de güvenlik açısından önemlidir. Oyun alanındaki çocukların güvenliği, oyun alanının yüksekliği, yapısı ve yüzeyi ile yakından ilgilidir. Bu yükseklikler arasında yükseklik en önemlisi olarak kabul

edilir ve yükseklik genellikle 1,5 m'yi aştığında düşme kazası riski vardır (Wakes ve Beukes, 2011).

Dış mekanlar, trafikten, hava kirliliğinden uzakta güvenli bir alanda düzenlenmelidir. Bahçe güney ve batı yönünde, çocuk başına 6,5 m²'den az olmayan alanlar olmalıdır (MEB, 2013). Bahçe tasarımında çocuğun gelişim özellikleriyle birlikte, görsel algısı dikkate alınmalıdır. Açık hava oyun alanının düzeni, özellikle oyun zamanına denk gelen dönemde (2-7 yaş) çocukların kendi çevrelerini keşfetmelerine olanak sağlamalıdır. Çocuğun mekândaki donanımları ve diğer eğitsel araçları farklı perspektif algılarıyla görmeleri sağlanabilir. Sürekli gelişim ve büyüme sürecindeki çocuğun, fiziksel ortamın tehlike ve risklerinden koruyacak, çevre algısını kolaylaştıran amacına uygun tasarımlar yapılması gerekmektedir (Çukur ve Delice, 2011).

Okul bahçesi, öğrencilerin molalarda ve eğitim faaliyetleri sırasında kullanabilecekleri bir yerdir. Bu ortamlar arasında yeşil alanlar, oyun alanları, spor alanları, kaldırımlar, antrenman bahçeleri, kum havuzları, hayvanat bahçeleri vb. yer alır. Bu yeşil alanlar ve çim alanlar öğrencilerin eğitici faaliyetler yapmalarına, oyun oynamalarına, egzersiz yapmalarına ve dinlenmelerine olanak tanır. eğitim alanını içeren şekilde düzenlenmelidir (Başar, 2003).

Okul öncesi eğitim kurumlarında açık alan ve ekipman çok önemlidir. Bu nedenle okul öncesi eğitim kurumlarında rahat ve güvenli kullanabilmeleri için çocuklara uygun bahçelere ve araçlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bahçesiz, iyi hazırlanmış bir iç mekan, belli hedeflere ulaşamayacağı anlamına gelir (Oktay, 1999).

Oyun, çocuğun hayatında çok önemli bir uğraşdır. Çocuğun fizyolojik gelişimine ve sosyal gelişimine, yaşam süreçlerinde yaşayacağı becerileri öğrenmesine katkısı bakımından, dış mekan tasarımında açık hava oyun alanları önemlidir (Çukur, 2011).

Açık hava oyun alanları düzenlenirken çocukların ilgi ve ihtiyaçları, gelişimsel özellikleri dikkate alınmalıdır. Renklerin çocuğun yaşantısındaki önemi göz önüne alınarak, tüm donanımlar (kaydırak, tahterevalli, salıncaklar, tüneller, zıp zıplar vb.) canlı renkler kullanılarak tasarlanıp düzenlenmelidir. Çocukların yaşları dikkate alınmalı, bahçe oyuncak tasarımlarında yumuşak çizgiler, kavisler, formlar tercih edilmeli, oyun

ekipmanlarının çocuklara zarar vermeyen tamamen doğal malzemelerden olmasına dikkat edilmelidir. Kum havuzunun çocukların hareketli oyun alanlarından uzak yerde olmasına, bahçedeki bitki ekme alanının düzenlenmesinde titiz davranılmasına özen gösterilmelidir. Açık oyun alanında fiziksel ortam düzenlemesi yapılırken çocukların sebze, meyve, bitki türlerini yetiştirmelerine olanak sağlayan organik bahçe düzenlemesinde yer verilmelidir (Ramazan, 2005).

Açık alanlar ve bahçeler, çocukların duyu organlarını kullanarak kendilerini ve çevresini anlamalarına fırsat sağlamaktadır (Ouvry, 2003; White, 2008).

Açık alan çocuklar için özel bir ortamdır ve çocukların her yönden büyümesine ve gelişmesine izin verir (Wilson, 2008). Okulda ve hayatta başarılı olmalarını sağlamak için dünya hakkında bilgi paylaşma, duyguları ifade etme, başkalarının yardımı olmadan karar verme, kendine güven, okuryazarlık, matematik ve fen bilgisi gibi önemli beceriler geliştirir (Wilson, 2008).

Aynı zamanda çocuklara deney, keşif ve araştırmaya dayalı bir öğrenme ortamı sağlar. Çocuklar, tüm öğrenme ilgilerini çeken sağlıklı bir ortamda doğanın, özgürlüğün ve eğlencenin tadını çıkarabilirler. Okul öncesi çağındaki çocukların sınırsız malzeme kullanımı, onların en üst düzeyde yaratıcılık ve anlayışa ulaşmalarını sağlar (Studer, 1998).

Çocuklar doğal ortamda daha çok kendi duyularıyla yaşarlar ve böylece somut deneyimler kazanırlar. Bu nedenle bu alanlar planlanırken sadece oyun alanları değil, çocukların farklı deneyimler ve keşiflerle kendilerini mutlu ve özgür hissedebilecekleri alanlar olarak değerlendirilmelidir. Açık hava etkinlikleri planlanan hizmet çağındaki çocukların yetenekleri, ilgi alanları ve ihtiyaçlarına göre yapılmalıdır (MEB, 2013a; MEB, 2014).

Çocukların dış mekanlarda özgürce hareket edebilmeleri ve güvenli malzemeler kullanabilmeleri için ortamın tehlikeden uzak olması ve çocuk sayısına uygun yeterli alan olması gerekmektedir. Açık alanlar (okul öncesi eğitim kurumlarının bahçeleri) düzenlenirken, uygun yerlerin doğal aydınlatmadan yararlanabilmesi için güneyde ve batıda bahçeler kurulmalıdır. Bahçe, trafik, gürültü ve hava kirliliğinden (toz, duman gibi) uzak, çeşitli tedbirler çerçevesinde inşa edilmelidir. Ayrıca minimum alan 250 m² olmalı ve her çocuğun alanı 6,5 m²'den az olmamalıdır (MEB, 2015).

Çocuklar fiziksel olarak aktif olmaktan zevk alırlar. Geniş alanlarda hareket imkanı bulduklarında enerjileri açığa çıkar. Çocuklar çevrelerini sık sık inceler. Onların dokunmaya, görmeye ve tatmaya dair istekleri, fiziksel dünya hakkında bilgi ve deneyimi sağlamaktadır. Çocukların doğa merakı, öğrenmeleri için bir yoldur. Planlanmış aktiviteler de birçok yönden buna yardımcı olur.

- Çocuklar çevresindeki fiziksel dünya hakkında bilgi edinme yeteneğine sahiptir.
- Basit kurallar, yöntemler (yer çekimi, tohumları büyütme, suya ihtiyaç duymaları vb.) haberdar olurlar.
- Bilimle ilgili metotları (gözlem, düşünceleri test etmek ve ölçmek) öğrenirler.
- Ekoloji ve çevrenin korunması ile ilgili davranışlarını geliştirirler.

Toprak sevgisi: Çocukların doğa ile ilgilenmelerine izin vermek, doğa eğitiminde bir başlangıçtır. Büyük şehirlerde yetişen çocukların, içeride geçirdikleri zaman dışarıda geçirdikleri zamandan çok daha fazla olmaktadır.

Açık havaya çıkmak: Bunun önemini bilen yetişkinler günlük aktivitelerde açık havaya çıkmayı arttırmışlardır. Çocukların dışarda çeşitli şeylerle oynamaları, uğraşma ve incelemeleri onların yaratıcılıklarını geliştirir. Toprak, çamur, taş veya çim hem zevkli hem de öğretici maddelerdir. Çamur, kum ve su çocukların ilgisini doğaya çekmek için çok etkili bir araçtır.

Geniş açık hava alanı bulunan okullardaki çocuklar dünyayı öğrenme açısından çok şanslıdır. Ağaçlara tırmanma, gökyüzünü izleme, güneşin parlamasını, büyüklüğünü bilirler, rüzgarın gücünü öğrenirler, gölgenin serinliğini bilirler. Bitki ve bazı hayvanları kendi çevrelerinde tanırlar. Bu sayede birçok şeyi yaşayarak öğrenirler.

Geziler ve yürüyüşler: Bu tür faaliyetlerle çocuğun vahşi dünyayı tanınması kolaylaşır. Dağlık ve açıklık bir bölgede yürümek çocuğa yeni bir hayatmış gibi gelir.

Dünyayı tanıma: Küçük çocuğun öğrenmesinde yaşadığı olaylar ve doğal nesnelerin etkisi büyüktür. Doğada uygulanacak birçok aktiviteler vardır. Çocuklar bu şekilde diyalog ve keşif yeteneklerini geliştirirler.

Güvenlik endişesi: Yetişkinler, çocukların güvenliğini sağlamak için taş alanların tehlikeli olup olmayacağını, zehirli bitkileri ve doğanın diğer tehlikelerini bilmeli ve çocuklara fark ettirmelidirler.

Çevreyi koruma: Çocuklar bitkilere, böcek ve diğer canlı türlerine zarar verilmemesi gerektiğini öğrenmelidir. Dünyada tüm canlı türlerinin beraber yaşadığının fark ettirilmesi gerekmektedir.

Çocuğun ilgisini genişletme: Oyun yöntemini çocuk kendisi bulur ve inceler. Öğretmen gerekli fırsat ve yönlendirmeler yaparak çocukların ilgisini daha fazla artırır (Kalemci, 1998).

İç mekan düzeninde olduğu gibi, açık hava oyun alanları talebi karşılayabilmelidir. Sınıflar ve tuvaletler açık hava oyun alanından kolayca erişilebilir olmalıdır. Çok sıcak ve yağışlı havalarda bu kısım etrafı çevrilerek kapalı bir alan olmalıdır. Alanın yüzeyi çim, kum, çakıl ve toprak gibi farklı malzemelerden oluşmalıdır. Tepeler, çukurlar, yuvarlanan veya yuvarlanan oyuncaklar için idealdir. Ayrıca kaydırak, salıncak, tahterevalli, merdiven ve salıncak gibi bahçe oyuncakları bulunmalıdır. Sebze tarlaları, kum ve havuzlar da açık havada bulunabilir. Ayrıca açık hava oyun alanlarında araç ve gereçlerin saklanabileceği bir depo gerekmektedir (Turan ve Turan, 1998).

2.8 Açık ve Yeşil Alanların Çocuk Yönünden Değeri

Özellikle büyük şehirlerde yaşayan çocuklar için açık ve yeşil alanların büyük önemi vardır. Açık havada oynarken çocuklar kendilerini özgür hissetmekte, enerjileri artmakta ve oyundan daha fazla keyif almaktadırlar. Bu sebeple çocuklara oyun imkanı sağlayan açık ve yeşil alanlar artırılmalı, onlara tehlikelerden uzak, sağlıklı bir ortam sunulmalıdır.

Oyun çocukların fiziksel ve fikri yönden gelişmesinde, olgunlaşmasında, çeşitli beceriler kazanmasında önemli bir etkidir. Aktif ve yaratıcı spor alanlarının olmaması, hayal gücü eksikliğine, gerginliğe, boş zamanı kullanamamaya ve saldırganlığa yol açabilir (Koçyiğit, 1976).

2.8.1 Açık Hava Oyun Alanlarının Bedensel Gelişim ve Hareket Gelişimine Etkisi

a) Sağlıklı gelişmeyi desteklemek, bedene işlerlik kazandırmak

Okul öncesi döneminde, hızlı kemik gelişimine katkıda bulunan d vitamini, güneş ışınlarının deriye teması ile elde edilir. Açık ve temiz havada oynarken alınan oksijen, beyin sağlıklı işlemesi ve tüm bedenin temiz kan ile çalışabilmesi için gereklidir.

Çocukların beyin dokusu ve hücreleri, yetişkinlere oranla daha yüksek düzeyde oksijen kullanır;

Bu nedenle çocukların gereksinim duyduğu oksijeni bol sağlamanın en kolay yolu onları bahçede oynatmaktır. Hareket etmek tüm vücut işlevinin temel dayanağıdır. Solunum, dolaşım, sindirim ve boşaltımın normal gerçekleşmesi ancak egzersizle sağlanabilir. Bu yüzden çocuklar dışarda oynarken çok neşeli ve mutlu olurlar. Dışarıda oynadıktan sonra tazelenecek, iştahı artacak ve rahat uyuyacaklar.

b) Çocuğun hareket etme (motor) becerilerini geliştirme

Vücudun çeşitli egzersizleri yapma ve dik tutma becerisi açık hava aktiviteleri ile gerçekleştirilir; araştırmaya göre, eğer bir çocuk bu tür beceri ve becerileri beş yaşından önce kazanamazsa, gelecekte daha fazla fırsat sağlansa bile, doktorlar ve sağlık desteği olsa da bu faaliyetleri gerçekten gerçekleştiremeyecektir.

Bedeni hareket ettirme beceriler üç grupta toplanabilir:

1-Vücut yönetimi ile ilgili: Atlamak, zıplamak, denge tahtasına düşmeden yürümek, merdiven inmek, vücutla geri yuvarlanmak, hareket edebilmek.

2-Çocuğun geniş bir aralıkta hareket etmesini sağlama, ileri geri yürüme (arka arkaya); parmak uçlarında koşma, sekerek hızlı koşma.

3-Pas atma (atma-tutma) becerileri; el, kol, ayak ve bacaklarla pas atma, atılan topu veya cismi yakalama (Sükan, 1983).

2.8.2. Açık Hava Oyun Alanlarının Bilişsel Gelişime Etkisi

a) Doğa ve doğa düzeni ile ilgili kavramları geliştirme

Bunların arasında, günlerin, mevsimlerin, hava koşullarının birbirini düzenli biçimde izlediğine tanık olmak, açık havada doğa koşullarında oynarken, çevredeki olayların ve nesnelerin adlarını ve tanımlarını öğrenir, gözlem ve kontrol yoluyla birbiriyle ilgili kavramları öğrenir ve tanımlar, gözlem ve kontrol yoluyla birbiriyle ilgili kavramları öğrenir. Okul öncesi çocuklar için açık hava oyun alanı, gerçek ve canlı bir laboratuvarın yerini alır. Doğa bilimleri ve doğa olayları ile ilgili uygulamaları bahçede yapmak, oyun odasında, masal saatinde edinilen bilgi ve kavramları destekler.

b) Çevre ve doğa kaynaklarının bakımı ve tutumunu öğrenme

Açık hava oyun araç gereçlerinin bakımı ve kullanılmasıyla ilgili kurallar sık sık tekrarlanarak çocuklara daha kolay benimsetilir. Çocuklara oyun çevresini korumak için kolay anlaşılır, kesin sınırlar koymalı ve bunları tutarlı biçimde uygulanmalıdır (Sükan, 1983).

2.8.3. Açık Hava Oyun Alanlarının Sosyal-Duygusal Gelişime Etkisi

a) Başkalarıyla uyum ve koordinasyon

Sınırlı ve dar bir alandan bahçeye ve çevre ortama açıldığında çocukların gezinme olasılığı artar, çevre genişler, akranlar ve yetişkinlerle iletişim artar.

Dil becerileri geliştikçe, 3-4 yaşından başlayarak çocuk sorunların itip kakarak, kapıp kaçarak çözmek yerine, sözle çözümleyebilir, isteklerini sözlü olarak dile getirmeyi başarır, yaşlılarıyla çok daha uyumlu ilişkiler içinde oynar.

b) Toplumun kurallarını öğrenme ve benimseme

Sükan (1983)'a göre toplum içinde yaşamanın vazgeçilmez koşullarından biri olan paylaşma, cömertlik duygusundan kaynaklanan ve isteyerek, içtenlikle verebilmeyi sağlayan bir beceridir. Spor aktivitelerinde belirli şeyleri (konumlar ve oyuncaklar gibi)

paylaşmanın yanı sıra, aynı zamanda duyguları, fikirleri, işi ve eğlenceyi paylaşmak için bir birlik alışkanlığı geliştirirler. Sıraya girmek, sıranısını beklemek, başkalarının haklarına saygı duymak, paylaşma, eş olma, yönetme, yönetilme ve talimatlara uymak bahçe oyununda geliştirilmesi gereken alışkanlıklardır.

c) Çocukların duygularını ifade etmelerine, depresyonu dışı doğru yönlendirmelerine ve endişelerden kurtulmalarına izin verme

Geniş alan ve açık hava, çocukların özgürce rahatlamasına izin verir. Boşalma, rehberlik ve aşırı enerji tüketimi çocuklar için kesinlikle temel gerekliliklerdir. Bununla birlikte, belirli aşırı davranışları sınırlamak ve uygunluğu sağlamak da aynı derecede önemlidir. Açık hava etkinlikleri biraz daha esnek olmalı, çocuklar üzerinde daha az kısıtlama olmalı ve daha sade düzenlemelere uyulmalıdır. Çocuklar bahçede daha fazla özgürlüğe sahip olmalı, tek başlarına veya gruplar halinde oynayabilirler (Sükan, 1983).

2.9 Okul Öncesi Eğitim Kurumları İçin Açık Hava Oyun Alanı Planlaması

Dış mekan tasarımında dikkat edilmesi gereken ana konular çeşitlilik ve kullanım kolaylığıdır. Açık alanın amaca göre sınıflandırıldığında;

Sosyalleşme için açık alan,

Doğayı dış mekanlarda hissetmek,

Sağlık ve egzersiz için tasarlanmış bölgeler

İçeriden izlemek için seyredilen alanları olarak dört kategoriye ayrılabilir (Cartens, 1985).

Okul öncesi eğitim kurumlarında, dışarı oyunları etkinliklerinin büyük bir çoğunluğunu oluşturmaktadır. Çocukların bahçede geçirdikleri zamanlar en kıymetli zamanlardır.

Okul öncesi eğitim kurumlarında, dış mekan denilince akla, kurumun bahçesi gelmektedir.

Aktif ve pasif oyun alanları, rekreasyon alanları, bitki örtüsü ve bahçelerdeki çeşitli malzemeler ayrı ayrı düşünülmeli, her birinin planlamasında ve uygulanmasında gerekli önlemler alınmalıdır. Böylece çocuklar için en uygun oyun alanı ortamı sağlanacak, eğitimlerine ve gelişimlerine katkı sağlayacaktır.

Çocuk oyun alanı planlaması yapılırken alana gelişigüzel konumlandırılan oyun aletleri, çocukların oyun zevkini engellediği gibi, oyu alanında karmaşa yaratabilir. Oyun alanı planlamasında amaç; doğru planlama ve doğru materyal seçimi ile oyun oynama zevkini arttıracaktır.

Özhelvacı ve Özer (1997)'e göre çocuk oyun alanı planlanırken dikkat edilmesi gerekenler özellikler şunlardır:

- Oyun yeri, pasif eğlence yeri anlamında anlaşılmalıdır. Bu alanda aktif ve yaratıcı oyun biçimini teşvik etmelidir.
- Oyun yerleri için mekanik ekipmanlara oranla, oyun için yarım bırakılmış, fakat birbirini tamamlayan elemanlar ve materyaller daha uygundur. Ekipman seçiminde genellikle aktif ve yaratıcı oyunların birinci planda olması gerekir.
- Oyun yerinin dizayn ve ekipmanı özel yaş gruplarına uygun olmalı ve yer ayrımı buna göre düzenlenmelidir.
- Oyun yerinin dizaynı farklı oyunların fonksiyonları ve hareketlerini yansıtmalıdır. Alanın bütünü, çeşitli kısımlara ayrılmış yerlerde fonksiyonel ekipmanların kullanılması ve uygun şekilde dağılımı planlanmalıdır.
- Salıncak ve hareketli oyun aletleri diğer aletlerden ayrı bölgelere yerleştirilmelidir. Kaydıraklar kuzey yönünde, yaz güneşinden korunmuş bir alanda yer almalı, metal kaplama oyun aletleri gölgelendirilmiş alan içinde bulunmalıdır.
- Engebeli araziler düz arazilerden daha ilgi çekicidir. Tepeler ve çukurlar çocukların oyunlarına hareket kazandırır.
- Renklerin çocuklar için önemi büyüktür. Özellikle sıcak renkler tercih edilmelidir.

Ayrıca öğretmenler ve gözetmenler için oyun alanında çeşitli kısımlarında oturma yerleri yapılmalıdır.

2.10 Açık Alan-Bahçe Tasarımındaki İlkeler

Oyun alanlarının ve diğer çevresel koşulların olumsuz etkileri ile bilgisayar ve televizyon gibi etkenler çocukları cezbeder. Çocuklar kapalı alanlarda daha fazla boş zaman geçirir, bu da olumsuz fiziksel etkilere yol açar. Örneğin, çocuklar çok fazla kilo alır, sosyal etkileşimi kesintiye uğratar ve doğal deneyime sahip olamayan insanlar olarak büyürler. Tüm bu nedenlerden dolayı çocukların fiziksel, sosyal ve duygusal ihtiyaçlarını karşılayabilecek, çocukları cezbedebilecek ve sağladıkları eğlence olanaklarını çocukların gelişimine olumlu katkılar sağlayacak şekilde kullanabilecek oyun alanı tasarımı giderek daha fazla önem kazanmıştır (Yılmaz, 2010). Oyun alanı tasarlarken çocukların ne tip oyunlar oynadıklarını bilmek ve bunlara yönelik tasarımlar yapmak oldukça önemlidir.

- Fiziksel Oyunlar: Zıplama, koşma, emekleme, tırmanma, kayma gibi fiziksellik gerektiren aktiviteler için, iyi malzemelerle donatılmış, düşme ve çarpmalara karşı önlemler alınmış özel bir alandır. Örneğin ebeleme klasik bir fiziksel oyuna örnektir.
- Yaratıcı Oyunlar: Şekillendirilebilen, değiştirilebilen malzemeler olan kum, çimen, su, hamur bu tür oyunlarda kullanılan malzemelerdendir.
- Sosyal Oyunlar: Kovalamaca, saklambaç, rol oyunları vb. oyunlar sosyal oyunlar arasında yer alır. Bu oyunlarda yaratıcılık temel olarak kullanılan bir araçtır. Yaratıcılığı tetiklemek içinse sadece temel öğelere ihtiyaç duyulmaktadır. Örneğin saklambaç oyununu oynamak için kompleks öğelerin varlığına gerek yoktur.
- Duyusal Oyunlar: Duyular hayatın her alanında, insan aktivitelerinin içinde olsa da, çocuklar duyularla deneyler yapmaya öncülük ederler. Bu yüzden, oyun elemanları, onların deneysel aktivitelerine olanak sağlayan, duyularını kullanabilecekleri elemanlar içermelidir. Bu elemanlar görsel, işitsel, dokunsal hatta koklama duyusuna yönelik olabilir.
- Sessiz Alanlar: Çocukların dinlenebilmeleri, oyun alanının değerlendirmeleri için oluşturulacak olan sessiz alanlar, onları harekete yönlendirici aktif alanlar kadar önemlidir. Çocuğun yalnız, sessiz, sakince oynama hakkına saygı gösterilmelidir. Bu alanların oluşturulmasıyla, çocukların sesli ortamdan uzaklaşıp, dışarıdan müdahalenin olmadığı kendi oyunlarına konsantre olmalarını sağlayabiliriz. Bu alanlar yetişkinlerin kullanımını için de cazip olup, onların sessiz şekilde öğrencileri gözlemlemelerine yardımcı bir alan olarak kullanılabilir. Bu alanla, kum havuzu oluşturulabilir, banklar ve masalar konumlandırılabilir. Alanın, güneşin altında olmaması, gölgelik elemanlarla korunması önemli bir unsurdur (Del Alamo, 2005).

Çocuk oyun alanları ve çocuk bahçelerini seçerken aşağıdaki faktörler dikkate alınmalıdır (Gökök vd., 1990; Alqudah, 2003). Planlanan alandaki nüfusun yaş dağılımı, nüfusun sosyo-ekonomik özellikleri, okul oyun alanlarının sayısı, öğrencilere açık okul oyun alanlarının derecesi, yerel eğilimler ve alışkanlıklar, iklim özellikleri, şehir ölçeği, şehir ile doğa arasındaki mesafe, psikoloji ve psikoloji, Nüfusun sağlığının özellikleri, kentsel nüfus yoğunluğu ve nüfus yoğunluğu, toplu taşıma ağının önemini vurgulamaktadır. Oyun alanı ve oyun ortamı öğrenme çeşitliliği sağlar. Bir spor sahası tasarlarken aşağıdaki faktörler dikkate alınmalıdır (Alqudah, 2003):

- Oyun alanı tasarımı, aktif-pasif oyunlar, kuralsız oyunlar, dramatik fantastik oyunlar ve kas aktivitesi gibi farklı aktiviteler ayrı ama ilişkili alanlara bölünmelidir. Çocuklar oyun alanları arasında seçim yapabilmelidir. En sessiz aktiviteler ortasına, aktiviteler ise çevreye yerleştirilmelidir.
- Çocuk oyun alanındaki sirkülasyon dairesel bir formda olmalı ve aktivite alanını tanımlamalıdır. Eğlence aracının çevresinde engelsiz açık bir alan olmalıdır.
- Büyümenin en önemli kısmı dünyayı deneyimleme, dünyayı değiştirme, bu değişimlerin sonuçlarını görme ve tüm bu deneyimlerden öğrenme fırsatıdır. Çocukların çevrelerini değiştirebilmeleri gerekir. Bu nedenle çocuklara oyun alanında yeni yapılar inşa etmek için kum ve çakıl gibi malzemeleri kullanabilmeleri için malzeme ve alan sağlanmalıdır.
- Su çocuklar için güçlü bir yer ve önemli bir aktivitedir. Su, her yaşta çocuk için bir oyun aracıdır. Suyu eğlence aracı olarak kullanan lunaparklar sınırlıdır.
- Çocuklara deneme yanılma yoluyla keşfetme, gözlemlene, problem çözme, geliştirme ve öğrenme fırsatları verilmelidir. Çocuklar yeni becerileri test edebilmelidir. Yeni zorlukları kazanmak, çocukların özgüven kazanmalarına ve vücut üzerindeki kendi etkilerini keşfetmelerine yardımcı olacaktır. Çocuklar tırmanmayı ve zirvelere ulaşmayı sever. Bu noktadan itibaren çevrelerine dair yeni bir anlayışa sahipler. Yüksek konum, oyuna zorluklar getirir. Ancak bu konuda güvenlik unsuru da oldukça önemlidir. Çünkü oyun araçlarını kullanan çocukların %70'i, bu tırmanma aletlerinden düşme riski ile karşı karşıyadır. Güvenlik hem planlama hem de detaylı tasarımıdır. Tırmanma aracı altındaki yüzey, düşmeyi önlemek için güvenli ve yumuşak bir malzeme olmalıdır.
- Çocuklar hızlanma ve motor koordinasyon değişimini hissederler. Bu işlevi sağlayan araçlarda eğim, zorluk düzeyini etkiler. 30°nin altındaki eğimlerde çocuk hızını kontrol edebilir.
- Okul öncesi çocukları oyun alanına ulaşmak için trafik yolundan geçmemelidir. Oyun alanına girip araç sirkülasyonu ile kesişirse tehlikeli olacaktır. Oyun alanı yoğun trafikten uzak olmalıdır. Trafik yolunun yanındaki oyun alanında hava kirliliği, egzoz gazı ve sis sözkonusudur. Bu olumsuz etki başarılı bir ekimle kontrol altına alınabilir.

- Oyun alanı tüm yıl boyunca açık olmalıdır. Rüzgar ve güneş iki önemli faktördür. Oyun alanı kış güneşinden, yaz güneşinden ve kış rüzgarından korunmalıdır.
- Çocuklar oyun alanında kendilerini güvende hissetmek isterler. Yapılan bir araştırmaya göre evde görülebilen oyun alanlarının kullanımı yüksektir (Tekkaya, 2001).

Walden (2009) okul binalarının kalitesini değerlendirmek üzere hazırlanmış olan sistemde toplam 6 kriter göz önüne alınmıştır. Okul bahçeleri için belirlenen bu kriterler:

Fonksiyonellik yönünden; bahçenin büyüklüğüne ve düzenlenmesine, çok amaçlılığına farklı aktivitelere olanak vermesine, farklılaştırılmış bölgelere, tanımlanmış alanlara (örneğin toplantı alanı, gürültülü alan, oyun alanı vb.), dış mekan öğrenme ortamını destekleyici düzenlemeye, farklılaştırılmış döşeme malzemesine, kısmen sınırlandırılmış dışarı mekan alanlarına, engelli bireyler için ulaşılabilirliğine bakarak incelenmektedir.

Estetik ve biçimsel dizayn bakımından; özel aktiviteler için ayarlanmış yerlerin, dış mekan alanının peyzaj mimarisi ile olan ilişkisinin, bitkilerle işaretlenen sınırların, küçük havuzlar-çeşmelerin, sebze ve meyve bahçelerinin, meyve ağaçlarının, farklı hatlarda farklı seviyelerin yaratılmasının oyun alanı ekipmanlarının ve kullanıcı dizaynının incelenmesi yönleriyle gözlemlenmektedir.

Sosyal-Fiziksel bakımdan; toplanma alanları ve özel alanlar, yağmurlu havalarda kullanılacak kapatılmış alanlar, spor faaliyetleri için alanlar (örneğin futbol sahası), yeterli dinlenme alanları, kontrol ve gözlem için oluşturulmuş alanlar, yeterli oturma alanı, sosyal alanlar (örneğin teneffüslerde kullanılacak olan alanlar) göz önünde bulundurulacaktır.

Ekolojik bakımdan; doğal bitki örtüsü, ağaçlar, bitki örtüsü ile bölünmüş alanlar (çit değil), yeşil alanın biyotipi, meyve ağaçları, sebze bahçeleri, geri dönüşüm için ayrılmış çöp üniteleri, su döngüsü için planlanmış su toplama alanları, bütün duyuları harekete geçirici “Duyu Deneyimi Alanı” oyun ekipmanları, güvenlik alanına (yaralanmalar, suç teşkil eden aktiviteler) bakılmaktadır.

Örgütsel açıdan; iyi bir ulaşım, doğal çevreye uyumlu elemanlar, güvenlik önlemleri, eğitimsel özellikler, öğretmen metodu ve bahçe dizaynı arasındaki bağlantılar göz önüne alınmaktadır.

Ekonomik açıdan; Öğrencilerin ihtiyaçlarının bakım-onarım işlemleri, maliyeti dengeleyen tedbirlerle paylaşılan kamusal alanlara ulaşım yönleriyle incelenmektedir (Walden, 2009).

2.11 Açık Alan Tasarımındaki Ulusal ve Uluslararası Standartlar

Türk Standartları Enstitüsüne (TSE, 2000) göre okul bahçelerine yönelik maddeler aşağıdaki gibidir:

- Okul alanının büyüklüğü ilk 40 öğrenci için 20-25 m², son 40 öğrenci için 150 m², son 40 öğrenci için 10 m² ve dördüncü, beşinci ve altıncı 40 öğrenci için 5 m² olmalıdır. Belirlenecek pirinç; toprak yapısı bitkileri, ağaçları vb. maksimum %5 eğim ile dikim ve uygulama bahçe düzenine uygun olmalıdır.
- Okul alanları bahçe duvarları ile çevrelenmeli; su, elektrik ve kanalizasyon arıtma tesisleri olmalı; okul giriş çıkışları işlek caddelere açık olmamalı; bahçeye öğrencilerin yaşına uygun oturma grupları yerleştirilmeli ve yaş gruplarına göre açılmalıdır Spor alanı yaşlara göre düzenlenmelidir.

Aynı standardarda sahip bahçelerle ilgili olarak: “bahçe gürültü,duman,toz gibi zararlı unsurlardan arındırılmış, bitki ve ağaç dikmeye uygun toprak yapısına sahip olmalı, bahçe duvarı olmalı,bahçenin uygun köşelerine çit,çeşme,oturma köşeleri, açık hava spor alanları düzenlenerek ve sayıya göre çöp kutuları yerleştirilmelidir (TSE, 2000).

Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliğinin (2012) 54. maddesi bahçe düzenlemesiyle ilgili olup aşağıdaki gibidir:

MADDE 54- Okul öncesi eğitim kurumlarının sağlıklı ve uygun bir ortamda eğitim faaliyetlerini yürütebilmesi için oyun alanı ve bahçesi olması ve amacına göre organize edilmesi gerekmektedir. Eğitimin yapılmadığı zamanlarda düzenlemeler yapılır. Bu düzenlemeyi yaparken; gezip oynayabilmeleri, çevreyi sevebilmeleri ve trafik eğitim

parkurları, kum havuzları, bahçe oyun alanları ve bahçe yeşillendirme için yeterli araziye sahip olmaları için çocukların motor becerilerini ve bilişsel gelişimlerini desteklemeye özen gösterilmelidir.

Özel Öğretim Kurumları Standartlar Yönergesinde (2012) oyun alanları için aşağıdaki standartları içerir:

Oyun Parkı: Okul binasının bulunduğu alanın dışında yer alan ve genişliği en az 2 m olan okullarda törenler için uygundur. Okul alanının ve okul binalarının en az bir tarafında bahçeye açılan zemin / bahçe zemin alanı bulunmalıdır

MADDE 15- (1) Anaokullarında açılması gereken bölümler:

Oyun Parkı: Okul, binaya ayrılacak toplam öğrenci kontenjanı ile orantılı olarak bir bahçe kurmalıdır. Bahçe alanı her öğrenci için en az 1,5 metrekare olmalıdır.

MADDE 16- (1) İlkokul, ortaokul ve ortaokulda eğitim verecek bölümler:

Oyun Parkı: Okul, her öğrenci için 2 m² oyun alanı ayırmaktadır.

Çocuk oyun alanı, kentsel yeşil alan sisteminde önemli bir yere sahiptir. Şehir içi ve çevresinde yeşil alan ekipmanlarına ayrılan alanlar ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. 1998 Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından "Kentsel Planlama Standart Araştırması"; Amerika Birleşik Devletleri'nde Oyun Parkı; Çocuk Bahçesi İlköğretim Okulu Derneği ve Çocuk Bahçesi Parkı kombinasyonu şeklinde ele alınır. Almanyadaki oyun alanlarında kişi başı 0,5-2,4 metrekare değerinin kullanılması öneriliyor, Avustralya'da 5000 kişilik bir toplulukta oyun alanının değeri 14.000 metrekare. Fransa'da kentsel oyun alanında çocuk başına 5 metrekare, serbest oyun alanında çocuk başına 10 metrekare alan olması tavsiye edilmektedir. İngiltere'de her çocuk için önerilen oyun alanı 24,1 metrekaredir (Bulut ve Yılmaz, 2003).

2.12 Dış Mekanda Kullanılan Materyaller ve Taşınması Gereken Özellikler

2.12.1 Döşeme ve Tekstür

a) Çim yüzeyi: En beğenilen yüzey malzemesidir. Alan ne kadar büyükse, o kadar az çim kullanılır ve çamurlu yerler görünür. Kullanılmış çim yüzeyinde çizikler ve bozulmalar görülür. Bu, bakım maliyetlerini artırır.

b) Çim + sert zemin: Bu kombinasyon çocuk oyun alanlarında uygun görülse de optimum yol henüz çözülmemiştir.

c) Kum + kil + kil: Asfalta kıyasla bu karışım zemini daha yumuşak hale getirir. Kum oranı% 50'den büyük olmalıdır.

d) Kum: Bu basit ve ucuz bir yöntemdir. Kum kullanıldığında, kuru ve rüzgarlı havalarda kum ortama yayılır ve çevredeki insanları rahatsız edebilir.

e) Sert zemin: Çocuklar için ilginç bir doku elde etmek için sert zemin kullanılır. Çocuk sert yüzeylerde birçok oyunu oynayabilir ancak yumuşak zeminlerde oynayamaz. Beton zemin üzerindeki loş renk etkisi renklendirme ile giderilebilir (Koçyiğit, 1976).

2.12.2 Dış Mekan Oyun Aletleri ve Materyalleri

Oyun çocukların zihinsel ve fiziksel gelişmesinde ve çeşitli becerileri kazanmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bir okul bahçesinde mutlaka aktif ve yaratıcı oyun alanları ile bu alanlara uygun alet ve ekipmanların bulunması gereklidir.

Aksi halde hayal gücü gelişmeyen, sinirsel yönden gerilimli, boş zamanlarını değerlendirme alışkanlığı kazanamamış saldırgan çocukların ortaya çıkması kaçınılmazdır. Oyun oynayan çocuk zihinsel, bedensel, sosyal ve psikolojik yönden gelişip, gelecekte ise sağlam karakterde olacaktır. Bu yüzden oyun alanları ile bu alanlarda kullanılacak alet ve ekipmanların doğru seçilerek planlanması gereklidir (Ereli, 2001).

Bir oyun alanında kullanılacak araçlar genel olarak şu şekildedir;

- Merdivenli kaydırak
- Salıncak
- Tahterevalli
- Çeşitli kemerler
- Tırmanma boruları
- Silindir ve küre
- Boru tünel
- Kum havuzu
- Alçak denge
- Alttan geçme engelleri (35 cm yükseklikte)

Bu araç ve gereçlerin sade, ayrıntısı az, sivri köşeleri olmayan, pürüz ve çatlağı bulunmayan şekilde tasarlanmış olması gereklidir. Seçilen tüm alet ve ekipman çocuğun

yaşına, gelişim özelliklerine, ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olmalıdır. Çocuk oyun alanına geldiğinde alanda bulunan oyun aletlerinin yapısal özelliklerini ve kullanımını kolayca anlayabilmelidir. Oyun alanlarında bulunun tüm araç ve gereçlerin rengi göze hoş görünmeli, dengeli, orantılı ve uyumlu olması gereklidir. Tüm oyun aletleri birden çok çocuğun oynayabileceği, paylaşma, başkalarının hakkına saygılı olma gibi sosyal yönden geliştirici nitelikte olmalıdır (Ereli, 2001).

2.12.3 Bitkisel Materyal (Bitkisel Materyalin Kullanım Amacı, Bitkisel Materyalin Kullanımında Dikkat Edilecek Hususlar)

Bitkiler, görsel özelliklerin yanı sıra birçok niteliklere de sahiptir. Bu nedenle, bitkisel materyal kullanılırken bu nitelikleri de dikkate alınarak düzenlemeler yapılmalıdır.

- Bitkisel materyalin mimari yönden kullanılması: Bitkiler soliter ya da gruplar halinde kullanılması ile bir duvar, bir yüzey örtüsü veya çeşitli hacim ve yükseklikleriyle bir mekanın oluşmasına yardım eder. Bina planlamasında mimarın kullandığı materyal (taş, beton, tuğla, çelik, ahşap vb.) binaya nasıl bir statik denge, perdeleme veya olumlu bir mekan sağlayabiliyorsa, bitkisel materyal de kullanıldığı alana benzer şekilde özellik ve kişilik kazandırır.
- Bitkisel materyalin mühendislik açısından kullanılması: Çağımızda, özellikle büyük kentlerde inşaat malzemesi olarak kullanılan cam, metal eşya ve benzeri objelerin doğuşu, otomobil sayısının günden güne artması, kentleri parlak ve gözü rahatsız edici yapılar yığını haline getirmiştir. Bu gibi mekanlarda bitkisel materyal doğru olarak seçilir ve kullanılırsa, insan yapısı olan, gözü rahatsız edici parlaklıklar ve ışık yansımaları ile istenmeyen objeleri de yok eder. Bu nedenle anayollara yakın sınırların bitkisel bir tampon kuşak ile çevrenmesi, trafik gürültüsü, toz, egzoz gazları gibi çevresel ve görsel kirlilikleri engellemekte etkili olacaktır.
- Bitkisel materyalin iklim kontrolü yönünden kullanılması: Geniş yapraklı ağaçların yazın, güneşe karşı perdeleme görevi görürler. Ayrıca ağaçlandırma ile rüzgâr, arzu edilirse, artırılır veya yönlendirilebilir. Yani, doğru bitki seçimi ile iklim kontrolü de sağlanmış olur.

- Bitkisel materyalin toprak koruma yönünden kullanılması: Bitkiler, toprak aşınımının önlenmesi, doğanın korunması ve yeraltı su rejiminin düzenlenmesinde çok önemli rol oynar. Aşırı yağışlar sırasında yüzeysel akışlardan yararlanabilmek uygun bitkisel materyalin kullanılmasıyla mümkün olacaktır.
- Bitkisel materyalin estetik yönden kullanılması: Genel olarak bitkilerin seçilmesinde rol oynayan ana neden onların estetik özellikleridir. İşlevsel özellikleri de pek dikkate alınmamaktadır. Böyle estetik yönden iyi seçilmiş bir bitki, değerli bir heykel kadar etkili olabilir. İlginç şekillerde dallanmış bir bitki bir duvar önüne dikilirse, bir desinatörün çizgileri kadar etkili olabilir (Koçulu, 1983).

Bitkisel Materyalin Kullanımında Dikkat Edilecek Hususlar

Eğitim kurumlarında dış mekan düzenlemesi yapılırken okul bahçesinde çok çeşitli bitkiler kullanılmaktadır. Bunlardan kimisi geniş yapraklı, kışın yaprağını döken ağaçlar, kimisi ise herdem yeşil ağaçlardır. Bu bitkiler ağaçlar, çalılar sarılıcı ve yer örtücü olarak sıralanabilir. Her bitkinin kendi büyüme koşulları, fonksiyonları, fonksiyonları, sayıları ve morfolojik özellikleri vardır. Planlama yapılırken seçilen bitkilerin hızlı gelişen ortama kolay adapte olacak türler olmasına dikkat edilmelidir.

Bu amaçla eğitim kuruluşlarının peyzaj düzenlemesi yapılırken seçilecek bitkilerin şu özelliklerine dikkat edilmelidir:

- Renk, doku, boyut, şekil ve çizgiler gibi bitkilerin ağaca benzer özellikleri.
- Bitkilerin ısı, sıcaklık, nem gibi ekolojik özellikleri
- Bölgenin doğal bitki örtüsü ve iklimine uygun
- Planlamanın amacı ve kullanıcıların istek ve ihtiyaçları
- Aktif alandaki alan işlevi ve sorunlu alanda kullanılması gereken herhangi bir işlevin özellikleri (kısıtlama, yükseltme, boşluk hissi verme, kontrast, uyum, örtme, engelleme, örtme, toprağı örtme vb.)

Mekandaki bitkilerin en önemli işlevlerinden biri, onları yapısal elemanlar olarak kullanmaktır. Özellikle bitkilerin doğru pozisyonda olması durumunda ortamda kullanışlı ve konforlu mekansal düzenlemeler yapılabilir. Dikim sırasında bitkinin büyüklüğüne, şekline ve fonksiyonel özelliklerine göre etkisini göz önünde bulundurulmalı. Bitkinin

büyüklüğüne, şekline ve yüksekliğine göre çatı (gölgelik), merkez odak (kapalı) ve zemin seviyesi bitkiler üç şekilde değerlendirilir (Ereli, 2001).

1- Tavan ağaçları

Bu bitkiler boylarına, dallanmalarına ve yaprak özelliklerine göre mekânda tavan etkisi yaratabilen, gölgeleme amaçlı kullanılabilen uzun boylu bitkilerdir. Alanın büyüklüğüne göre uygun fabrika seçerken etkin planlama yapılabilir. Gölgeler için kullanılan ağaçlara aşağıdaki türler atanabilir:

Acer campestre (Sahra akçaağacı), *Betula alba* (Huş), *Cedrus deodora* (Lübnan sediri), *Cercis Siliquastrum* (Erguvan), *Laurus nobilis* (Defne), *Platanus orientalis* (Doğu çınarı), *Malus floribunda* (Süs eriği).

2- Orta boy bitkiler

Bu bitkiler çok uzun olmayıp, göz hizasında büyüyen ağaç ve çalılardan oluşur. Orta yönelimli bitkiler, uzayda duvar görevi görür ve perde veya bariyer görevi görür. Ayrıca birbirinden bağımsız olması gereken alanları ayırarak çit görevi görmekte ve okul bahçesindeki aktivite alanlarını ayırmaktadır. Örneğin:

Chaenomeles japonica (Japon ayvası), *Forsythia intermedia* (Altın çanak), *Thuja occidentalis* (Doğu mazısı), *Spirea vanhouttei* (Keçisakalı), *Syringa vulgaris* (Leylak).

3- Yer örtücüler

Yer düzlemini tanımlamak için kullanılır. Boyları diz uzunluğundan başlayarak yere kadar ulaşır. Bu, oyun alanlarının çimlenmesinin planlanmasında önemli bir faktördür.

Yer düzleminde kullanılan bitki türlerin örnekleri ise şunlardır:

Ajuca reptans purpurea (Mayasıl otu), *Hedera helix* (Kaya sarmaşığı).

Özellikle aşağıdaki bitkiler hızlı gelişme özelliğine sahip olup, ortam koşullarına kolayca adapte olan bitkilerdir.

Acer platanoides (Akçaağaç), *Ailanthus althissima* (Kokar ağaç), *Fraxinus excelsior* (Dişbudak), *Quercus spp.* (Meşe), *Salix spp.* (Söğüt), *Populus spp.* (Kavak).

Özellikle kışın dökülen ağaç türleri okul bahçesinde kullanıldığında, bu bitkiler yazın koruyucu gölge sağlar ve kışın güneşin bölgeye ulaşmasını kolaylaştırır. Öte yandan, yaprak dökmeyen bitkiler, kışın rüzgara karşı çevresel koruma işlevine sahiptir ve yaz ve kış ikliminin olumsuz etkilerini telafi eder. Özellikle çocukların güneş ışığından etkilenmemesi ve oyun alanı ekipmanlarını yerden 3m yüksekte yukarıdan dallanan bitkilerin çapının, oyun alanının merkezi ile dış kenarı arasındaki mesafenin 2-2,5 katı olduğu söylenmektedir (Ereli, 2001).

Eğitim kurumlarının en önde problemlerinden biri de gürültü faktörüdür. Özellikle çocukların açık alanda oluşturduğu gürültü, çevredeki yerleşimler kadar okul bahçesindeki etkileşimler arasında da önemli bir problem teşkil etmektedir. Sessiz oyun alanları ve yaratıcı oyun alanları gibi etkinlik alanlarının genellikle gürültüden uzak sakin ve sessiz alanlar olacak şekilde yerleşiminin yapılması gereklidir.

Ereli'ye (2001) göre, özellikle okul bahçelerinde etkinlik alanları düzenlenirken çocukları büyüme özellikleri dikkate alınmalıdır. Aslında, küçük çocuklar daha fazlakoronaklı alanları seçerek daha güvende olacaklar. Öte yandan bitkiler bu faaliyet alanlarında kısıtlayıcı bir rol oynayarak mekanı daha gizli hale getirmektedir. Bunun için en uygun perdeleme amaçlı kullanılan bitkilerdir. Bununla birlikte, bu bitkiler çocuklardan daha fazla boylanma yapmamalıdır. Aksi takdirde, bu alanın kullanılması çocuk üzerinde korkunç bir etki bırakarak olumsuz duygulara yol açabilir.

Okul öncesi eğitim kurumlarının dış mekan oyun alanlarında bitkisel düzenleme yapılırken, dikkat edilmesi gereken en önemli hususlardan biri kullanım şeklidir. Alana getirilen kullanımlara göre bitkisel düzenleme yapılmalıdır.

Bitkisel düzenleme yapılırken yüksek boylu, geniş taç yapan ağaçların gölge yapma, her dem yeşil ağaçların rüzgar önleme çalılarının alanlarını ayırma ve perdeleme etkilerinden yararlanır. Yer örtücüler, özellikle de çim alanlar çocukların düşüp yuvarlanabileceği yumuşak bir oyun alanı sunarken, değişik renkteki çiçekler de çocuklara hareket kazandırıcı etki yaratabilir. Oyun alanlarında bitkisel düzenleme yapılırken zehirli meyve, dikenli, yırtıcı çalılarının kullanılmamasına özen gösterilmelidir.

2.13 Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Çocuklar İçin Hazırlanan Dış Mekan Tasarımında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

Özel eğitime ihtiyaç duyan çocuklar için dış mekan oyun alanları tasarlanırken, öncelikle çocukların fiziksel koşulları göz önünde bulundurulmalı, onlara güvenli bir ortam yaratılmalıdır.

Özellikle tekerlekli sandalye kullanan çocukların rahatça hareket edebilmeleri için, bahçe yollarındaki genişliğin tekerlekli sandalye ile gidilebilecek genişlikte olmasına dikkat edilmelidir. Alanlarda rampa söz konusu ise ortopedik engelli ve yürüme problemi olan diğer çocuklar için uygun düzende olmalıdır, gerekli durumlarda trabzan bulundurulmalıdır. Ayrıca kötü hava şartlarında bahçe kapısından bina içine kadar geçişi kolaylaştıracak üstü kapalı bir geçit sağlanmalıdır (Metin ve Şahin, 1999).

2.14 Dış Mekan Oyun Alanlarındaki Kazalar ve Güvenlik Önlemleri

Oyun alanları, aktif rekreasyon olanağı sağlayan karmaşık ve yoğun aktiviteleri içeren açık alanlardır. Yaşamlarında çok önemli yeri bir yeri olan oyun alanları ve oyun alanı elemanları çocukların güvenliği açısından sorunlara neden olabilmektedir. Güvenlik açısından; yaş gruplarına göre çocuğun aksiyon çapının ve donanımının nitelik ve niceliğinin belirlenmesi, farklı yaş grupları arasında akıcı mekan kullanımına olanak sağlaması, yerel iklim koşullarının göz önüne alınması, ortamda zehirlenme ya da alerjik reaksiyonlar gibi sorunlara yol açabilen toksik bitkilerin bulunmaması ve trafik güvenliğinin sağlanması, dikkate alınması gereken başlıca tasarım ve planlama kriteridir (Gönen vd, 1998).

Oyun alanları ve bu alanda kullanılan elemanlar çocuklukta yaralanmalarının önemli bir parçasıdır. Yırtılma, sıyrılmaya ve ezikler oyun alanlarıyla ilgili yaralanmaların başında gelmektedir. Oyun alanları ile ilgili yaralanmaların çoğunluğu oyun alanında ya da oyun elemanlarından düşme sonucunda oluşmaktadır. Yükseklik, oyun alanının yüzeyi ve çocuğun pozisyonu, yaralanmanın ciddiyetini etkilemektedir. Çocukların asfalt, beton ya da sıkıştırılmış zeminlere başları üstüne düşmeleri ölümcül kazalara neden olabilmektedir. Uygun tasarlanmayan ya da bakımı yeterli şekilde yapılmayan oyun elemanları da kazalara sebebiyet vermektedir (Gönen vd, 1998).

BÖLÜM 3

MATERYAL VE YÖNTEM

3.1 Materyal

Bu çalışma, İstanbul İlinin Tuzla Postane ve İstasyon mahallesinde bulunan özel ve resmi anaokullarının tamamında (en az 10 öğrencisi bulunan okul öncesi eğitim kurumlarında) yapılmıştır.

Okul yöneticileri ve okul öncesi öğretmenleri ile yapılan sözlü görüşmeler ve anket çalışmaları materyali oluşturmaktadır. Aşağıda özel ve resmi anaokullarının harita üzerinde dağılımları verilmiştir.

Şekil.3.1: Tuzladaki Anaokulların konumu

- (1) Gülen Dünya Anaokulu-Postane Mh.
- (2) Mavi Boncuk Anaokulu-Postane Mh.
- (3) Kelebek Anaokulu-Postane Mh.
- (4) JoynJoy Anaokulu -Postane Mh.
- (5) Duru Anaokulu-Postane Mh.
- (6) Masal Bahçe Anaokulu -Postane Mh.
- (7) Özel Bilgi Dünyası Anaokulu-PostaneMh.
- (8) Eğitim Koleji-Postane Mh.

- (9) Yeni yorum Anaokulu -Postane Mh.
- (10) Ayışığım Anaokulu -Postane Mh.
- (11) Fen Anaokulu -Postane Mh.
- (12) Zeynep Şahika Anaokulu -İstasyon Mh.
- (13) Özel Morefil Kreş ve Gündüz Bakımevi -Postane Mh.
- (14) Persephone Anaokulu -Postane Mh.
- (15) Özel Merkür Kreş ve Gbe -Postane Mh.
- (16) Mavi Okyanus Anaokulu-Postane Mh.
- (17) Özel Şehir Koleji-İstasyon mh.
- (18) Barbaros İlkokulu-Postane Mh.
- (19) Özel Tuzla Kanguru Anaokulu Çocuk Köyü- Postane Mh.
- (20) Tuzla Es Anaokulu-Postane Mh.

3.2 Yöntem

Çalışmanın Modeli

Okul öncesi eğitim kurumlarında açık yeşil alanlarının kullanımının çocuk gelişimi üzerine etkilerini İstanbul Tuzla İlçesindeki bağımsız özel ve resmi anasınıfı ve anaokulu bahçelerinin niteliksel açıdan incelemek amacıyla yapılan çalışmadır.

Evren-Örnekleme

İstanbul Tuzla ilçesinde 2019 yılı itibariyle seçilen yerleşim yerlerinin gelişmişlik düzeyi bilgilerine göre (İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü Ulusal Adres Veri Tabanı'ndan seçilmiştir). Araştırmanın çalışma grubunu, Tuzla ilçesinde sosyo-ekonomik açıdan farklı kesimleri barındıran ve en yüksek nüfusa sahip iki mahalle olan (Postane ve İstasyon Mh) basit rastgele örnekleme yöntemiyle seçilen 19 anaokulu, 1 anasınıfı olmak üzere toplam 20 Anaokulda 2-6 yaş arası çocuklara eğitim veren özel okul öncesi eğitim kurumlarını yöneticileri ve öğretmenleri oluşturmaktadır. Bu çalışmanın örnekleme grubunu 20 kurum içermektedir. Bu kurumda çalışan 150 öğretmen örnekleme oluşturmaktadır. Veri toplama aracılığıyla anket yöntemi kullanılarak veriler elde edilmiştir.

Veri Toplama

Bu çalışmada elde edilen veriler 20 özel anaokuluyla görüşülerek toplanmıştır. Anaokulunun müdürü ve öğretmenleri ile görüşülerek araştırmanın amacı hakkında bilgilendirilerek dış mekanın fotoğrafları çekilmiştir.

Araştırmacı tarafından hazırlanan anket, veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Anket, beşi genel bilgi, dördü kurumlar ve on altı tanesi açık alanlar olmak üzere 25 sorudan oluşmaktadır. Bu yürütülen çalışmada, okul öncesi eğitim kurumlarında toplam 150 öğretmen görev yapmaktadır.

Araştırmanın diğer bir yöntemi olarak okul öncesi eğitim kurumlarda dış mekan kullanımının mevcut durumunu ölçmek için kullanılan bir gözlem listesidir. Listeyi oluştururken öncelikle konu ile ilgili Türkçe ve yabancı kaynaklar incelemiştir. Kontrol gözlem listesi, konuya ilişkin araştırma yöntemleri gözlemlenerek ve bu amaçla sorular eklenerek oluşturulmuştur. Okul öncesi eğitim kurumlarının (özellikle Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa) doğal ortamı için belirlenen standartlar ve değerlendirme ölçeklerinin yanı sıra farklı ülkelerdeki okul öncesi eğitim kurumlarının bahçe düzeni standartları ve yönetmelikleri kullanılarak oluşturulmuştur.

Liste 6 ayrı alana bölünmüş olup, kriterleri ve değerleri belirlemek için (Altunkasa, 2016) tarafından yapılan araştırmaları kullanılmıştır. Mevcut standartlar, ilgili anaokulları için 1 puan kazanmakta, koşullar karşılanmazsa veya herhangi bir koşul yoksa, puan verilmeyecektir, aksi takdirde 0 puan verilecektir.

Tablo 3.1: Kontrol Gözlem Formu

Ana kriter		Puan
Hareket Alanı (6 Puan)	Tırmanma grubu materyalleri	0-1
	Denge grubu materyalleri	0-1
	Kaydırak	0-1
	Salıncak	0-1
	Taşınabilir oyun elemanları	0-1
	Motor kas gelişimi geliştirecek oyunlar	0-1
Oyun Alanının Zeminini (4 Puan)	Beton	0-1
	Çim	0-1
	Yapay çim	0-1
	Kauçuk zemin	0-1
Açık Yeşil Alan (4 Puan)	Çocuk başına 1,5m ² alan kullanımı veya toplamda 250m ² alan	0-1
	Çok yıllık Bitki Kullanımı	0-1
	Tek yıllık Bitki Kullanımı	0-1
	Ortak Kullanıma uygun çok Amaçlı alan	0-1
Etkinlik Alanı (4 Puan)	Kum havuzu	0-1
	Hobi bahçesi ve hasat bahçesi	0-1
	Hayvan bakımı	0-1
	Trafik Eğitim alanı	0-1
Fonksiyonel Peyzaj Elemanları (6 Puan)	Aydınlatma	0-1
	Çöp kutusu	0-1
	Bank	0-1
	Çeşme su ögesi	0-1
	Tuvalet	0-1
	Gölgelik	0-1
Güvenlik (6 Puan)	Bahçeye bağımsız girişi-çıkışı kapısı	0-1
	Bahçe sınırı	0-1
	Güvenlik klübesi ve güvenlik	0-1
	Bahçe	0-1
	Düşme ihtimali olan oyuncakların altında yumuşak zemin	0-1
	Bahçe etkinliklerinde kaza riski taşıyan unsur yokedildi mi	0-1

Bu alanlar altı maddeden oluşan hareket alanlardır; Oyun alanının zemini 4 maddeden, dört maddeden oluşan açık yeşil alanı, diğer bir öğrenme alanı ise altı maddeden oluşan bir güvenlik bölgesi ve altı maddeden oluşan bir peyzaj alanıdır. Her okulun dış mekanı fotoğraflanarak okulları ziyaret ederken gözlem formlarını yanıtlayarak veri toplanmıştır. Kriterlerin toplamından alınabilecek en yüksek puanları (anaokulu bahçesi için mevcut olan en yüksek değer = $3 (6 \times 1) + (8 \times 1) + (4 \times 1) = 30$ puan) belirlenmiş ve bu puanlar yüzde değerlerine dönüştürülür. İyi, orta ve zayıf olmak üzere üç temsili seviye belirlenmiştir. Mümkün olan en yüksek puanlar arasında %100 (30 puan alan), anaokulu bahçelerinin başarılı sayılabilmesi için % 60'ı (18'in üzerinde puan alması gerekmektedir.) bu "iyi" seviye olarak, % 30-%60'ı arasında olanlar ise (9-18 puan arasında olan anaokulu bahçeleri) "orta" seviye ve % 30'dan az olan (0-8 puan alan) anaokulları bahçeleri "zayıf" seviye olarak kabul edilmiştir.

Tablo 3.2: Temsili Derecelendirme Tablosu

Temsil Derecesi	Zayıf	Orta	İyi
Toplam Puan	0-8 puan	9-18 puan	19-30 puan

Verilerin Analizi

Verileri analiz etmek için SPSS 20 yazılım paket programı kullanılmıştır. Araştırmacı, 150 katılımcının yanıtlarını kodlayarak SPSS programına aktarılmıştır.

BÖLÜM 4

ARAŞTIRMA BULGULARI

Okul öncesi eğitim kurumlarında çocukların en uzun süre zaman geçirdikleri mekanlar okul bahçeleridir. Okul bahçelerinin çocuklara sağlıklı ve rahat bir mekan sunmaları için oyun alanlarının ve bu alanda bulunan oyun materyallerinin belli başlı özellikler taşıması gerekmektedir. Bu bölümde okul öncesi eğitim kurumlarının açık yeşil alan kullanımının mevcut durumunu belirlemek amacı ile okul öncesi eğitim kurumda görev alan öğretmenlere açık yeşil alanı etkin bir şekilde kullanıp kullanmadığını belirlemek amacı ile anket çalışmasına yer verilecek, kontrol gözlem formu ile anaokul bahçelerinin mevcut durumları saptanacaktır.

4.1 Anket Çalışmaları

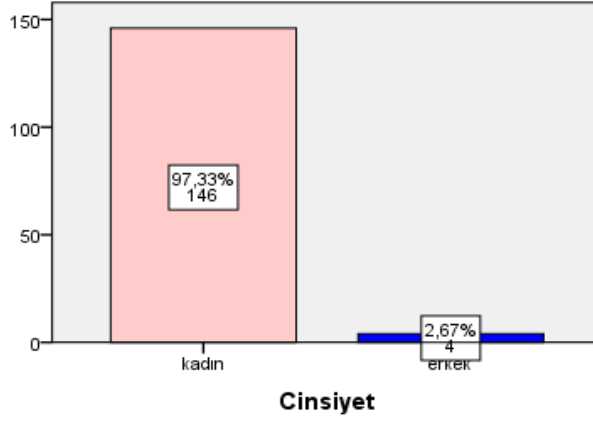
Bu çalışma kapsamında Okul Öncesi Eğitim kurumlarında görev alan öğretmenlere açık yeşil alanı etkin bir şekilde kullanıp- kullanmadığını öğrenmek amacı kurum yöneticisi ve öğretmenler ile görüşülerek anket uygulamasının yapılmasına karar verilmiştir. Bu doğrultuda okul öncesi eğitim kurumlarında yer alan toplam 150 öğretmen ile anket çalışması yapılmıştır.

Sonuçların gerçekliğinin vurgulanması açısından ve çeşitlilik arz etmesi için okulun yoğun olduğu hafta içi tercih edilmiş ve farklı yaş gruplarına sahip öğretmenler ile anket uygulaması yapılmıştır.

A.KİŞİSEL BİLGİLER

Cinsiyet:

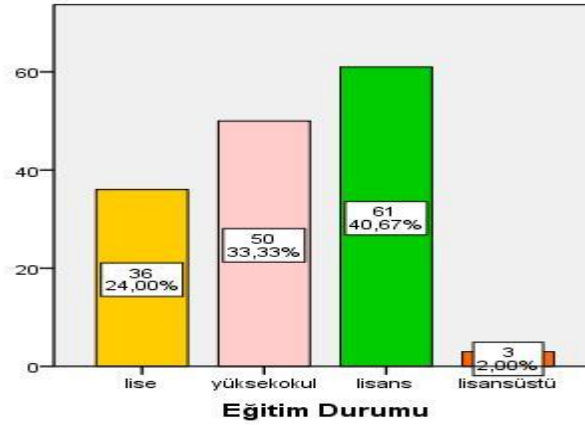
Grafik: 4.1 Cinsiyet Durum Analizi

OÖEK’da, %97,33 kadın, %2,67 oranında erkeklerin görev yaptığı görülmektedir.

Eğitim Durumu:

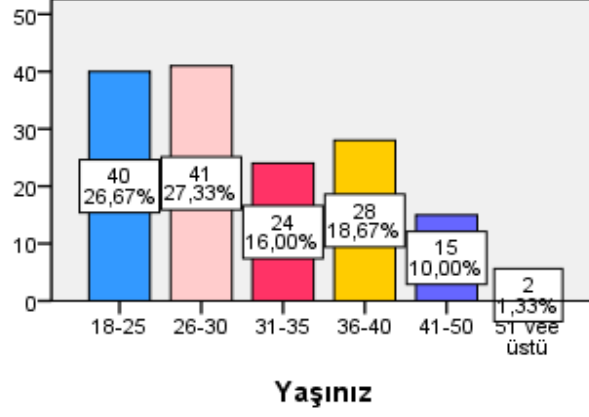
Grafik: 4.2 Eğitim Durumu Analizi

Yürütülen ankette OÖEK çalışan öğretmenlerin %40,7’nin lisans ve %33,3’nün yüksekokul diplomasına sahip olduğu görülmektedir.

Yaş:

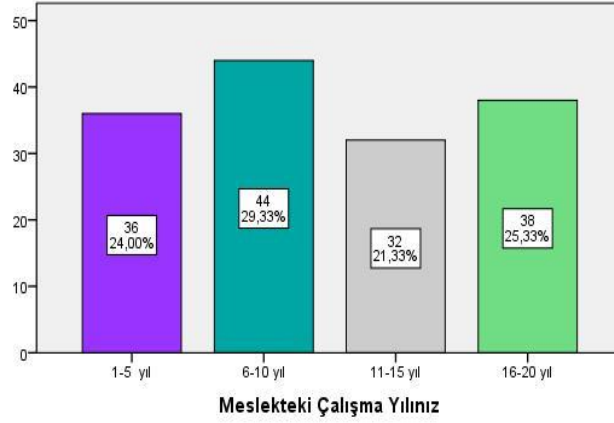
Grafik: 4.3 Yaş Durumu Analizi

Yürütülen ankette okulda çalışan öğretmenlerin %27,3'ünün 26-30 yaş aralığında olduğu görülmektedir.

Çalışma Yılı:

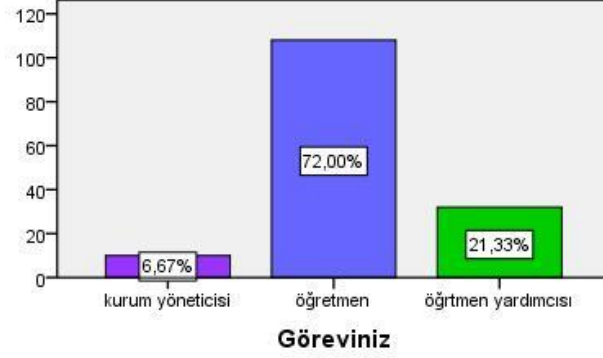
Grafik: 4.4 Meslekteki Çalışma Yılı Analizi

Yürütülen ankette okulda görev yapan öğretmenlerin %29,3'nün 6-10 yıl %25,3'nün 16-20 yıl hizmet ettikleri görülmektedir.

Görev:

Grafik: 4.5 Görev Durumu Analizi

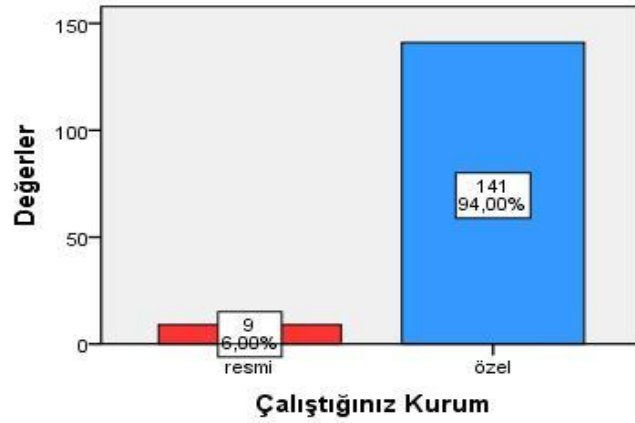

OÖEK’da, %6,7’i kurum yöneticisi %72’si öğretmen, % 21,3’ün öğretmen yardımcısı olarak görev aldığı görülmektedir. Yürütülen ankete katılanların %72’nin okulda öğretmen olarak görev aldığı görülmektedir.

B-KURUMA İLİŞKİN BİLGİLER

Kurum:

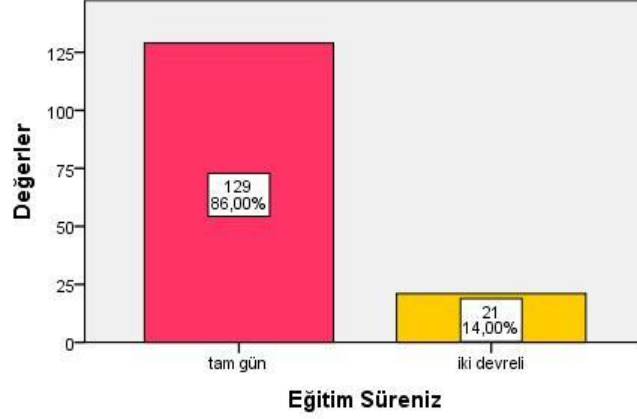
Grafik: 4.6 Çalışılan Kurumun Durum Analizi

Yürütülen anket çalışmasında OÖEK’da görev alan öğretmenlerin %94’nün özel kurumda çalıştığı görülmektedir.

Eğitim Süresi:

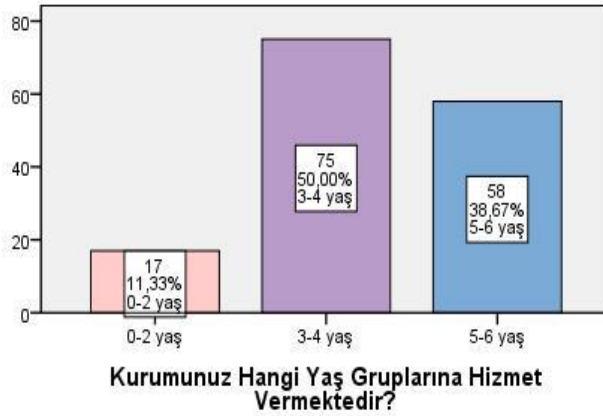
Grafik: 4.7 Eğitim Süresinin Durum Analizi

OÖEK’da, %86’nın tamgün %21,7’nin iki devreli olarak eğitim yapıldığı görölmektedir. Yürütölen anket çalışmasında OÖEK’da %86 ile tam gün olarak hizmet verildiği görölmektedir.

Yaş Grubu:

Grafik: 4.8 Yaş Grubunun Durum Analizi

Yürütölen anket çalışmasında OÖEK’daki yaş gruplarının dağılımına bakıldığında %50’nin 3-4 yaş grubuna hizmet verildiği görölmektedir.

C- AÇIK ALANLARA İLİŞKİN BİLGİLER

Dış Mekan Kullanımı:

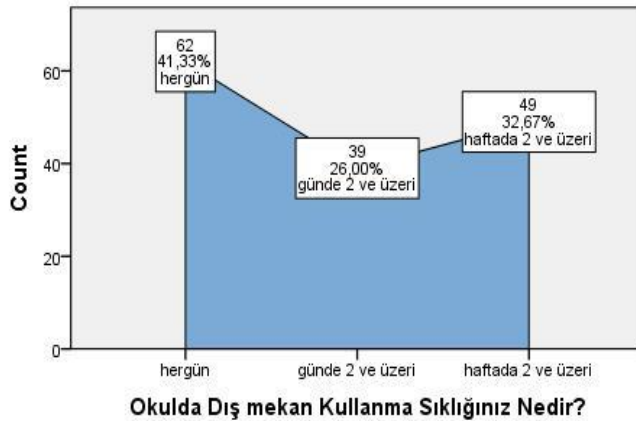
Grafik: 4.9 Etkinlik Programında Dış Mekan Kullanımı Durum Analizi

Yürütülen anket çalışmasında OÖEK'daki öğretmenlerin %50,7'si dış mekanı oyuna yönelik faaliyetler için kullandığı görülmüştür.

Dış Mekan Kullanım Sıklığı:

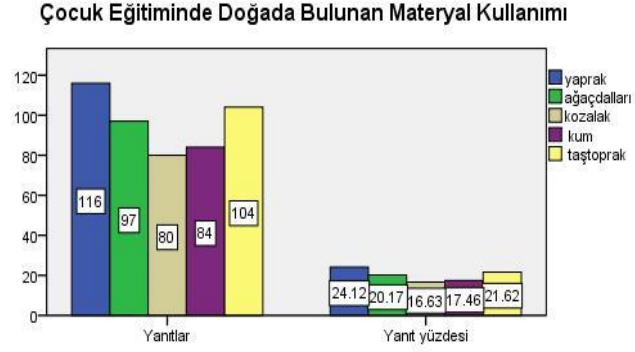
Grafik: 4.10 Etkinlik Programında Dış Mekan Kullanım Sıklığı Durum Analizi

Yürütülen bu anket çalışmasında OÖEK'daki öğretmenlerin %41,3'nün dış mekanı kullanma sıklığının haftanın hergünü kullandığı görülmüştür.

Materyal Kullanımı:

Grafik: 4.11 Doğada Bulunan Materyal Kullanım Analizi

Anketi cevaplayan öğretmenlerden her biri birden fazla şık işaretleyerek toplam 481 cevap vererek Yürütülen bu anket çalışmasında OÖEK'daki öğretmenlerin %24'ünün daha çok doğadaki materyallerden yaprak kullanıldığı görülmüştür.

Gerçekleştirilmek İstenen Aktiviteler:

Grafik: 4.12 Okul Bahçesinde Gerçekleştirilen Aktiviteler Sorusunun Durum Analizi

OÖEK'daki öğretmenlerin %40'nın okul bahçesinde gerçekleştirmek istedikleri etkinliklerden %40'nın survivor parkuru olduğu görülmüştür

Okul Bahçesindeki Eksiklikler:

Grafik: 4.13 Okul Bahçesindeki Eksikliklerin Durum Analizi

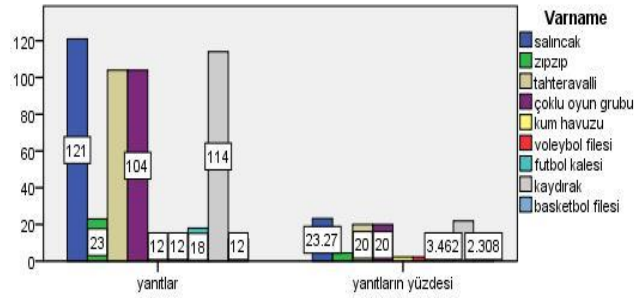

Anketi cevaplayan OÖEK'daki öğretmenlerin okul bahçesinde ki en büyük eksiklerinin %37,33 ile gölgelik alan eksikliği olduğu görülmüştür.

Okul Bahçesinde Açık Hava Materyalleri:

Grafik: 4.14 Okul Bahçesinde Bulunan Açık Hava Materyallerinin Durum Analizi

Okul bahçenizde Açık hava materyallerinden hangileri bulunmaktadır ?

Anketi cevaplayan öğretmenlerden her biri birden fazla şık işaretleyerek toplam 520 cevap verilmiştir. Yürütülen bu anket çalışmasında OÖEK'daki öğretmenlerin %23 ile okul bahçesinde en fazla salıncak materyalinin olduğu görülmüştür.

Okul Bahçesinin Büyüklüğü:

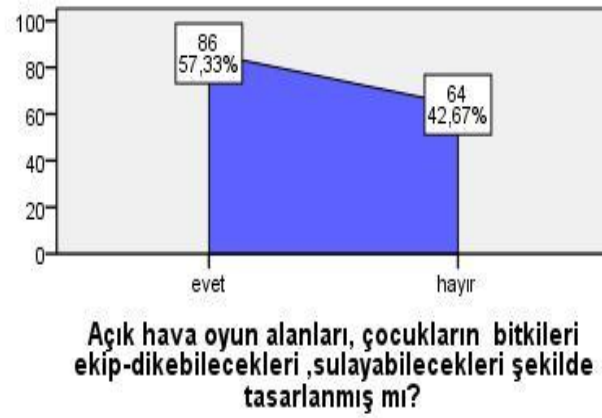
Grafik: 4.15 Okul Bahçesinde Bulunan Açık Hava Oyun Alanının Büyüklüğü Durum Analizi

OÖEK’da, %80’nin evet, %20’nin hayır cevabını verdiği görülmüştür. Yürütülen bu anket çalışmasında OÖEK’deki öğretmenlerin %80’nin verdiği cevaba göre oyun alanının büyüklüğünün yeterli olduğunu oyun alanının büyüklüğünden memnun olduğu görülmüştür.

Tarım Alanı :

Grafik: 4.16 Okul Bahçesinde Tarım Alanı Çocukların Kullanacakları Şekilde Düzenlenmesi Analizi

OÖEK’da, öğretmenlerin %57,3’nün tarım alanlarının çocukların kullanıcıları şekile tasarlanmıştır cevabını verilmiştir.

Farklı Yaş Grupları İçin Ayrılmış Alan:

Grafik: 4.17 Okul Bahçesinde Farklı Yaş Grupları İçin Ayrılmış Alanların Durum Analizi

OÖEK’da, %15,3’nün evet, %84,67’nin hayır cevabı verildiği görülmüştür. Bu anket çalışmasında OÖEK’daki öğretmenlerin farklı yaş grupları için ayrılmış alanlarının %84,7 ile yetersiz olduğu görülmüştür.

Okul Bahçesinin Zemini:

Grafik: 4.18 Okul Bahçesinin Zemin Malzemesi Durum Analizi

OÖEK’daki öğretmenler %60,7 ile okul bahçesini zeminin en çok çim alan olduğunu söylemişlerdir.

Engelli Öğrenciler İçin Düzenleme :

Grafik: 4.19 Okul Bahçesinin Engelli Öğrenciler için Düzenlemesine Yönelik Durum Analizi

OÖEK’da, %98’nin hayır, % 2’nin evet cevabı verildiği görülmüştür. Bu anket çalışmasında OÖEK’daki öğretmenlerin %98’nin okul bahçesinin engelli öğrencilere göre düzenlenmediği ve bahçenin engelli kullanımı açısından yetersiz olduğu görülmüştür.

4.2 Kontrol Gözlem Tablosu

Çalışmada incelenen 1 Devlet okulu ve 19 özel okul için , anaokulu bahçesi niteliklerinin temsil edilebilirliğini bulmak için kontrol gözlem formundan elde edilen bulgular Tablo 4.1’de verilmiştir. Özel okullar (Ö1: birinci özel okul) olarak Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8,Ö9,Ö10,Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö16,Ö17,Ö18,Ö19 şeklinde, devlet okulu ise D1(D1: Birinci devlet okulu) olacak şekilde kodlanmıştır.

Çıkan sonuçlara göre anaokulları bahçelerinin Tablo.4.2’de temsil dereceleri verilmiştir.

Tablo 4.1: Okul Bahçelerinin Mevcut Durumuna Ait Puan Tablosu

Ana kriter		Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
Hareket Alanı (6 Puan)	Tırmanma grubu materyalleri	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
	Denge grubu materyalleri	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0
	Kaydırak	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Salıncak	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0
	Taşınabilir oyun elemanları	1	1	0	1	0	1	1	0	0	1
	Motor kas gelişimi geliştirecek oyunlar	1	0	0	1	0	1	1	0	0	0
Oyun Alanının Zemini (4 Puan)	Beton	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
	Çim	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1
	Yapay çim	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
	Kauçuk zemin	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0
Açık Yeşil Alan (4 Puan)	Çocuk başına 1,5m ² alan kullanımı veya toplamda 250m ² alan	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0
	Çok yıllık Bitki Kullanımı	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Tek yıllık Bitki Kullanımı	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
	Ortak Kullanıma uygun çok Amaçlı alan	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0
Etkinlik Alanı (4 Puan)	Kum havuzu	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0
	Hobi bahçesi veya hasat bahçesi	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0
	Hayvan bakımı	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0
	Trafik Eğitim alanı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fonksiyonel Peyzaj Elemanları (6 Puan)	Aydınlatma	1	1	0	0	0	0	0	1	1	0
	Çöp kutusu	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0
	Bank	1	1	0	1	0	0	1	0	1	0
	Çeşme su ögesi	0	1	0	1	0	0	0	0	1	0
	Tuvalet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Gölgelek	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0
Güvenlik (6 Puan)	Bahçeye bağımsız girişi-çıkışı kapısı	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Bahçe sınırı	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Güvenlik klübesi ve güvenlik	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0
	Bahçe	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Düşme ihtimali olan oyuncakların altında yumuşak zemin	1	1	1	1	1	0	1	1	0	0
	Bahçe etkinliklerinde kaza riski taşıyan unsur yok edildi mi	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
TOPLAM	18	22	14	18	14	15	18	12	16	8	

Tablo 4.1: (Devamı) Okul Bahçelerinin Mevcut Duruma Ait Puan Tablosu

Ana kriter		Ö11	Ö12	Ö13	Ö14	Ö15	Ö16	Ö17	Ö18	Ö19	D1
Hareket Alanı (6 Puan)	Tırmanma grubu materyalleri	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0
	Denge grubu materyalleri	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0
	Kaydırak	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Salıncak	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1
	Taşınabilir oyun elemanları	1	0	1	1	0	1	0	1	1	0
	Motor kas gelişimi geliştirecek oyunlar	1	1	1	0	0	1	0	0	0	1
Oyun Alanının Zemini (4 Puan)	Beton	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
	Çim	0	0	1	1	1	1	1	0	0	0
	Yapay çim	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
	Kauçuk zemin	0	1	1	1	0	1	1	0	0	0
Açık Yeşil Alan (4 Puan)	Çocuk başına 1,5m ² alan kullanımı veya toplamda 250m ² alan	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1
	Çok yıllık Bitki Kullanımı	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1
	Tek yıllık Bitki Kullanımı	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Ortak Kullanıma uygun çok Amaçlı alan	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0
Etkinlik Alanı (4 Puan)	Kum havuzu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Hobi bahçesi veya hasat bahçesi	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
	Hayvan bakımı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Trafik eğitim Alanı	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0
Fonksiyonel Peyzaj Elemanları (6 Puan)	Aydınlatma	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1
	Çöp kutusu	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
	Bank	0	1	0	1	0	1	0	0	1	1
	Çeşme su ögesi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Tuvalet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Gölgeleme	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Güvenlik (6 Puan)	Bahçeye bağımsız girişi-çıkışı kapısı	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Bahçe sınırı	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Güvenlik klübesi ve güvenlik	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1
	Bahçe	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0
	Düşme ihtimali olan oyuncakların altında yumuşak zemin	0	1	1	1	0	1	1	1	1	1
	Bahçe etkinliklerinde kaza riski taşıyan unsur yok edildi mi	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0
TOPLAM	14	15	15	18	7	19	12	10	11	13	

Tablo.4.1'e göre en yüksek değeri alan 22 puan ile Ö2 Anaokulu, en düşük değeri alan 7 puan ile Ö15 Anaokulu almıştır. Tablo.4.2'de Anaokullarının toplam puanına göre oluşturulan temsili derece tablosu görülmektedir.

Tablo 4.2: Anaokulu Bahçelerinin Temsili Dereceleri

Okul bahçesi	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
Temsil derecesi	Orta	İyi	Orta	İyi	Orta	Orta	Orta	Orta	Orta	Orta
Toplam Puan	18	22	14	18	14	15	18	12	16	8

Okul bahçesi	Ö11	Ö12	Ö13	Ö14	Ö15	Ö16	Ö17	Ö18	Ö19	D1
Temsil derecesi	Orta	Orta	İyi	Orta	Zayıf	İyi	Orta	Orta	Orta	Orta
Toplam Puan	14	15	15	18	7	19	12	10	11	13

Sonuç olarak, Tuzla'nın farklı Anaokulu bahçelerinin yapılan gözlemlerine dayalı gözlem tablosuna bakıldığında ana hatlarıyla, anaokulu bahçelerinin tamamının dış mekan kullanım olanakları açısından orta derecede olduğu görülmüştür.

4.3 Özel Gülen Dünya Anaokulu

Gülen Dünya Anaokulu Tuzla Postane Mah. Doğa Nur Sokakta yer almaktadır. Toplam 60 öğrencisi bulunmaktadır. 2005 yılında eğitim- öğretime başlamıştır. 0-6 yaş gruplarına hizmet vermektedir. 3-4-5-6 yaş 40 öğrenci bulunmaktadır. Yardımcı öğretmenler birlikte 12 öğretmen 1 yönetici ve 1 yönetici yardımcısı bulunmaktadır. Toplam alan miktarı 596,5 m²'dir. Bu alanın 397,6 m²'si yeşil alandır. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı ise 9,94 m²'dir.

Şekil.4.1: Özel Gülen Dünya Anaokulu uydu görüntüsü

Uydu görüntüsünden de görüldüğü üzere Gülen Dünya Anaokulu yerleşim alanları arasında konumlandırılmıştır. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 6/14 m² standardına bakıldığında 9,94 m² yeterlidir. Okulun ön bahçesi üç tarafı binalarla çevrili olduğu için avlu niteliğindedir. Yeşil alan varlığı sadece sınır elemanı olarak kullanılmaktadır. Okulun sert zemini yapay çim kaplama ile döşenmiştir. Açık yeşil alan kullanımını bakımından incelediğimizde okulda eksiklikler gözlenmektedir.

Şekil.4.2: Özel Gülen Dünya Anaokuluna genel bakış

Yukarıda Özel Gülen Dünya Anaokulu ön bahçesinden görünüm yer almaktadır. Okul dış mekanı kullanımı Tablo 1.2'ye göre 14 puan almıştır. Tablo 2.'ye göre "orta" seviye olduğu belirlenmiştir. İncelenen okulun etrafı sınır elamanı olan duvarlarla çevrili olup çevre yerleşim mekanlarından izole olmuş durumdadır. Okulun ön bahçesinde sadece ahşap salıncak ve kaydırak bulunmaktadır. Taşınabilir oyun elemanları da mevcuttur. Açık yeşil alan başlığı altında incelendiğinde çok yıllık bitki kullanımı grup halinde *Cupressus* sp. kullanılmıştır. Tek yıllık bitki kullanımlarından mevsimlik bitkilere yer verilmiştir. Ortak kullanıma uygun çok amaçlı alan var olup, burada çocukların büyük küçük motor-kas gelişimini geliştirecek oyunlar oynanmaktadır. Okulun oyun alanının zemini yapay çim kaplama ile döşenmiştir. Ayrıca donatı elemanları başlığı altında incelendiğinde donatı elemanları kriterlerinin alanda mevcut olmadığı görülmüştür.

4.4 Özel Mavi Boncuk Anaokulu

Mavi Boncuk Anaokulu Tuzla Postane Mah. Ege Sokakta yer almaktadır. (Mahalle arasında yer almaktadır). Toplam 60 öğrencisi bulunmaktadır. 2005 yılında eğitim-öğretime başlamıştır. 0-6 yaş gruplarına hizmet vermektedir. 3-4-5-6 yaş 60 öğrenci bulunmaktadır. Yardımcı öğretmenler birlikte 6 öğretmen 1 yönetici ve 1 yönetici yardımcısı bulunmaktadır. Toplam alan miktarı 531,44 m²'dir. Bu alanın 259,09 m²'si yeşil alandır. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 4,31 m²'dir.

Şekil.4.3: Özel Mavi Boncuk Anaokulu uydu görüntüsü

Bu okul yerleşim alanları arasında kalmıştır (Mahalle arasında yer almaktadır). Okulun ön bahçesi üç tarafı binalarla çevrili olduğu için, çevre yapılarla okul bahçesi arasında görsel perdeleme ön bahçedeki çevreleme elemanları ile sağlanmaktadır. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 6/14 m² standardına bakıldığında 4,31 m² yetersizdir. Okulun hemen yanında bulunan boş alan ilave bahçe (arka bahçe) olarak kullanılmaktadır. İlave alanda kullanılan sert zemin malzemesi yapay çim kaplaması malzemesi kullanılmıştır. Ön bahçede ki zemin için kullanılan malzeme kauçuk zemin kaplamasıdır.

Şekil.4.4: Özel Mavi Boncuk Anaokuluna genel bakış

Mavi boncuk anaokulu Tablo 1.1 ‘e göre 15 puan almıştır. Tablo.2’ye göre “orta” seviyededir. İncelenen okulun ana girişinde çoklu oyun grubu olarak adlandırılan oyun grubu yer almaktadır. Kaydırak ve denge grubu materyallerin bulunmaktadır. Tırmanma grubu materyali ile küçük kas becerilerini geliştirebilecekleri sabit bir materyal yada kullanım bulunmamaktadır. Açık yeşil alan başlığı altında incelendiğinde çok yıllık bitki kullanımı sarılıcı bitki gruplarından *Wisteria sinensis* (Mor salkım), *Lonicera japonica* (Hanımeli), okulun giriş kapısının üstünde ve duvarlarda ve korkuluklarında kullanılmıştır. Görsel olarak yeşil bir perspektifin yakalandığı görülmüştür. Gözlemlere göre, bu ön bahçe çocukların çeşitli faaliyetlerde bulunmaları için yeterli büyüklükte değildir. Anaokulunun yan tarafıda kullanıma açılarak çocukların gösterilerini ve toplu etkinlikleri bu alanda yaptıkları gözlenmiştir. Bu alanın zemini yapay çim kaplamasıdır. Donatı elemanları açısından incelendiğinde kriterlerin kullanılmadığı gözlenmiştir.

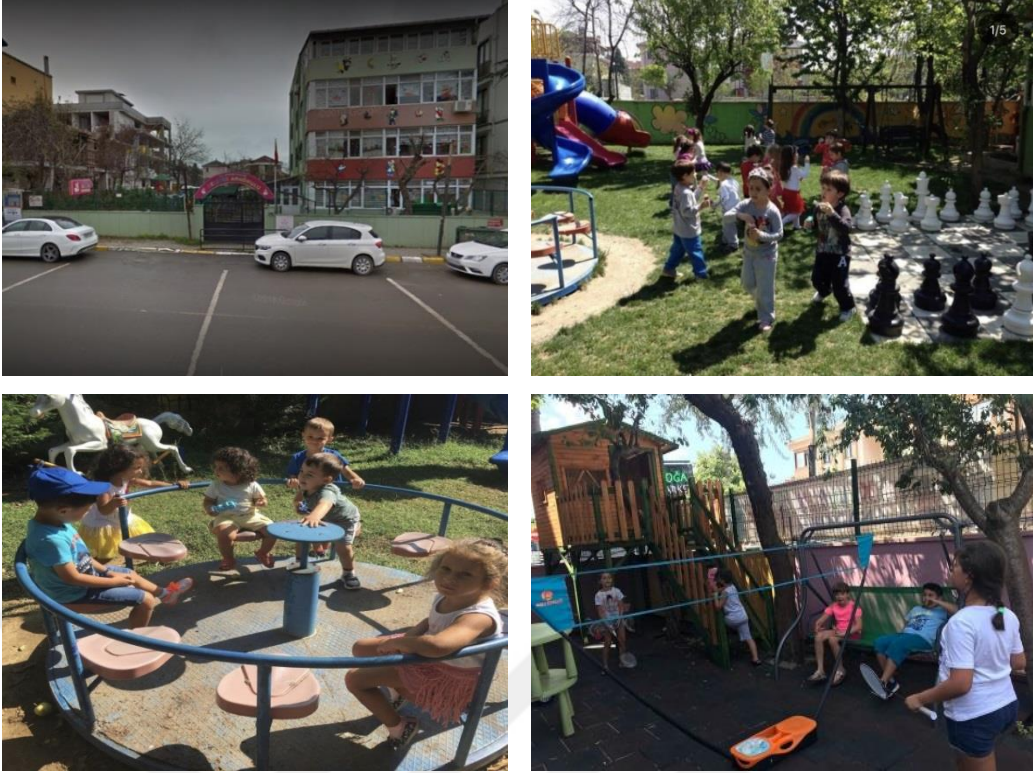
4.5 Özel Kelebek Anaokulu

Kelebek Anaokulu Tuzla Postane Mah. İle Barbaros Hayrettin Paşa Mh. Arasında yer almaktadır. Toplam 60 öğrencisi bulunmaktadır. 2005 yılında eğitim- öğretime başlamıştır. 2-6 yaş gruplarına hizmet vermektedir. Yardımcı öğretmenler birlikte 6 öğretmen 1 yönetici ve 1 yönetici yardımcısı bulunmaktadır. Toplam alan miktarı 525 m²'dir. Bu alanın 400 m²'si yeşil alandır. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 6,66 m²'dir.

Şekil.4.5: Özel Kelebek Anaokulu uydu görüntüsü

Uydu görüntüsünden de görüldüğü üzere Kelebek Anaokulu ana yol kenarına konumlandırılmıştır. Okulun etrafında yerleşim alanı bulunmaktadır. Okulun üç tarafı binalarla çevrili olmasından dolayı çevre yapılarla okul bahçesi arasında görsel perdeleme çevreleme elemanı ile sağlanmaktadır. Ön bahçede oyun alanı, açık ve yarı açık oturma mekânları ve yeşil alan bulunmaktadır. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 6/14 m² standardına bakıldığında 6,66 m² yeterlidir.

Şekil.4.6: Özel Kelebek Anaokuluna genel bakış

Kelebek Anaokulu Tablo 1.1 ' e göre 18 puan almıştır. Tablo.2'ye göre "orta seviyededir. Kaydırak, salıncak ve denge grubu materyalleri bulunmaktadır. Yer oyunlarından satranç oyununun olması motor-kas becerilerini geliştirecek oyun elemanlarına sahip olduğu gözlenmiştir. Okul bahçesi giriş kapısından itibaren yeşil bir bahçeye sahiptir. Alanda; okul ile çevre yapılarla arasında görsel perdeleme çok yıllık bitki gruplarından *Cupressus* sp. kullanılmıştır. okulun girişi çalı grubundan *Euonymus* sp. *Buxus* sp. ile çevrilmiştir. okulun zemini ana girişi kauçuk zemin bahçe de ise çim kullanılmıştır. Çocukların dinlenmek ve yada yemek yemek için kullandıkları piknik masaları kapı girişinde oturabilecekleri bir bank bulunmaktadır. Ayrıca arka bahçede ayrıca donatı elemanları açısından incelendiğinde çöp kutusu, gölgelik için kullanılan bir kameriye ve bank yer almaktadır. Ayrıca farklı yaş grupları için oyun materyalleri bulunmaktadır.

4.6 Özel Joyn Joy Anaokulu

Joyn Joy Anaokulu Tuzla Postane Mah. Can Sokak'ta yer almaktadır. Toplam 76 öğrencisi bulunmaktadır. 2017-2018 yılında eğitim-öğretime başlamıştır. 2-6 yaş gruplarına hizmet vermektedir. Yardımcı öğretmenler birlikte 10 öğretmen 1 yönetici ve 1 yönetici yardımcısı bulunmaktadır. Toplam alan 800 m²'dir. Bu alanın 400 m²'si yeşil alandır. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 5,26 m²'dir.

Şekil.4.7: Özel Joyn Joy Anaokulu uydu görüntüsü

Uydu görüntüsünde görüldüğü üzere Joyn Joy Anaokulu yerleşim alanları ve eğitim alanları arasında yer almaktadır. Okul müstakil 3 katlı binadan oluşmaktadır. Anaokulu olarak inşaa edilmemiştir. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 6/14 m² standardına bakıldığında 5,26 m² yetersizdir.

Şekil 4.8. Özel Joyn Joy Anaokuluna genel bakış

Yukarıda Özel Joyn Joy Anaokulu ön bahçesinden ve arka bahçesinden görünümler yer almaktadır. Tablo 1.1 'e göre 10 puan almıştır. Tablo.2'ye göre "orta" seviyededir. Ana girişin solunda bir güvenlik kulübesi bulunmaktadır. Okulun etrafı sınır elemanı olan duvarlarla çevrili olup yerleşim mekanlarından izole olmuş durumdadır. Okulun arka bahçesinde toprak zemindir. Tırmanma materyali, kaydırak bulunmaktadır. Taşınabilir oyun materyalleri alanda yer almaktadır. Okul bahçesi ana girişinden itibaren farklı zemin yapılarına sahiptir. Alanda çok yıllık bitki kullanımı bakımından grup halinde *Euonymus* sp, *Photonia* sp. kullanılmıştır. Okulun ana girişinde *Thuja* sp. kullanılmıştır. Çocukların koklayıp yiyeceği türlerden *Prunus armeniaca* (Kayısı ağacı) bulunmaktadır. Donatı materyallerinden alanda aydınlatma bulunmaktadır. Alan düzenlemesi yetersiz kullanılan araç gereçler kaldırılmamıştır.

4.7 Özel Duru Anaokulu

Duru Anaokulu Tuzla Postane Mah. Palmiye Sokak'ta yer almaktadır. Toplam 18 öğrencisi bulunmaktadır. 2017-2018 yılında eğitim-öğretime başlamıştır. 2-6 yaş gruplarına hizmet vermektedir. Yardımcı öğretmenler birlikte 4 öğretmen 1 yönetici bulunmaktadır. Toplam alan 400 m²'dir. Bu alanın 40 m²'si yeşil alandır. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 2,22 m²'dir.

Şekil.4.9: Özel Duru Anaokulu uydu görüntüsü

Uydu görüntüsünden de görüldüğü üzere Duru Anaokulu yerleşim alanları arasında konumlandırılmıştır. Yoğun bir yapılaşma içinde sıkışmıştır. Anaokulu olarak inşaa edilmemiş olan bu bina öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 6/14 m² standardına bakıldığında 2,22 m² yetersizdir.

Şekil.4.10: Özel Duru Anaokuluna genel bakış

Yukarıda Özel Duru Anaokulu ön bahçesinden görünümler yer almaktadır. Tablo 1.1 ‘e göre 8 puan almıştır. Tablo.2’ye göre “zayıf” seviyededir. Ana girişin sağında bir ahşap oyun gurubu bulunmaktadır. Okulun etrafı sınır elamanı olan çevreleme elemanı ile çevrili olup, çok yıllık bitki kullanımı bakımından *Cupressocyparis* sp. bulunmaktadır. Bahçede denge grubu ve tırmanma grubu materyalleri yer almamaktadır. Bahçede donatı materyalleri bulunmamaktadır.

4.8 Özel Masal Bahçe Anaokulu

Özel Masal Bahçe Anaokulu Tuzla Postane Mah. Yalıboyu Caddesi'nde yer almaktadır. Toplam 60 öğrencisi bulunmaktadır. 2017-2018 yılında eğitim- öğretime başlamıştır. 2-6 yaş gruplarına hizmet vermektedir. Bünyesinde 3 öğretmen 1 yönetici bulunmaktadır. Toplam alan 1000 m²'dir. Bu alanın 750 m²'si yeşil alandır.Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 12,5 m²'dir.

Şekil.4.11: Özel Masal Bahçe Anaokulu uydu görüntüsü

Uydu görüntüsünden de görüldüğü üzere Masal Bahçe Anaokulu yerleşim alanları arasında ana yol kenarına konumlandırılmıştır. Okulun ana girişi olan ön bahçede geniş bir yeşil alan yer almaktadır. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 6/14 m² standardına bakıldığında 12,5 m² yeterlidir. Arka bahçede oyun grubu elemanları ve yüzme havuzu bulunmaktadır. Çevre yapılarla okul bahçesi arasında görsel perdeleme çevreleme elemanı ile sağlanmaktadır. Okulun ana girişinde sert zemin olarak çim kullanılmıştır. Oyun grubunun yer aldığı arka bahçe kauçuk zemin malzemesi kullanılmıştır. Bahçe bitkisi olarak alanda kendinden yetişen bitki varlığı gözlemlenmiştir. Herhangi bir bitki varlığı gözlemlenmemiştir.

Şekil.4.12: Özel Masal Bahçe Anaokuluna genel bakış

Yukarıda Masal Bahçe Anaokulu ön bahçesinden görünüm yer almaktadır. Okul dış mekanı kullanımı Tablo 1.2'ye göre 15 puan almıştır. Tablo 2.'ye göre "orta" seviye olduğu belirlenmiştir. İncelenen okulun etrafı sınır elemanı olan duvarlarla çevrili olup çevre yerleşim mekanlarından izole olmuş durumdadır. Okulun ön bahçesinde çocukların motor-kas gelişimini destekleyecek oyunlar oynanmaktadır. Açık yeşil alan başlığı altında incelendiğinde çok yıllık bitki kullanımı grup halinde *Cupressus* sp. kullanılmıştır. Ortak kullanıma uygun çok amaçlı alan arka bahçesinde vardır. Ahşap oyun grubu bulunmaktadır. Tırmanma grubu materyalleri yer almamaktadır. Okulun oyun alanının zemini kauçuk zemin ile kaplanmıştır. Ayrıca donatı elemanları başlığı altında incelendiğinde donatı elemanları kriterlerinin alanda mevcut olmadığı görülmüştür.

4.9 Özel Bilgi Dünyası Anaokulu

Özel Bilgi Dünyası Anaokulu Tuzla Postane Mah. Aygül sokak'ta yer almaktadır. Toplam 45 öğrencisi bulunmaktadır. 2015-2016 yılında eğitim-öğretime başlamıştır. 2-6 yaş gruplarına hizmet vermektedir. Bünyesinde 6 öğretmen 1 yönetici bulunmaktadır. Toplam alan 1000 m²'dir. Bu alanın 750 m²'si yeşil alandır. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 16,6 m²'dir.

Şekil.4.13: Özel Bilgi Dünyası Anaokulu uydu görüntüsü

Uydu görüntüsüne baktığımızda bu okul yerleşim ve eğitim alanları arasında yer almaktadır. Okulu diğer çevre yapılarıyla olan ilişkini kesmek amacıyla görsel perdeleme olan çevreleme elemanı kullanılmıştır. Okul geniş bir bahçe içerisinde yer almakta bitkisel düzenlemesi bulunmaktadır. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 6/14 m² standardına bakıldığında 16,6 m² yeterlidir.

Şekil.4.14: Özel Bilgi Dünyası Anaokuluna genel bakış

Yukarıda Özel Bilgi Dünyası Anaokulu ön bahçesinden ve arka bahçesinden görünüm yer almaktadır. Tablo 1.1 'e göre 18 puan almıştır. Tablo.2'ye göre "orta" seviyededir. Okulun etrafı sınır elemanı olan duvarlarla çevrili olup yerleşim mekanlarından izole olmuş durumdadır. Okulun arka bahçesinde oyun grubu ve yeşil alanından görüntüler yer almaktadır. Okulda öğrencilerin aktif olarak kullanabilecekleri geniş bir yeşil alan bulunmaktadır. Arka bahçede ahşap ve plastik oyun grubu ile birlikte birde açık oturma alanı bulunmaktadır. Tırmanma grubu materyalleride bulunmaktadır. Yeşil alan bitki kullanımı bakımından incelendiğinde bahçe duvarlarını sarılcı bitki gruplarından *Hedera helix* sp, çok yıllık bitki gruplarından *Thuja* sp., *Chamaerops excelsa.*, *Cedrus deodora.*, vb. türler bulunmaktadır. Donatı materyallerinden bank bahçede yer almaktadır. Ayrıca arka bahçesinin küçük bir bölümü öğrencilerin hobi alanı olarak ayrılmıştır. Okulun ön bahçesinde ahşap salıncak ve kaydırak bulunmaktadır. oyun alanının zemini kauçuk zemin ile kaplanmıştır. Çeşitli taşınabilir oyun materyalleri bulunmaktadır.

4.10 Özel Eğitim Koleji Vip Anaokulu

Eğitmen Koleji VIP Anaokulu Tuzla Postane Mh. Yalı boyu Caddesi'nde yer almaktadır. Toplam 30 öğrencisi bulunmaktadır. 2014-2015 yılında eğitim- öğretime başlamıştır. 2-6 yaş gruplarına hizmet vermektedir. Bünyesinde 3 öğretmen 1 yönetici bulunmaktadır.

Şekil.4.15: Özel Eğitim Koleji VIP Anaokulu uydu görüntüsü

Uydu görüntüsüne baktığımızda bu okul yerleşim ve eğitim alanları arasında yer almaktadır. Okulu diğer çevre yapılarıyla olan ilişkini kesmek amacıyla görsel perdeleme olan çevreleme elemanı kullanılmıştır. Okul geniş bir bahçe içerisinde yer almakta bitkisel düzenlemesi bulunmaktadır.

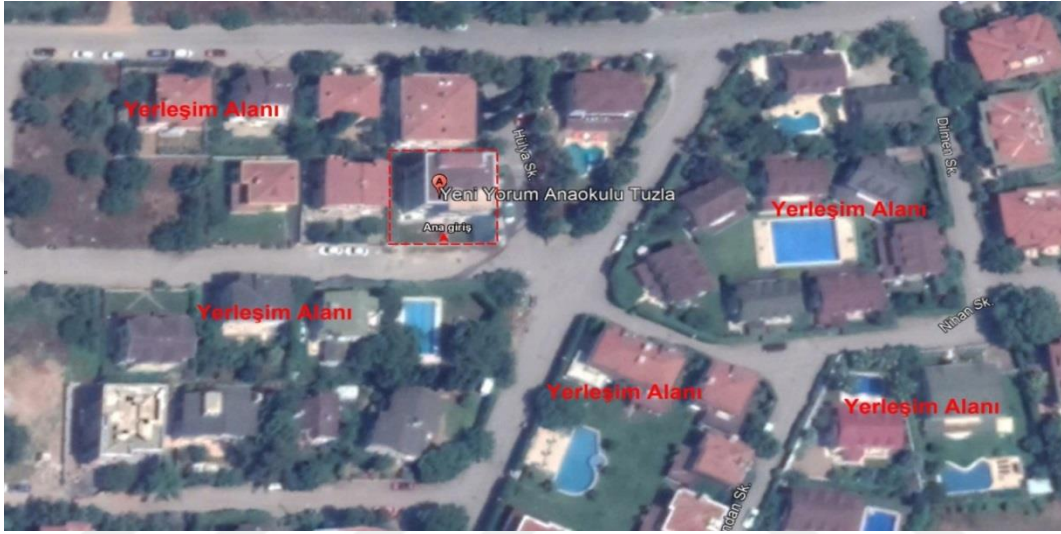

Şekil.4.16: Özel Eğitim Koleji VIP Anaokuluna genel bakış

Yukarıda Eğitim Koleji Anaokulu ön bahçesinden ve arka bahçesinden görünüm yer almaktadır. Tablo 1.1 'e göre 14 puan almıştır. Tablo.2'ye göre "orta" seviyededir. Ana girişin sağında ve solunda geniş bir yeşil alana sahip olan okulun bu kısmında açık ve yarı açık oturma mekânları yer almaktadır. Okulun ön bahçesinden başlayarak devam eden gezinti yollarından görünüm yer almaktadır. Okul ana yol kenarına konumlandırılmıştır. Okulun arka bahçesinde ahşap oyun grubu olan salıncak ve kaydırak yer almaktadır. Denge grubu materyali bulunmaktadır. Tırmanma grubu materyali kullanılmamıştır. Çocukların kas ve motor becerilerini geliştirecek sabit materyallere rastlanmamıştır. Donatı materyalleri bakımından incelendiğinde bahçede aydınlatma ve çöp tenekesi bulunmaktadır. Bahçede bank ve gölgelik alan bulunmamaktadır. Oyun alanının zemini çim kayrak taşı ve parke taşı alanlar olmak üzere farklı zemin yapılarına sahiptir. Alanda perdeleme görevi bakımından çok yıllık bitki kullanımına yer verilmiştir. Tek yıllık bitki kullanımı açısından değerlendirildiğinde mevsimsel olarak *Viola tricolor* ve benzeri mevsimlik çiçeklerin uygulandığı görülmüştür. Alanda hobi-hasat bahçesi yoktur. Ayrıca arka bahçede öğrencilerin yaz aylarında hocalarının yardımı ile kullanabilecekleri birde yüzme havuzu yer almaktadır.

4.11 Özel Yeni Yorum Anaokulu

Yeni Yorum Anaokulu Tuzla Postane Mh. Hülya Sokak'ta yer almaktadır. Toplam 25 öğrencisi bulunmaktadır. 2018-2019 yılında eğitim-öğretime başlamıştır. 2-6 yaş gruplarına hizmet vermektedir. Bünyesinde 4 öğretmen 1 yönetici bulunmaktadır. 4 katlı olan okulun toplam alan 400 m²'dir. Bu alanın 137 m²'si yeşil alandır. Öğrenci başına düşen yeşil alan 5,48 m²'dir.

Şekil.4.17: Özel Yeni Yorum Anaokulu uydu görüntüsü

Uydu görüntüsüne baktığımızda bu okul yerleşim ve eğitim alanları arasında yer almaktadır. Okulu diğer çevre yapılarıyla olan ilişkini kesmek amacıyla görsel perdeleme olan çevreleme elemanı kullanılmıştır. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 6/14 m² standardına bakıldığında 5,48 m² yetersizdir.

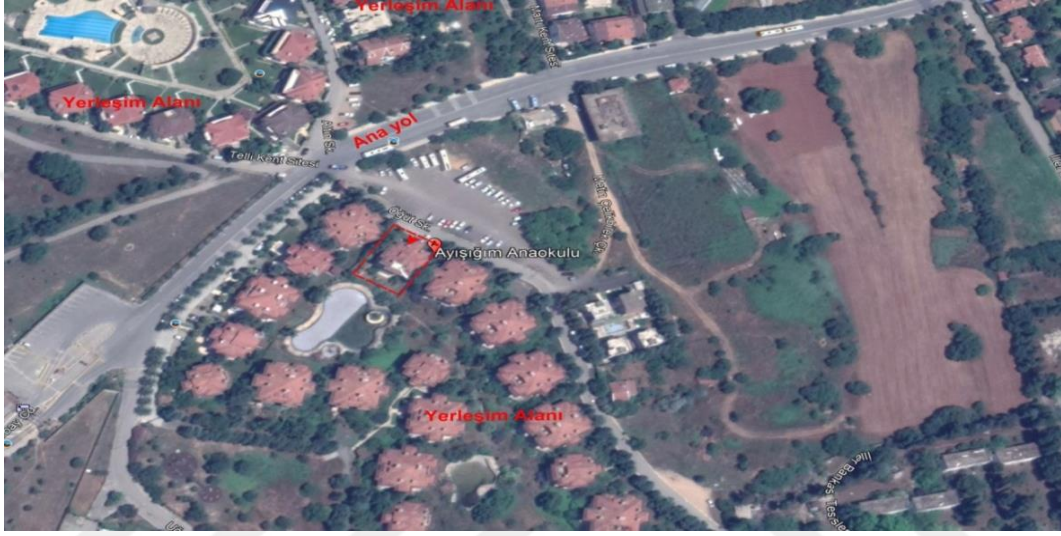

Şekil.4.18: Özel Yeni Yorum Anaokuluna genel bakış

Yukarıda Özel Yeni Yorum Anaokulu ön bahçesinden görünüm yer almaktadır. Tablo 1.1'e göre 7 puan almıştır. Tablo.2'ye göre "zayıf" seviyededir. Okulun etrafı sınır elemanı olan duvarlarla çevrili olup yerleşim alanları içinde sıkışık kalmış durumdadır. Okulun ön bahçesinde ahşap salıncak ve kaydırak bulunmaktadır. El göz koordinasyonunu geliştirecekleri ve motor-kas becerilerini destekleyecek sabit materyaller bulunmamaktadır. Okulda öğrencilerin aktif olarak kullanabilecekleri geniş bir yeşil alan bulunmamaktadır. ve sadece ön bahçe ile sınırlandırılmıştır. Çocuklar açık hava etkinliklerini kısıtlı alanda gerçekleştirmektedirler. Donatı elemanları açısından incelendiğinde; donatı materyallerine rastlanılmamıştır. Okulda çok yıllık bitki kullanımı bakımından yetersizdir. Tek yıllık bitki kullanımı yoktur.

4.12 Özel Ayışığı Anaokulu

Ayışığı Anaokulu Tuzla Postane Mh. Rauf Orbay Cad. Öğüt Sokakta yer almaktadır. Toplam 63 öğrencisi bulunmaktadır. 2012 yılında eğitim- öğretime başlamıştır. 2-6 yaş gruplarına hizmet vermektedir. Bünyesinde 6 öğretmen 1 yönetici bulunmaktadır.3 katlı villada öğretime başlayan okulun toplam alan 1500 m²'dir. bu alanın 750 m² 'si yeşil alandır. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 11,90 m²'dir.

Şekil.4.19: Özel Ayışığı Anaokulu uydu görüntüsü

Uydu görüntüsünden de görüldüğü üzere Ayışığı Anaokulu anayol kenarına konumlandırılmış ve yerleşim alanları arasında yer almaktadır. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 6/14 m² standardına bakıldığında 11,90 m² yeterlidir.

Şekil.4.20: Özel Ayışığı Anaokuluna genel bakış

Yukarıda Ayışığı Anaokulu ön bahçesi ve arka bahçesinden görünüm yer almaktadır. Tablo 1.1'e göre 14 puan almıştır. Tablo.2'ye göre "orta" seviyededir. Okulun etrafı sınır elemanı olan duvarlarla çevrili olup yerleşim alanları içinde ana yol kenarına konumlandırılmıştır. Ön bahçedeki oyun alanını zemini kauçuk zemin tercih edilmiştir. Bahçede ahşap salıncak ve kaydırak bulunmaktadır. tırmanma ve denge grubu sabit materyalleri bulunmamaktadır. Ayrıca arka bahçesinin küçük bir bölümü öğrencilerin organik tarım yapabilmeleri açısından küçük bir alan değerlendirilmiştir. Ön bahçe öğrencilerin açık hava etkinliklerini için değerlendirilmektedir. Alanda çok yıllık bitki bakımından değerlendirildiğinde grup olarak oyun alanının etrafı *Euonymus* sp., *Thuja* sp., *Cedrus deodora* ve benzeri bitkilere yer verilmiştir. Çocukların yemeleri için meyve ağaçları *Prunus persica* (şeftali) alanda bulunmaktadır.

4.13 Özel Fen Anaokulu

Özel Fen Anaokulu Tuzla Postane Mh. Yalı boyu Cad. Halis Bey Sokak'ta yer almaktadır. Toplam 50 öğrencisi bulunmaktadır. 2016-2017 yılında eğitim- öğretime başlamıştır. 3-6 yaş gruplarına hizmet vermektedir. Bünyesinde yardımcı öğretmenlerle birlikte 7 öğretmen 1 yönetici bulunmaktadır. Okulun toplam alanı 892 m²'dir.Bu alanın 550 m²'si yeşil alandır. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 11 m²'dir.

Şekil.4.21: Özel Fen Anaokulunun uydu görüntüsü

Uydu görüntüsü incelendiğinde Fen Anaokulunun ana yol kenarına konumlandırılmıştır. Yerleşim alanları arasında ticaret alanlarının karşısında yer almaktadır. Okulun etrafı sınır elemanı olan duvarlarla çevrilmiştir. Okulun bulunduğu 3 katlı villa tipi bina okul olarak planlanmamış, sonrasında okul olarak kullanıma açılmıştır.

Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 6/14 m² standardına bakıldığında 11 m² yeterlidir. Okulu diğer çevre yapılarıyla olan ilişkini kesmek amacıyla görsel perdeleme olan çevreleme elemanı kullanılmıştır. Okul geniş bir bahçe içerisinde yer almakta bitkisel düzenlemesi yapılmıştır.

Şekil.4.22: Özel Fen Anaokuluna genel bakış

Yukarıda Fen Anaokulu ön bahçesi ve arka bahçesinden görünüm yer almaktadır. Tablo 1.1 'e göre 19 puan almıştır. Tablo.2'ye göre "iyi" seviyededir. Yerleşim alanları ve ticari yapılar arasında yer almaktadır. Her ne kadar yoğun bir yapılaşma içinde sıkışmış olsa da, geniş yeşil alan varlığı okul sınırlarında tampon görevi görmektedir. Anaokulun ön bahçesinde oyun grubundan görüntüler yer almaktadır. Okulda öğrencilerin aktif olarak kullanabilecekleri geniş bir yeşil alan bulunmaktadır. Yeşil alan daha çok arka bahçe de ve sınır bölgelerinde yoğunlaşmıştır. Ön bahçe de çocukların oyun materyallerinden salıncak ve kaydırak ve taşınabilir oyun materyalleri bulunmaktadır. Çocukların el göz koordinasyonunu geliştirecek oyun materyalleri bulunmaktadır. Oyun alanı zemini olarak kauçuk zemin kullanılmıştır. Okulun arka bahçesi yeşil alan kullanımı olarak incelendiğinde düzenli ve estetik bir görünüm sergilemektedir. Çok yıllık bitki kullanımlarından grup olarak kullanılmıştır. *Picea* sp. *Magnolia* sp, ve benzeri çok yıllık bitkiler kullanılmıştır. Ayrıca arka bahçede öğrencilerin hoca gözetiminde kullanılmak amacıyla yüzme havuzu bulunmaktadır. Arka bahçe öğrencilerin açık hava etkinliklerin için değerlendirilmektedir. Arka bahçede çeşitli bitki türlerinin yer aldığı bitkisel düzenleme mevcuttur.

4.14 Özel Zeynep Şahika Anaokulu

Özel Zeynep Anaokulu Tuzla Postane Mh. İstasyon cad. Derinsu Sokak'ta yer almaktadır. Toplam 32 öğrencisi bulunmaktadır. 2016-2017 yılında eğitim-öğretime başlamıştır. 2-5 yaş gruplarına hizmet vermektedir. Bünyesinde 6 öğretmen 1 yönetici bulunmaktadır. Okulun toplam alanı 575 m²'dir. Bu alanın 200 m²'si yeşil alandır. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 6,25 m²'dir.

Şekil.4.23: Özel Zeynep Şahika Anaokulunun uydu görüntüsü

Uydu görüntüsünden görüldüğü üzere Zeynep Şahika Anaokulu yerleşim alanları içine sıkışıp kalmıştır. Mahalle arasında yer almaktadır. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 6/14 m² standardına bakıldığında 6,25 m² yeterlidir.

Şekil.4.24: Özel Zeynep Şahika Anaokuluna genel bakış

Yukarıda Zeynep Şahika Anaokulunun ön bahçesi ve arka bahçesinden görünümler yer almaktadır. Tablo 1.1'e göre 16 puan almıştır. Tablo.2'ye göre "orta" seviyededir. Yerleşim alanları arasında yer almaktadır. Anaokulun ön bahçesinde plastik oyun gruplarından salıncak ve kaydırak bulunmaktadır. Oyun alanının zemini yapay çim kaplama malzemesi ile kaplanmıştır. Burada kullanılan oyun materyalleri az sayıda ve yetersizdir. Okulda öğrencilerin aktif olarak kullanabilecekleri geniş bir yeşil alan daha çok arka bahçe de yoğunlaşmıştır. Okulun arka bahçesi üç tarafı binalarla çevrili olduğu için avlu niteliğindedir. Arka bahçede çocukların zıplama, hoplama faaliyetlerini gerçekleştirdiği bir trapez bulunmaktadır. Donatı elemanları bakımından incelendiğinde Arka bahçede ağaç altı açık oturma birimi ve banklar bulunmaktadır. Ayrıca arka bahçede öğrencilerin hoca gözetiminde kullanılmak amacıyla yüzme havuzu bulunmaktadır. Arka bahçe öğrencilerin açık hava etkinlikleri için değerlendirilmektedir. Arka bahçenin zemini ahşap malzemeden oluşmaktadır. Çok yıllık bitki kullanımına bakıldığında; okul duvarlarında *Hedera helix* (Sarmaşık) kullanıldığı, *Cedrus* sp. ve benzeri tek yıllık bitki kullanımı bakımından değerlendirdiğimizde mevsimlik bitki kullanımlarından *Petunia hybrida*

(Petunya), *Begonia*, *Pelargonium hybrida* L. (sardunya) gibi mevsimlik çiçeklerin kullanıldığı görülmüştür.

4.15 Özel MoreFil Kreş ve Gündüz Bakımevi

Özel Morefil Kreş ve Gündüz Bakım Evi Anaokulu Tuzla Postane Mh. Bozdoğan Sokak'ta yer almaktadır. Toplam 26 öğrencisi bulunmaktadır. 2016-2017 yılında eğitim-öğretime başlamıştır. 2-6 yaş gruplarına hizmet vermektedir. Bünyesinde 4 öğretmen 1 yönetici bulunmaktadır. Bu okul kreş olarak inşaa edilmiştir.2 katlı olan okulun toplam alanı 500 m²'dir. Bu alanın 350 m²'si yeşil alandır.Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 13,46 m²'dir.

Şekil.4.25: Özel Morefil Kreş ve Gündüz Bakımevinin uydu görüntüsü

Uydu görüntüsü incelendiğinde bu kreş yerleşim alanları ve ticaret alanları içinde yer almaktadır. Okulun etrafı sınır elemanı olarak duvarla çevrilmiştir. Okulu diğer çevre yapılarıyla olan ilişkisini kesmek amacıyla görsel perdeleme elemanı kullanılmıştır. Okul geniş bir bahçe içerisinde bulunmaktadır. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 6/14 m² standardına bakıldığında 13,46 m² yeterlidir.

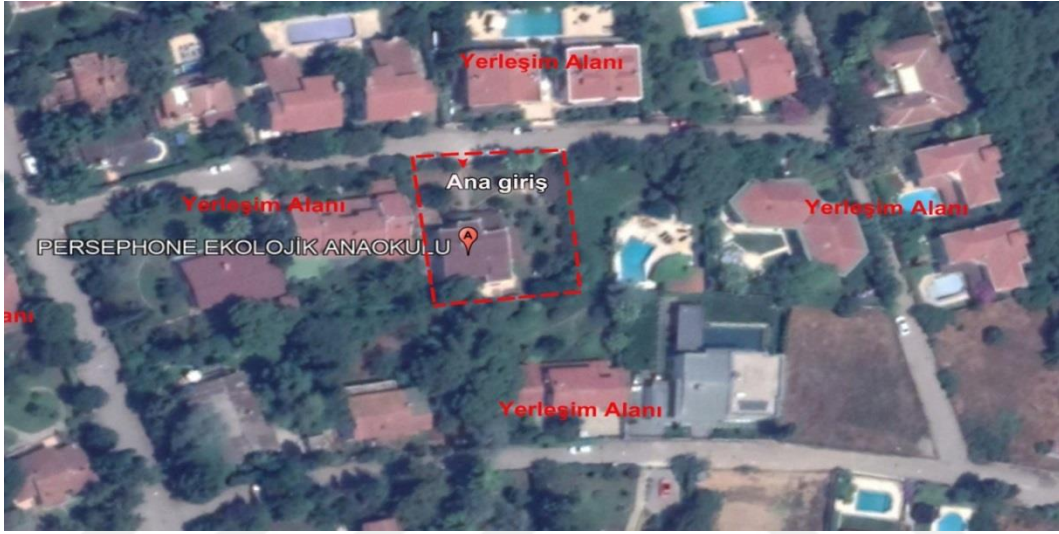

Şekil.4.26: Özel Morefil Kreş ve Gündüz Bakımevine genel bakış

Yukarıda Morefil Kreş ve Gündüz Bakımevi'nin ön bahçesi ve arka bahçesinden görünüşler yer almaktadır. Tablo 1.1'e göre 12 puan almıştır. Tablo.2'ye göre "orta" seviyededir. Bu okul yerleşim alanları ve ticaret alanları arasında kalmıştır. Anaokulun ana girişinin hemen sağında ahşap salıncak ve kaydırak bulunmakta ve pastel renklerden oluşmaktadır. Alanda küçük oyun materyalleri bulunmaktadır. Ayrıca oyun grubu olarak kullanılan alanın sert zemini kauçuk zemin kaplaması kullanılmıştır. Burada kullanılan oyun materyalleri çocukların tırmanma ve denge oyun grubu sabit materyalleri bulunmamaktadır. Okulun arka bahçesi öğrencilerin aktif olarak kullanabilecekleri bir yeşil alan bulunmaktadır. Arka bahçede çok yıllık bitki kullanımlarından *Salix* sp., *Olea* sp. ve benzeri gibi ve grup olarak *Photinia* sp. bulunmaktadır. Tek yıllık bitki kullanımı yoktur. Arka bahçede çocuklar açık hava faaliyetlerini gerçekleştirmektedirler. Donatı kriterlerinden aydınlatma bulunmak, diğer kriterler bulunmamaktadır.

4.16 Özel Persephone Ekolojik Anaokulu

Özel Persephone Ekoloji Anaokulu Tuzla Postane Mh. Çini Sokak'ta yer almaktadır. Toplam 40 öğrencisi bulunmaktadır. 2018-2019 yılında eğitim-öğretime başlamıştır. 2-6 yaş gruplarına hizmet vermektedir. Bünyesinde 4 öğretmen 1 Yönetici bulunmaktadır. Bu okul kreş olarak inşaa edilmemiştir. 3 katlı olan okulun toplam alanı 1000 m²'dir. Bu alanın 700 m²'si yeşil alandır. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 17,5 m²'dir.

Şekil.4.27: Özel Persephone Ekolojik Anaokulu uydu görüntüsü

Uydu görüntüsü incelendiğine yerleşim alanları arasında bulunmaktadır. Okulun etrafı çevreleme elemanlarıyla çevrilmiştir. Ayrıca okulu diğer yerleşim yapılarıyla olan ilişkini kesmek amacıyla görsel perdelemeden yararlanılmıştır. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 6/14 m² standardına bakıldığında 17,5 m² yeterlidir.

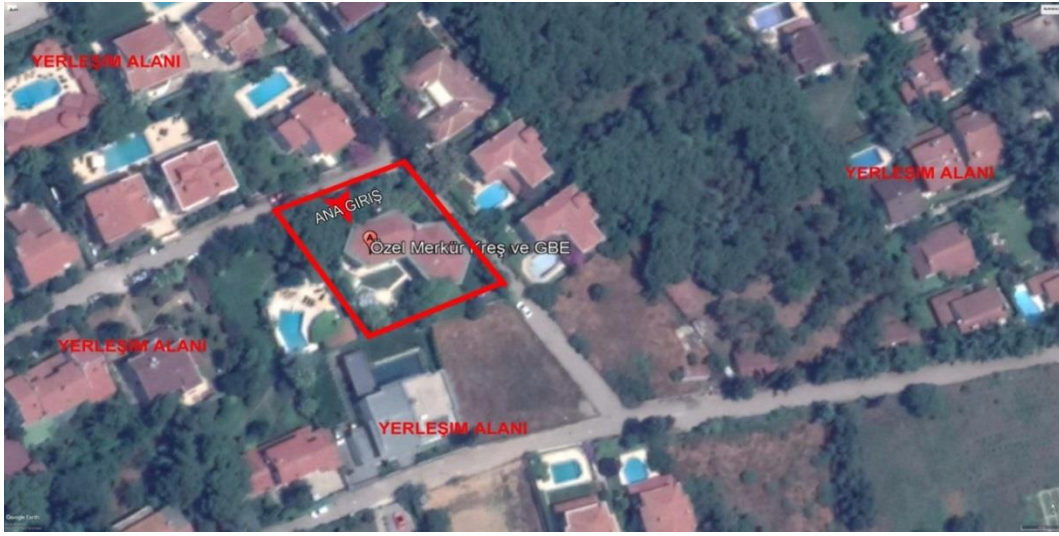

Şekil.4.28: Özel Persephone Ekolojik Anaokuluna genel bakış

Yukarıda Persephone Ekolojik Anaokulunun ön bahçesi ve arka bahçesinden görünüm yer almaktadır. Okul dış mekan kullanımı Tablo 1.2'ye göre 18 puan almıştır. Tablo.2'ye göre "orta" seviyede olduğu belirlenmiştir. İncelenen okul yerleşim alanları arasında yer almaktadır. Anaokulun ön bahçesinde çocuklar için kaydırak ve salıncak bulunmaktadır. Farklı öğrenim alanlarından olan kum havuzu da bulunmaktadır. Ön bahçe avlu niteliğinde olduğu için burada ağaç altı oturma birimler kullanılmıştır. Arka bahçesi öğrencilerin aktif olarak kullanabilecekleri geniş bir yeşil alandan oluşmaktadır. Çocukların açık hava etkinliklerini gerçekleştirdiği bu alanda hayvanları tanımak için hayvan dostlarına arka bahçede yer verilmiştir. Arka bahçede tavuk kümesi, tavşan ve köpek kulübesi bulunmaktadır. Çocuklar bu sayede hayvanlarla daha yakın bir ilişki kurmaktadır. Ayrıca haftanın belli zamanlarında bir yardımcı ile birlikte at biniciliğide bu alanda yapılmaktadır. Bu ekolojik anaokulu bitki bakımından da bir çok türün de bir arada bulunduğu yerlerden biridir. Arka bahçe çocukların bitkileri tanınması bakımından zengin bir görünüme sahiptir. Alanda bitkisel düzenleme yapılmıştır.

4.17 Özel Merkür Kreş ve Gündüz Bakım evi

Özel Merkür Kreş ve Gündüz Bakımevi Tuzla Postane Mh. İlknur Sokak'ta yer almaktadır. Toplam 30 öğrencisi bulunmaktadır. 1998 yılında eğitim-öğretime başlamıştır. 2-6 yaş gruplarına hizmet vermektedir. Bünyesinde 3 öğretmen 1 Yönetici bulunmaktadır. Bu okul 2 katlı villa tipi kreş olarak inşa edilmiştir. 2 katlı olan okulun toplam alanı 1000 m²'dir. Bu alanın 700 m²'si yeşil alandır. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 23,33 m²'dir.

Şekil.4.29: Özel Merkür Kreş ve Gündüz Bakımevi Anaokulu uydu görüntüsü

Uydu görüntüsü incelendiğine yerleşim alanları arasına bulunmaktadır. Okulun etrafı çevreleme elemanlarıyla çevrilmiştir. Ayrıca okulu diğer yerleşim yapılarıyla olan ilişkini kesmek amacıyla görsel perdelemeden yararlanılmıştır. Çocukların oyun alanları, yemek yiyebilecekleri alanlar, ekip-diktikleri sebze bahçesi ve meyve ağaçları ile koşup oynayabilecekleri çok geniş bir bahçe alanına sahiptir. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 6/14 m² standardına bakıldığında 23, 33 m² yeterlidir.

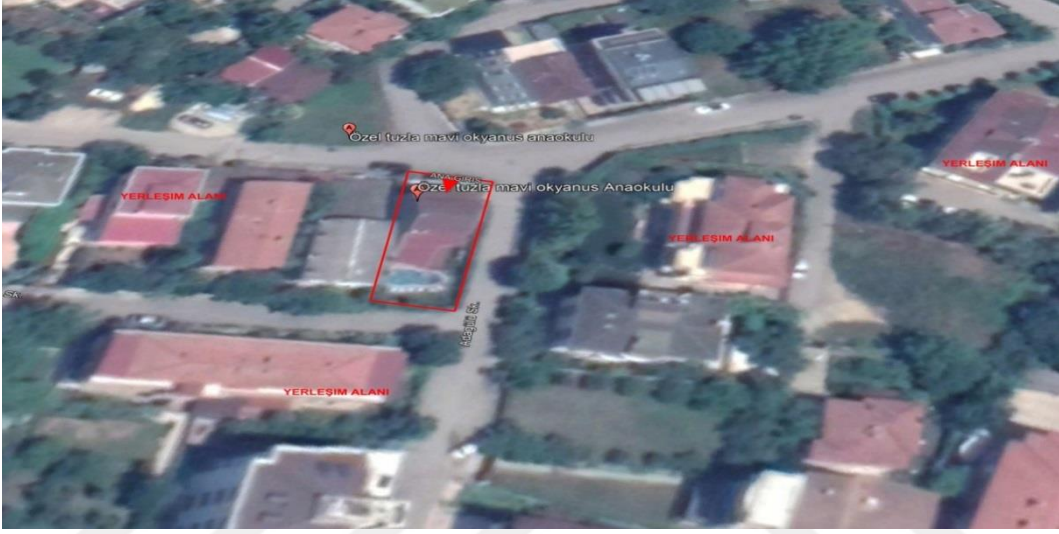

Şekil.4.30: Özel Merkür Kreş ve Gündüz Bakım Evine genel bakış

Yukarıda Özel Merkür Kreş ve Gündüz Bakım Evinin ön bahçesi ve arka bahçesinden görünüm yer almaktadır. Bu okul yerleşim alanları arasında yer almaktadır. Okul dış mekan kullanımı Tablo 1.2'ye göre 18 puan almıştır. Tablo.2'ye göre “orta” seviyede olduğu belirlenmiştir. Anaokulun ön bahçesinde farklı yaş grupları için oyun materyalleri bulunmaktadır. Kaydırak, salıncak bulunmaktadır. Ayrıca çocukların kas-motor gelişimini destekleyecek oyun materyalleri bulunmaktadır. Okulun arka bahçesi öğrencilerin aktif olarak kullanabilecekleri geniş bir yeşil alandan oluşmaktadır. Bu yeşil alanda çocuklar için açık hava etkinliği yapılmaktadır. Ayrıca bu alanda birde hobi-hasat bahçesi bulunmaktadır. Hobi bahçesindeki seralarda sebze yetiştiriciliğini çocuklarla birlikte gerçekleştirmektedirler. Her sınıfın kendine ait bir serası bulunmaktadır. Burada toplanan sebze ve meyveleri çocuklar kendileri toplamakta ve artan bitkileri evlerine götürebilmektedirler. Çocuklar bu kurulan seralarda bitkilerin nasıl yetiştiklerine ve nasıl büyüdüklerine şahit olmaktadır. Ayrıca arka bahçe etkinliği olarak da orada çocuklara tohum ekimi de öğretilmektedir. Ayrıca alanda hayvanları tanımak için hayvan dostlarına da arka bahçede yer verilmiş, köpek kulübesi de bulunmaktadır. Çocuklar bu sayede hayvanlarla daha yakın bir ilişki kurmaktadır.

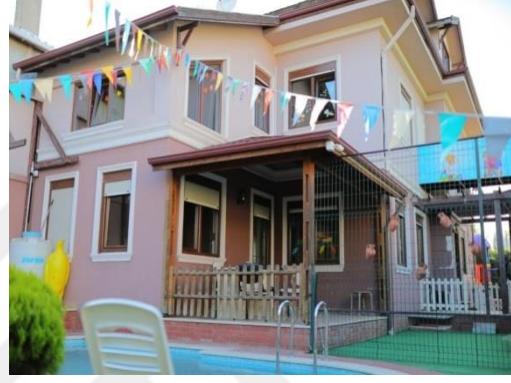
4.18 Özel Mavi Okyanus Anaokulu

Özel Mavi Okyanus Anaokulu Tuzla Postane Mh. Şifa Sokak'ta yer almaktadır. Toplam 20 öğrencisi bulunmaktadır. 2018-2019 yılında eğitim-öğretime başlamıştır. 2-6 yaş gruplarına hizmet vermektedir. Bünyesinde 4 öğretmen 1 yönetici bulunmaktadır. Bu okul kreş olarak inşa edilmiştir. 3 katlı olan okulun toplam alan 300 m²'dir. Bu alanın 100 m²'si yeşil alandır.Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 5 m²'dir.

Şekil.4.31: Özel Mavi Okyanus Anaokulu uydu görüntüsü

Yukarıda Özel Mavi Okyanus Anaokulunun uydu görüntüleri yer almaktadır. Bu anaokulu yerleşim alanları arasında yer almaktadır. Okulun etrafı sınır elemanlarıyla ve görsel perdeleme elamanlarıyla çevrilidir. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 6/14 m² standardına bakıldığında 5 m² yetersizdir.

Şekil.4.32: Özel Mavi Okyanus Anaokuluna genel bakış

Yukarıda Mavi Okyanus Anaokulunun ön ve arka bahçesinden görüntüler bulunmaktadır. Tablo 1.1 'e göre 12 puan almıştır. Tablo.2'ye göre "orta" seviyededir. Okul yerleşim alanları arasında yer almaktadır. Okulun ana girişin solunda ön bahçesi yer almaktadır. Ön bahçenin zemini kauçuk zemin ile kaplanmıştır ve çocuk oyun grubu bulunmaktadır. Arka bahçede bir tane yüzme havuzu bulunmaktadır. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 6/14 m² standardına bakıldığında 2 m² yetersizdir. Bitkilendirme sadece okulun sınır boyunca yapılmıştır.

4.19 Özel Şehir Koleji

Özel Şehir Koleji Tuzla İstasyon Mh. Hatboyu Caddesi'nde yer almaktadır. Toplam 1200 öğrencisi bulunmaktadır. 2015-2016 yılında eğitim-öğretime başlamıştır. Şehir koleji anaokulu, ilkokul ve ortaokul kademelerinde eğitim vermektedir. Anaokulu 4-6 yaş gruplarına hizmet vermektedir. Bünyesinde 8 öğretmen 1 yönetici ve 1 yönetici yardımcısı bulunmaktadır. Okul olarak inşa edilmemiştir. 3 katlı olan okulun toplam alan 20.000 m²'dir. Bu alanın 10.000 m²'si yeşil alandır. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 8,33 m²'dir.

Şekil.4.33: Özel Şehir Koleji Anaokulu uydu görüntüsü

Uydu görüntüsünden de görüldüğü üzere Şehir Koleji ana yol kenarına konumlandırılmıştır. Yerleşim alanları, eğitim yapıları ve ticari yapılar arasında yer almaktadır. Her ne kadar yoğun yapılaşma içinde olsa da, geniş yeşil alan varlığı okul sınırları içinde bir tampon görevi üstlenmektedir. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 6/14 m² standardına bakıldığında 8,33 m² yeterlidir.

Şekil.4.34: Özel Şehir Koleji'ne genel bakış

Yukarıda şehir kolejinin ön ve arka bahçesinden görüntüler yer almaktadır. Okulun bahçesi dış mekan kullanımı Tablo 1.2' ye göre 22 puan almıştır. Tablo.2'ye göre temsil derecesi “iyi” seviye olarak belirlenmiştir. Okul bahçesinde açık oturma alanları bulunmaktadır. Okul bahçesinde ayrıca bir açık hava dersliği olan amfi bulunmaktadır. Ayrıca geniş bir bahçeye sahip bu okulda organik tarım bahçeleri, her sınıfının kendine ait bitki dikim alanları bulunmaktadır. Bu alanda mevsime göre öğrencilere bitki fideleri verilerek dikim yapmaları sağlanmaktadır. Ayrıca okulda çok çeşitli meyve ağaçlarından oluşan meyve bahçesi bulunmaktadır. Ön bahçe yine öğrencilerin açık yeşil alan etkinlikleri gerçekleştirdiği yerlerden biridir. Ön bahçede botanik bahçesi bulunmaktadır. Burada

öğrencilerin bitkileri tanıması için bitki künyeleri kullanılmıştır. (*Tilia tomentosa*) vb. gibi Ayrıca yine bu alanda kuş evi ve hayvan sevgisini çocuklara aşılama amacıyla tavşan kümesi bulunmaktadır. Arka bahçe de çocuk oyun grubu elemanı yer almaktadır. Bu alanın sert zemin döşemesi beton dan oluşmaktadır. Okulun bahçesi düzenli bir görünüm sergilemektedir.Okulda hem ilkokul hemde ortaokul hemde anaokul öğrencileri bulunmaktadır. İlk ve ortaokul öğrencilerinde aynı zamanda ortak kullanım alanı olan bu bahçede anaokulları öğrencileri için ayrı bir alan bulunmamaktadır.

4.20 Barbaros İlkokulu

Barbaros İlkokulu Tuzla Deniz Harp Okulu yerleşkesi içinde yer almaktadır. Toplam 340 öğrencisi bulunmaktadır. 2012-2013 yılında eğitim- öğretime başlamıştır. Barbaros İlkokulu anaokulu, ilkokul kademelerinde eğitim vermektedir. Anaokulu 4-6 yaş gruplarına hizmet vermektedir. Bünyesinde toplam 17 öğretmen 1 yönetici ve 2 yönetici yardımcısı bulunmaktadır. Anaokulu öğretmeni olarak bünyesinde 2 öğretmen bulundurmaktadır. Bu okul olarak inşa edilmiştir. Tek katlı olan okulun toplam alan 6000 m²'dir. Bu alanın 4000 m²'si yeşil alandır. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 11,76 m²'dir.

Şekil.4.35: Barbaros İlkokulu uydu görüntüsü

Uydu görüntüsünden de görüldüğü üzere Barbaros İlkokulu, Deniz Harp Okulu yerleşkesi içinde bulunmaktadır. Yerleşim alanları arasında yer almaktadır. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı $6/14 \text{ m}^2$ standardına bakıldığında $11,76 \text{ m}^2$ yeterlidir.

Şekil.4.36: Barbaros İlkokuluna genel bakış

Yukarıda Barbaros İlkokulu ön ve arka bahçesinden görüntüler bulunmaktadır. Okulun bahçesi dış mekan kullanımı Tablo 1.2'ye göre 13 puan almıştır. Tablo.2'ye göre temsil derecesi "orta" seviye olarak belirlenmiştir. İncelenen okulda ilkokul bulunmaktadır. Ana sınıfı aynı binada yer almaktadır. Ancak ana sınıfı girişi ayrı yerden yapılmaktadır. Çocuk oyun hareket alanından 2 puan almıştır. Tırmanma ve denge grubu materyalleri ve

taşınabilir oyun elemanları bulunmamaktadır. Okulun ana girişin hemen sağında geniş bir alan bulunmaktadır. Bu alan daha çok tören alanı ve çocukların teneffüs saatlerinde kullandıkları alandır. Bu alan beton zemindir. Atatürk büstü ve bayrak direği ve kürsü bulunmaktadır. Bu alandan devam ettiğimizde ana sınıfı giriş kapısı görünmektedir. Ana sınıfın girişi kapısının karşındaki yeşil alanda çocuk oyun gurubu yer almaktadır. Tören alanının olduğu yerde hem açık oturma alanları hemde kapalı oturma alanları bir arada bulunmaktadır ve etrafı yine çit bitkileriyle çevrilmiştir.

4.21 Özel Kanguru Anaokulu Çocuk Köyü

Tuzla Çocuk Köyü Postane mh. Mehter sokakta yer almaktadır. Toplam 76 öğrencisi bulunmaktadır. 2018-2019 yılında eğitim- öğretime başlamıştır. Anaokulu 4-6 yaş gruplarına hizmet vermektedir. Bünyesinde toplam yardımcı öğretmenlerle birlikte 11 öğretmen 1 yönetici ve 1 yönetici yardımcısı bulunmaktadır. Bu okul çocuk köyü olarak inşa edilmemiştir. Müstakil olan okulun toplam alan 1500 m²'dir. Bu alanın 870,74 m²'si yeşil alandır. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 11,45 m² 'dir.

Şekil. 4.37: Özel Kanguru Anaokulu Çocuk Köyü uydu görüntüsü

Yukarıda Özel Tuzla Kanguru Anaokulu Çocuk Köyü'nün google earth görüntüleri yer almaktadır. Bu anaokulu yerleşim alanları arasında yer almaktadır. Okulun etrafı sınır elemanlarıyla ve perdeleme elamanlarından beton duvarla çevrilidir. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 6/14 m² standardına bakıldığında 11,45 m² yeterlidir.

Şekil.4.38: Özel Kanguru Anaokulu Çocuk Köyüne genel bakış

Yukarıda Tuzla Kanguru Anaokulu Çocuk Köyü'nün ön ve arka bahçesinden görüntüler bulunmaktadır. Tablo 1.1 'e göre 15 puan almıştır. Tablo.2'ye göre "orta" seviyededir. Okul geniş bir yeşil alan içinde yer almaktadır. Bu alanda çocukların serbestçe vakit geçirebilecekleri ahşap kullanımlar bulunmaktadır. Çocukların bu alanda koşup oynayabildikleri, gölge veren ve tırmanmalarına olanak sağlayan ağaçlar bulunmaktadır. Bu geniş bahçenin içinde küçük hobi bahçesi de düşünülmüştür. Böylece çocuk kendi sebzesini ekmeyi,sulamayı, büyütmeyi ve toplamayı öğrenmektedir.Çocukların bu küçük hobi bahçesinde bitki yetiştirmesine olanak sağlamaktadır. Bu geniş alanda böcek,hayvan

isimlerini öğrenerek keşfetme,gözlem yetenekleri gelişecektir. Bu bahçede çocuklara canlıları sevmeyi öğretmeyi amaçlayan hayvan besleme alanı da bulunmaktadır. Bu geniş alanda bulunan meyve ağaçlarındaki meyveleri toplayarak, çocukların birbirleriyle paylaşım içinde bulunmalarını sağlamaktadır. Bu yeşil alan içinde birde açık mutfak var olup, gün içinde çocuklara temizlik ve yemek gibi ihtiyaçlarını temin etmeyi onlara öğretmektedir.

4.22 Özel Es Anaokulu

Tuzla Es Anaokulu Postane mh. Tayyibe sokak'ta yer almaktadır. Toplam 20 öğrencisi bulunmaktadır. 2018-2019 yılında eğitim- öğretime başlamıştır. Anaokulu 3-6 yaş gruplarına hizmet vermektedir. Bünyesinde toplam yardımcı öğretmenlerle birlikte 5 öğretmen 1 yönetici ve 1 yönetici yardımcısı bulunmaktadır. Bu okul anaokulu olarak inşa edilmemiş, sonradan okul olarak kullanılmaktadır. Müstakil olan okulun toplam alan 400 m²'dir. Bu alanın 80 m²'si yeşil alandır. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 4 m²'dir.

Şekil.4.39: Özel Es Anaokulu uydu görüntüsü

Yukarıda Özel Tuzla Es Anaokulu Konum google earth görüntüleri yer almaktadır. Okulun etrafı yerleşim alanlarıyla çevrili olması sebebiyle çevre yapılarla okul bahçesi arasında görsel perdeleme sınır elemanı sağlanmaktadır. Okulun hemen karşısında mahalle parkı ve yanında cami yer almaktadır. Öğrenci başına düşen yeşil alan miktarı 6/14 m² standardına bakıldığında 4 m² yetersizdir.

Şekil.4.40: Özel Es Anaokuluna genel bakış

Yukarıda Tuzla Es Anaokulunun ön bahçesinden görünüm yer almaktadır. Tablo 1.1 'e göre 11 puan almıştır. Tablo.2'ye göre "orta" seviyededir. Bu okul yerleşim alanları arasında yer almaktadır. Yoğun bir yapılaşma içinde mahalle arasında konumlanmıştır. Bu alan okul olarak inşaa edilmemiş olup, sonradan okul olarak kullanıma açılmıştır. Okulun yeterli açık yeşil alanı bulunmamaktadır. Sadece giriş kapısının sağ ve sol tarafı ayrılarak bahçe kullanımı sağlanmıştır. Giriş kapısının sol tarafında kauçuk zemin malzemesi üzerine ahşap oyun grubu yerleştirilmiştir.Yeterli bahçe alanı olmadığından binanın en alt zemin katı tel ile çevrilerek evcil hayvan barınağı kullanımı sağlanmıştır. Giriş kapısının

sağ tarafı ise hemen çitlerle çevrilmiş mini bir bahçe bulunmaktadır. Mini bahçe kullanımında çocuklar öğretmenlerinin yardımıyla ekim yapmaktadır. Okulun açık yeşil bahçe kullanımı etkinliği ön bahçe ile sınırlanmıştır. Bahçe bitki kullanım bakımından yetersiz kalmaktadır. Alanda mevcutta bulunan ibrelili ağaçlar bulunmaktadır. Ve ana girişi ayırmak amacıyla çit bitkilerine yer verilmiştir Okulun etrafı yerleşim alanlarıyla çevrili olması sebebiyle çevre yapılarla okul bahçesi arasında görsel perdeleme elemanı sağlanmaktadır. Okulun duvar kenarları çit bitkileri ile çevrilmektedir.

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

İnsani gelişmede en önemli dönem çocukluktur. İnsanların bu dönemde edindikleri bilgi, beceri ve deneyimler hayata hazırdır. Çocukluk 0 ila 14 yaş arasındadır. Bu dönem iki aşamaya ayrılır: okul öncesi yaş 0-6, ilköğretim yaşı 6-14 yaşdır.

Genel olarak anaokulu aşaması; ilköğretime başlamadan önce çocukların bir veya iki yıllık yaşamları anlaşılabilir. "Okul öncesi eğitim" terimi, çoğunlukla 3-4-5 yaş arası çocuklara düzenli eğitim veren kurumlarda eğitim için kullanılmaktadır.

Okul bahçesi, çocukların çevresel özellikleri algılama nedensel yeteneklerini geliştirerek, problem çözme becerilerini geliştirecekleri; öğrenme, keşfetme, fiziksel sağlık, sosyal güven, duygusal sağlık, topluma katılım ve doğa ile etkileşim onlar için çok önemli yerlerdir. Çocuklar kendilerini etkileyen şeyler hakkında ve çevresindeki dünyayı yapıcı bir şekilde değiştirmeye yönelik kararlar verebilecekleri ilk yer okul bahçesidir. Bu açık alanlarda çocuklar düşüncelerini paylaşırlar, birbirlerine yardım etmeyi öğrenirler ve sorumluluk duygusu geliştirirler. Okul bahçelerinin tasarımına çocukların katılmalarını sağlamak, kişisel ve sosyal başarılarla ek olarak, doğa sevgisi aynı zamanda çevre üzerindeki etkisini anlama yeteneğini de geliştirecektir. Okul öncesi eğitim kurumları, çocukların eğitim hayatında önemli bir rol oynamaktadır. Sosyal hayatla, yabancılar ve çevresiyle etkileşim kurmaya başladıkları, hayatın ilerleyen dönemlerinde, şekillendirmede önemli rol oynayan bir alandır. Bu durumda okul öncesi eğitim kurum bahçesi, çocukların bu eğitim ve sosyalleşme süreçlerine uygun bir ortam sağlayan dış mekan alanıdır. Özellikle artan şehirleşen konut alanlarının ortaya koyduğu yapay çevre şartları düşünüldüğünde çoğu çocuğun doğanın ilk kesişim noktası olan bu bahçelerin önem gerektiren bu alanların düzenlenmeye ihtiyacı olduğunu ortaya çıkmaktadır.

Okul öncesi eğitim kurumlarında açık yeşil alan kullanımını incelemek amacıyla yapılan bu araştırma ile resmi ve bağımsız özel okul öncesi eğitim kurumlarında görev alan öğretmenlerin okul bahçesi ile ilgili kullanımına ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. İstanbul Tuzla İlçesinde bulunan özel okul öncesi eğitim kurumlarında açık yeşil alanın olup olmadığını belirlemek, okul öncesi çocuklarının fiziksel, ruhsal, zihinsel yöndeki gelişimine katkı sağlayacak ve çocuklara oyun alanı olarak hizmet verecek nitelikte olup

olmadığını belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada elde edilen bulgulara göre, okul öncesi eğitim kurumlarının hepsinin bahçesinin olduğu tespit edilmiştir. Okul bahçelerinin yarısından fazlasının etkinliklere yönelik kullanıldığı ve bu etkinliklerin başında %50'nin oyun ve harekete yönelik faaliyet etkinliklerinin geldiği, bunları sırasıyla %26'nın doğaya yönelik faaliyetler ve %23,3'nün eğitime yönelik faaliyet etkinliği izlediği saptanmıştır. Bununla birlikte öğretmenler genellikle okul bahçesini öğrenme ortamı yerine oyun alanı olarak kullanır. Öğretmenler okul öncesi eğitim programındaki tüm etkinliklerin bahçede yürütüleceğini söylese de çoğu oyun oynatmaktadır.

Doğada bulunan materyalleri kullanır mısınız sorusuna; doğada en çok tercih ettikleri materyallerin başında %24 ile yaprak %21,6 taş/toprak, %20,21 ile dal ve sırasıyla kozalak ve kum gibi malzemelerini kullandıklarını belirtmişlerdir. Okul öncesi öğretmenlerinin dış mekan kullanma sıklığı cevaplarına bakıldığında %41,3 hergün cevabını vermişlerdir. Öğretmenleri çoğu, çocukların daha çok bahçede oynamayı sevdiklerini ve her gün dış mekanda oyun oynatarak enerjilerini atmalarını büyük ve küçük kas motor becerileri gelişmelerine yardımcı olmaktadır. Okul bahçesinde ne tür aktiviteler gerçekleştirmek istersiniz sorusuna; uygun ortamları olsa %40 ile Survivor parkuru (macera parkuru) %21,3'nün yarışma gibi faaliyetlerini, %19,3 açık dersliğe ve bitki yetiştirmeyi çok istediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca çocuklar için çok faydalı olduğunu düşündükleri doğayı (bitkiler, hayvanlar) ve spor aktivitelerini (bisiklet, voleybol vb.) gözlemleme isteklerini, bahçede birlikte öğle yemeği yemeyi umduklarını ve piknik gibi çeşitli etkinlikleri bunu aileleriyle yapmayı umduklarını ifade etmişlerdir.

Ankete katılan öğretmenlerden okul bahçelerindeki en önemli eksikliklerinin %27 gölgelik alan eksikliği olduğu %19,4 ile spor alanı %18 oyun alanı açık derslik ve yeşil alan yetersizliği olduğunu dile getirmişlerdir. Farklı yaş grupları için ayrılmış alanların durumu incelendiğinde; % 84,7'sinin yetersiz olduğu, çocukların bitkileri ekip dikebilecekleri, sulayabilecekleri uygun bir alan bulundurma durumu incelendiğinde; % 57,3 ünün yeterli bulunduğunu, engelli öğrenciler için güvenli bir alan düzenlemesi durumu incelendiğinde; %98'nin yetersiz olduğu olduğu saptanmıştır. Ayrıca herhangi bir okul bahçesinde engelliler için gerekli düzenlemeler bulunmamaktadır. Açık hava oyun alanlarının büyüklüğü incelendiğinde; % 80'inin yeterli bulunduğunu okul bahçelerinde kullanılan farklı zeminlerden (toprak, çim vb.) oluşma durumu incelendiğinde; % 60'nın

çim alan olduğu yetersiz olduğu, %13,3 toprak ve sırasıyla kauçuk zemin ve yapay zemin kaplamanın olduğu görülmüştür.

Anaokulu öğrencilerine ayrılan bahçeler için, okul yönetiminin tercih ettiği dış mekan malzemelerinin genellikle kaydıraklı ve salıncaklı plastik oyun alanı malzemelerinden oluştuğu görülmüştür.

ÖNERİLER

Her okul için öneriler gözlem tablosundaki eksikliklere göre yapılmıştır.

Ö1 Anaokulu için,

- Ö1 bahçesinde tırmanma ve denge grubu materyali bulunmamaktadır. Bunun için bahçenin sağına tırmanma duvarı ve denge tahtaları önerilmektedir.
- El-göz koordinasyonunu sağlamak için oyun grubuna mini bir basket potası eklenmesi önerilmektedir.
- Farklı öğrenme alanlarına göre değerlendirdiğimizde bahçede sera, tavuk kümesleri veya mental köşeler olmadığı görülmektedir. Bu bağlamda alanın sera yada hobi bahçesi için yeterli genişlikte olduğu görülmektedir. Bahçeye mini bir hobi bahçesi önerilmektedir.
- Bahçe kapısının doğusuna seyyar çöp kutusu konulmalıdır.
- Bahçedeki çim alanı sulamak için 1 çeşme su ögesi önerilmektedir.

Ö2 Anaokulu için,

- Ö2 bahçesinde Tırmanma grubu materyali bulunmamaktadır. Tırmanma duvarı planlanıp çocukların oynarken motor kas becerilerini geliştirmesi sağlanmalıdır.

Ö3 Anaokulu için,

- Ö3 bahçesinde denge ve tırmanma grubu materyali bulunmamaktadır. Bunun için bahçeye tırmanma duvarı ve denge tahtaları önerilmektedir.

- Tırmanma grubu materyali bulunmadığı görülmektedir.1 mt tırmanma tahtaları önerilmektedir. Mevcut oyun grubunun yanına sabitlenmesi planlanmalıdır.
- El göz koordinasyonu gelişimi açısından bahçede bulunan oyun grubuna bir mini basket potası eklenmesi önerilmektedir.
- Bahçede taşınabilir oyun elemanları olmadığı görülmektedir. Taşınabilir oyun elemanları önerilmektedir.
- Alan etkinlik alanları açısından değerlendirildiğinde; bahçede sera, hobi,kum havuzu,hayvan bakım alanı ve trafik alanı olmadığı görülmektedir. Çocukların gelişimini destekleyecek kum havuzu önerilmektedir.
- Tek yıllık bitki kullanımının mevcut bitkiler destekler yönde artırılması önerilmektedir.
- Çocukların bahçede oyunda yorulduklarıda dinlenmeleri için ahşap dinlenme alanı önerilmektedir.

Ö4 Anaokulu için,

- Bahçede tırmanma ve denge grubu materyali bulunmamaktadır. Bunun için bahçeye tırmanma duvarı ve denge tahtaları önerilmektedir.
- Mevcuttaki çok yıllık ağaçların diplerinde tek yıllık bitkiler kullanılmalıdır.

Ö5 Anaokulu için,

- Tırmanma duvarı ve denge tahtaları planlanıp çocukların oynarken motor-kas becerilerini geliştirmesi sağlanmalıdır .

Ö10 Anaokulu için,

- Dar alanda yeşil dokuyu arttırmak için duvar diplerine sarılıcı bitki türleri önerilmektedir. Böylelikle çok fazla yer kaybetmeden istenilen yeşil arka plan elde edilecektir.
- Bahçe duvarlarında çilek gibi sebze ve meyve yetiştirmek için 0,2x0,5 metre genişliğinde 0,3 cm derinliğinde saksı kullanılması önerilmektedir. Böylece çocuklar dar bir alanda yenilebilir bitkilerin nasıl hasat edileceğine hakim olacaktır.

- Çocukların küçük kas becerilerini geliştirebileceği, taşınabilir oyuncaklarıyla zaman geçirebileceği materyaller önerilmektedir.
- Bahçe aydınlatması açısından sadece bina girişindeki aydınlatma yetersiz olduğundan bahçe etrafına her 2 metrede bir aydınlatma elemanı eklenmesi önerilir.

Ö15 Anaokulu için,

- Giriş kapısı duvarının alt kısmına sarılıcı ve tırmanıcı bitkileri yerleştirilerek bitki ortamı zenginleştirilmelidir.
- El-göz koordinasyonunu sağlamak için oyun grubuna mini bir basket potası eklenmesi önerilmektedir.
- Tırmanma grubu materyali bulunmadığı görülmektedir. 1 mt tırmanma tahtaları önerilmektedir. Mevcut oyun grubunun yanına sabitlenmesi planlanmalıdır.
- Küçük kas becerilerini geliştirici hazır oyun materyallerini alanda kullanılması önerilmektedir.
- Bahçe de çöp kutusu kullanımı bina giriş kapısının önüne konmalıdır.
- Bahçede denge materyali bulunmamaktadır. Bu doğrultuda bahçedeki oyun grubunun yanına denge çubukları önerilmektedir.

Araştırmada bulunan eksikliklerden yola çıkarak anaokulu bahçeleri için bazı genel alternatif öneriler aşağıdaki gibidir.

- Açık oyun alanları yaş gruplarına göre ayrılmalı, farklı yaş gruplarına uygun malzemeler sağlanmalıdır. Açık oyun alanlarındaki araç ve gereçlerin sağlık ve güvenlik açısından uygun olmasına özen gösterilmeli ve bu malzemeler düzenli olarak bakım ve onarımları yapılmalıdır.
- Ayrıca kum havuzu oyun alanının çocukları çevre ile bütünleşmiş etkinlikleri keşfetmeye götürdüğünden, su, kum ve çamur gibi maddeleri keşfederek onlara yeni deneyimler kazanmalarını sağlamaktadır.

- Özel gereksinimi olan çocukların fiziksel ve duygusal gelişimlerini desteklemek için aynı sınıf ve dış ortamdaki diğer çocuklarla birlikte eğitim almaları ve etkinliklere katılmaları çok önemlidir .
- Duyusal bahçeler oluşturularak farklı duylara (renk alanları, sesli alanlar, farklı bitki özelliklerine sahip alanlar vb.) hitap eden bitkiler ve oyun alanları oluşturularak engelli çocukların ve normal çocukların birlikte oynamasına izin verecek büyüklükte bir oyun alanı bulunmalı; Böylelikle görme engelli kişilerin rahat hareket etmesini sağlamak için işaretler konulmalı; engelli çocukların duylarını aktif olarak kullanabilmeleri için malzemeler koklama ve işitme materyalleri ile dış mekanın farklı yaş gruplarına ve özel ihtiyaçlara sahip çocuklar için düzenlemesi yapılmalıdır.
- Nirengi noktaları çocukların buldukları yeri algılaması ve yönünü belirlemesi açısından önemli olduğundan kısaca bilişsel bir harita oluşturulabilir ve bu amaçla dikkat çeken uygun cihaz veya bitkiler kullanılmalıdır.
- Oyun alanı tasarımında doğal materyallerin kullanılması, çocukların kendi yaşam koşullarına göre sağlıklarını geliştirmelerine, yaratıcılık, keşif ve ihtiyaçlarını karşılamalarına, tüm duyu organlarını kullanmalarına (böylelikle algı geliştirmelerine), dikkati yoğunlaştırmalarına ve tanımalarına olanak sağlayabilir.
- Çocuklar doğayı gözlemleyerek kendi varoluşlarını anlayabilir ve doğanın düzenini kavrayabilirler. Örneğin, doğanın çeşitliliğini, yaşam ve ölümü ve doğanın döngüsünü gözlemleyebilir. Ayrıca doğa ile iletişim, çocuklara özgürlük, başarı, benlik saygısı, güven ve aidiyet duygusu getirebilir ve çocukların duyları üzerinde olumlu etki yaparak kişilik gelişimine olumlu katkı sağlayabilir.
- Çocukların doğal malzemeleri kullanabileceği yüzeyler, çim yüzeyler, çocukların birlikte oynayabileceği düz olmayan yüzeyler; çukurlar veya yükseltilmiş yüzeyler oluşturulmalıdır.
- Çocukların motor kaslarının gelişimini desteklemek için tırmanma, asılma ve denge malzemeleri dahil üzere doğal malzemelerin kullanımı artırılmalıdır.
- Dinlenmek ve etrafta olup bitenleri gözlemlemek çocukların ihtiyaçlarından biridir. Bu durumda çocukların oturabileceği bir köşe oluşturulmalıdır.
- Donatı elemanları yetersiz ve kalitesizdir (bank, çöp kutusu, çeşme, vb.) yetersiz olan donatı elemanlarının sayısı artırılmalı ve kalitesiz olan doat elemanları yenileri

ile değiştirilmelidir. Bu donatı elemanlarının boyutlarının çocuğun vücut yapısına uymasına özen gösterilmelidir.

- Alanda su kullanımını desteklemelidir. Ara sıra su akışı olan bir eşme veya zemin oluşturulmalıdır. Çocuklar için su, keşfetmeye ve oynamaya değer çok değerli bir malzemedir.
- Tüm anaokulu bahçelerinde, kum havuzları, küçük hasat bahçeleri veya satranç gibi farklı kullanım alanlarına ayrılabilen küçük bir alan oluşturulmalıdır.
- Ağaç veya yeşil alan kullanılmayan okullarda yeşillendirme yapılmalıdır. Zemin yeşillendirmeye uygun değilse bitki kasaları kullanılmalıdır.
- Çocukların her mevsim açık havayı kullanabileceği şekilde tasarlanmalı, yaprak dökken ağaçlar güneşli günlerde şemsiye olarak kullanılmalı, kışın güneşi gölgelememelidir.
- Gölgeleme için; *Acer campestre* (Ova akçaağacı), *Platanus orientalis* (Doğu ınarı), *Acer platanoides* (ınar yapraklı akçaağaç), *Malus floribunda* (Süs eriği) bitkileri önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Aksoy, P. (2009). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Eğitim Ortamlarının Niteliğinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Ankara üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Aksu, V.Ö, Demirel, Ö. (2011). “Trabzon Kenti İlköğretim Okul Bahçelerinde Tasarım ve Alan Kullanımları” *SDÜ Orman Fakültesi Dergisi*, 12:40-46.
- Algan, H. ve Uslu, C. (2009). İlköğretim okul bahçelerinin tasarlanmasında paydaş katılımı: Adana örneği. *Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*. 22(2), 129-140.
- Alqudah, Y. M. M. (2003). Çocuğun Gelişiminde Oyun Alanlarının Rolü. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Semineri, Ankara.
- Anlı, A. (2005). Okulöncesi eğitim merkezleri: Bağdat Caddesi alan çalışması (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Anabilim Dalı. İstanbul.
- Anon.(2000). İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Araştırma Planlama ve İstatistik Bölümü 2000 yılı raporu.
- Aral N, Kandır A, Yaşar C.M. (2000). Okul Öncesi Eğitim 1, Ya-Pa Yayınları, İstanbul,
- Arı M, Haktanır G, Dinçer Ç. (2004). “Okul Öncesi Eğitimin Geliştirilmesi Projesi”.
- Baran, M. (2007). Okul Öncesi Eğitimin Önemi ve Okul Öncesi Eğitim Yapılarındaki Kullanıcı Gereksinimleri, *D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, 27-44.
- Biçer, M. (1994). Ankara İl Merkezindeki Anasınıfları ile Uygulama Anaokullarının Fiziki Özellikler Açısından Kıyaslanarak Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara, 45-60.
- Brosterman, N. (1997). Speak out: The case for kindergarten-a call for another look at Friedrich Froebel’s amazing invention, *Architectural Record*, 185/3, March, 17.
- Bulut, Z. ve Yılmaz, S. (2003). Kentsel Mekanlarda Çocuk Oyun Alanlarının Yeri ve Önemi: Erzurum Örneği. *Milli Eğitim Dergisi*, 158.
- Clements, R. (2004), An Investigation of the Status of Outdoor Play, *Contemporary Issues in Early Childhood*, 5(2), http://www.allianceforchildhood.org.uk/uploads/media/7_Clements_CIEC_5_1_web.pdf. Erişim tarihi: 15.09.2019.
- Çelik, A. (2012). Okul öncesi eğitim kurumlarında açık alan kullanımı: Kocaeli örneği. *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 43(1), 79-88.
- Çukur, D. (2011). Okulöncesi çocukluk döneminde sağlıklı gelişimi destekleyici dış mekan tasarımı. *SDÜ Orman Fakültesi Dergisi*. 12, 71-76.

- Çukur, D. ve Delice, G, E. (2011). Erken Çocukluk Döneminde Görsel Algı Gelişimine Uygun Mekan Tasarımı. *Aile ve Toplum Eğitimsel Kültür ve Araştırma Dergisi*. Cilt:7, Sayı: 24, s 30 - 34.
- Del Alamo, M. R. (2005). *Design for Fun: Playgrounds*. Spain: LINKS International.
- Demiriz, S. Karadağ A. ve Ulutaş İ. (2003), Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Eğitim Ortamı ve Donanım, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Duman, G. ve Koçak, N. (2013). Çocuk oyun alanlarının biçimsel özellikleri açısından değerlendirilmesi (Konya ili örneği). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1), 64-81.
- Erginer, A. (2006). Avrupa Birliği Eğitim Sistemleri Türkiye Eğitim Sistemiyle Karşılaştırmalar. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Ereli, E. (2001). Türkiye’deki İlköğretim Okul Bahçelerinde Peyzaj Planlama ve Tasarım İlkelerinin Saptanması. A.Ü.Z.F Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Y. Lisans Tezi(basılmamış) Ankara.
- Güleş, F. (2013). Okul öncesi eğitimde fiziksel çevreye ilişkin kalite standartlarının belirlenmesi. Yayımlanmamış doktora tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Gökçe, S. (1980). Özel Türk Anaokulları ile Özel Yabancı Anaokullarında Eğitim öğretim, Yüksek Lisans Tezi, A.Ü. Eğitim Fakültesi, Ankara, 12-32 .
- Gökok, E., İlhan, A. (1990). Çocuk Bahçelerinde ve Oyun Alanlarında Kullanılan Oyun Elemanlarının Kritiği ve Önerileri. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Gönen, E., Özgen, Ö., Ufuk, H. (1998). Tüketim Ergonomisi Açısından Oyuncaklar, Oyun Alanları ve Eğlence Parkları. 6. *Ergonomi Kongresi, Milli Produktivite Merkezi Yayınları*, No:622, Ankara.
- Kalburan, C. (2014). Denizli ilinde bulunan resmi ve özel anaokulu bahçelerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *18*, 99–113.
- Kalemci, F. (1998). Okulöncesi Eğitim Kurumlarının Çevre Düzenlemesi ve Çalışan Eğitimci Personelin Nitelikleri Yönünden İncelenmesi. Aydoğdu Ofset, Ankara.
- Kandır, A. Aral, N., Yaşar, M. (2001). Okul Öncesi Eğitim, YA-PA, İstanbul.
- Kantarcioglu, S. (1992). “Anaokulunda Egitim”, *Milli Egitim Bakanlığı Yayınları*, İstanbul, 24-53.
- Karadağ, A., Mutlu, S., Sayın, Ş. (2012). Okul bahçelerinin oyun alanı olarak değeri: Düzce kenti örneği. *Ormanlık Dergisi*. 8(2), 45-56.

- Karaküçük Arslan, S. (2008). Okul öncesi eğitim kurumlarında fiziksel/mekânsal koşulların incelenmesi: Sivas ili örneği. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*. 32(2). 307-320.
- Kıldan, A. O. (2007). Okul Öncesi Eğitim Ortamları. *Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*. (15) 2, 501-510.
- Koçulu, H. S.ve S.Y.B. (1983). Ankara Seyranbağları Yaşlılar Huzurevi çevresi peyzaj planlaması üzerine bir araştırma. A.Ü.Z.F Peyzaj mimarlığı Bölümü, Lisans Tezi (basılmamış), Ankara.
- Koçyiğit, D., (1976). Ankara Kenti'ndeki Çocuk oyun Alanlarının Düzenleme ve Oyun Aletleri Yönünden Eleştirisi ile Yeni Oyun Aletlerinin Geliştirilmesi. A .Ü.Z.F Peyzaj Mimarlığı Bölümü Mezuniyet Tezi (Basılmamış). Ankara.
- Lee, T.R., (1964). "Psychology of Living Space", *Bartlett Society*, London, 46-74.
- Lucci, B.K.(2004). *Using the early Childhood Environmental Rating Scale as a Tool for Classroom Improvement.MSc Thesis Morgantown*, West Virginia University.
- M.E.B. (2000). Anaokulu, Anasınıfı ve Uygulama Sınıfı Yönetmeliği, *M.E.B. Yayınları*, Ankara, 11-15.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2002).
- MEB MEVZUAT BANKASI. (2004), Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği. <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/25486-html>.
- MEB. (2006b). Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkelerinin Eğitim Sistemleri. Ankara: Kalkan Matbaacılık.
- MEB.(2013a). Okul öncesi eğitim programı. Ankara, MEB. Temel Eğitim Genel Müdürlüğü.
- MEB. (2014). Okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumları yönetmeliği. Ankara.
- MEB. (2015). Eğitim yapıları asgari tasarım standartları kılavuzu. Ankara, MEB. İnşaat ve Emlak Dairesi Başkanlığı.
- Metin N., Şahin S. (1999). Okul Öncesi Düzeyde ve Dört -Dokuz Yaş Grubundaki Zihinsel Engelli Çocukların Tercih Ettikleri Oyun Köşeleri ve Oynadıkları Oyun Tiplerinin İncelenmesi. *Özel Eğitim Dergisi*, Cilt 2 (3)14-24 .
- Oğuzkan Ş., Oral G. (1983). "Okul öncesi Eğitimi" T.C.M.E.G.S.B Ders Kitapları: 80, İstanbul.
- Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği, (2012).

- Okday A., Zembat R. (1997).Okul Öncesi Eğitimde Yeni Yaklaşımlar, Hazırlayan: Gelengül Haktanır, Okul Öncesi Eğitimcisinin Yetiştirilmesinde *Yeni Eğilimler Okul Öncesi Eğitim Sempozyumu*, Ankara.
- Okday, A. (1999). “Yasamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem”, Epsilon Yayınları, İstanbul, 17-26.
- Olds, A. R. (2001). Child Care Design Guide, The mcgraw Companies, USA.
- Onur, B. (1993). “Toplumsal Tarihte Çocuk”, *Tarih Vakfı Yurt Yayınları*, İstanbul,34-46
- Orçan Kaçan, M., Halmatov, M. ve Kartaltepe, O. (2017). Okul öncesi eğitim kurumları bahçelerinin incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi. 1*(1), 60-70. DOI: 10.24130.
- Ouvry, M. (2005). *Exercising muscles and minds: Outdoor play and the early years curriculum*. London: National Children’s Bureau.
- Öymen Gür, Ş., Zorlu, T. (2002). *Çocuk mekânları*. İstanbul:Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları
- Özdemir, S., Bacanlı, H. ve Sözeri, H. (2007). *Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Sistemi, Temel Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Ankara: Türk Eğitim Derneği.
- Özgür, İ., N. (1974). Bugünün Anaokulları T.C.M.E.G.S.B. Yayınları, 11-23 İstanbul.
- Özel Öğretim Kurumları Standartları Yönergesi, (2012).
- Poyraz, H., Dere H. (2003), Okul Öncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Rahaim, J.S., Moore, G.T. (1982). “Selecting A Location For An Early Childhood Development Center”, *Day Care Journal*, 5: 31-34.
- Ramazan, O. (2005). Okul Öncesi Eğitim Ortamlarında Fiziksel Ortam. (45-47). İstanbul. Morpa Kültür Yayınları
- Studer, M. L.(1998). Developing on outdoor classroom: Blending classroom curriculum ve outdoor play space. *Teksa Child Care*, 12-19.
- Sükan, Z. (1983).Okul Öncesi Etkinlikleri, Türkiye’de Okulöncesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Projesi, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Şahin, E. (2005). *Okul Öncesi Eğitimi*, Anı Yayıncılık, Ankara.

- Şener, E.A. (2001). Okul Öncesi Çocuk Eğitim Merkezleri İçin Değişebilir/Dönüştürülebilir/Esnek Bir Fiziksel Çevre Modeli. Yayımlanmamış doktora tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Şıvgın, F. (1998). Planlı Dönemde Okul Öncesi Eğitimi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara, 37-61.
- Talay, İ., Aslan, F. ve Belkayalı, N. (2010). Okul öncesi eğitim kurumlarında doğa dostu ve çocuk katılımı temelli dış mekan tasarım yaklaşımları bir proje önerisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(1), 317-322.
- Tekkaya, E. (2001). Tasarlanmış Çocuk Hakları: Ankara Çocuk Oyun Alanları. *Milli Eğitim Dergisi*. Temmuz, Ağustos, Eylül: 151
- Terzioğlu, E. (2005). İlköğretim Okulu Binalarının Fiziksel Özellikler Bakımından Değerlendirilmesi, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Towell, J. L. (2005). Quality Outdoor Preschool Environments Early Care And Education Centers. Oklahoma State University, USA: Master Of Science.
- Turgut, H., Yılmaz, S. (2010). Ekolojik Temelli Çocuk Oyun Alanlarının Oluşturulması. *III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi*, 20-22 Mayıs, Cilt: Iv, 1618-1630,.
- Turan, E.Ö ve Turan, M. (1998).Okulöncesi Eğitim Kurumlarının Fiziksel Koşullarının Ergonomik Yönden Değerlendirilmesi. *6. Ergonomi Kongresi*, Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları No:622, Ankara.
- Turaşlı, N. (2007). Okulöncesi Eğitime Giriş, Anı Yayıncılık Ankara.
- Türkoğlu, A. (1998). *Karşılaştırmalı Eğitim Dünya Ülkelerinden Örneklerle*. Adana: Baki Kitabevi.
- Türk Standartlar Enstitüsü (TSE), (2000). İlköğretim Okulları– Fiziki Yerleşim Genel Kurallar. Ankara: TS No: 9518.
- Uysal, F. (2006). Okul Öncesi Eğitim Merkezlerinde İç ve Dış Mekan Organizasyonlarının Eğitim Yaklaşımları Çerçevesinde İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Vessey A. J., Yim-Chiplis P.K., Mackenzie N.R. (1998). Effectes of Television Viewing on Children’s Development. *Pediatric Nursing*, 23(5),483–486.
- Wake, M., Hesketh, K., Waters, E. (2003).Television, Computeruse and Body mas Index in Australian Primary School Children, *Journal of Paediatric Child Health*, 39, 130–134.
- Wakes, B. and Beukes, A. (2011). Height, Fun and Safety in The Design of Children’s Playground Equipment, *Internatipnal Journal of Injury Control and Safety Promotion*, DOI:10.1080/17457300.2011.60314

- Walden, R. (2009). *Schools for the Future, Design Proposals from Architectural Psychology*. Germany: Hogrefe ve Huber Publishers.
- White, J. (2008). *Playing and learning outdoors: making provision for high-quality experiences in the outdoor environment*. New York: Routledge.
- White, R. Stoecklin, V. (2011). *Children's Play ve Learning Environments: Returning to Nature*. White Hutchinson Leisure ve Learning Group, Kansas City, MO, USA,.
- Wilson, R. (2008). *Nature and young children: Encouraging creative play and learning in natural environments*. New York: Routledge.
- Yavuzer, H. (2002). *Çocuk Eğitimi El Kitabı*. Remzi Kitabevi, İstanbul, 2002, 14.basım.
- Yılmaz, G. (1994).Okul Öncesi Eğitim Yapıları Çocuğun Fizyolojik ve Psikolojik Özelliklerinin Tasarıma Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, 23-45
- Yılmaz, Ş. (2010). Çocuk Oyun Alanlarının İlköğretim Çağındaki Kullanıcılarca Değerlendirilmesi ve Tasarım İlkelerinin Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Zembat, R. (2005). *Okul Öncesi Eğitimde Nitelik*.(25-29). Morpa Kültür Yayınları. İstanbul.
- Zengin, F. (2001). İlköğretim okullarında açık alan performansının değerlendirilmesi ve okul oyun alanları için tasarım kriterleri, Yüksek Lisans Tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- URL-1 (2018). http://www.turkcebilgi.com/Anaokulu_rehber_ansiklopedisi, (13.09.2018)
- URL-2 (2019). <http://meb.gov.tr/Stats/Apk2002/32.html>, (14.09.2019)
- URL-3 (2019). <http://ooegm.meb.gov.tr/program.html>, (14.09.2019)

EKLER

EK 1: Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Açık Alan Kullanımı ve Çocuk Gelişimine Etkisi Tuzla-İstanbul Örneği Anket Soruları

GENEL BİLGİ FORMU

Açıklama:

Bartın Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda Doç. Dr. Nurhan KOÇAN danışmanlığında yüksek lisans eğitimine devam etmekteyim.

“Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Açık Alan Kullanımı ve Çocuk Gelişimine Etkisi” konulu tez çalışmamın verilerini toplamak amacıyla, siz eğitimcilere ve kurumunuza ait bir takım bilgiler edinmek istiyorum.

Bu anket formu, okul öncesi eğitim kurumlarında dış mekan kalitesinin artırılması ve dış mekanların çocukların kullanımına ve eğitimine yönelik olarak daha etkin hale getirilmesi olanaklarının belirlenmesi amacıyla yapılmaktadır. Soruların büyük bir bölümü sizin görüşlerinizle ilgili olup, doğru veya yanlış yanıt yoktur.

Anket kapsamında derlenen bilgiler araştırma haricinde kullanılmayacak ve başkalarıyla paylaşılmayacaktır.

Desteğinize ve gösterdiğiniz ilgiye şimdiden teşekkür ederim.

Saygılarımla,

Peyzaj Mimarı Melek ÖZTÜRK

A-KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz Kadın () Erkek ()

2. Eğitim durumunuz

Lise () Yüksekokul () Lisans () Lisans Üstü ()

3. Yaşınız

18-25 26-30 31-35 36-40 41-50 50+

4. Meslekteki çalışma yılınızı belirtiniz.

1-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16-20 yıl () 21 yıl ve üzeri ()

5. Göreviniz Kurum Yönetimi () Öğretmen () Öğretmen yardımcısı ()

B-KURUMA İLİŞKİN BİLGİLER

1. Kurum Resmi Özel

2. Eğitim Süresi Tam gün Eğitim İki Devreli Eğitim (Sabahçı, Öğlenci)

3. Kurumunuz hangi yaş gruplarına hizmet vermektedir?

- 0-2 yaş
 3-4 yaş
 5-6 yaş

C- AÇIK ALANLARA İLİŞKİN BİLGİLER

1. Etkinlik programınızda dış mekan kullanımı var mı?

() Evet () Hayır

(Cevabınız “Evet” ise örnek veriniz:.....)

2. Okulda ki dış mekan kullanım sıklığınız nedir?

() Her gün () Günde 2 kez ve üzeri () Haftada 2 kez ve üzeri () Nadiren () Hiçbir zaman

3. Okul öncesi eğitiminde dış mekanın çocuk gelişimini olumlu etkilediği düşüncesine katılıyor musunuz?

() Evet () Hayır

4. Çocuk eğitiminde doğada bulunan materyalleri kullanır mısınız?

() Evet () Hayır

(Cevabınız “Evet” ise örnek veriniz:.....)

5. Okul bahçesinde ne tür aktiviteler gerçekleştirmek istersiniz ?

.....
.....

6. Okul bahçenizde ki eksiklikler nedir?

- Oyun alanı Oturma alanı Donatılar Diğer
 Spor alanı Açık derslik Ağaç-çalı

7. İç mekandaki eğitimle dış mekanı ilişkilendirmek ister misiniz?

() Evet, ise

Nasıl?.....
.....

() Hayır, ise

Neden?.....
.....

8. Okul bahçenizde Açık hava materyallerinden hangileri bulunmaktadır? Birden fazla işaretleyebilirsiniz.

- Salıncak
- Zıpzıp
- Kaydırak
- Çoklu oyun grubu
- Kum Havuzu
- Voleybol Filesi
- Basketbol Potası
- Futbol Kalesi
- Tahteravalli

9. Okulunuzda ki açık hava oyun alanının büyüklüğü sizce yeterli mi?

- Evet
- Hayır

10. Açık hava oyun alanları, çocukların bitkileri ekip-dikebilecekleri ,sulayabilecekleri şekilde tasarlanmış mı?

- Evet
- Hayır

11. Okulunuz bahçesinde farklı yaş grupları için ayrılmış alanlar mevcut mu?

- Evet
- Hayır

12. Okulun bahçesinde çocukların ihtiyaçlarına cevap verecek oyuncaklar mevcut mudur?

- Evet
- Hayır

13. Okul bahçenizin zemini ne gibi malzemedan kaplanmıştır. ?

- Kauçuk zemin kaplama
- Çim
- Toprak
- Yapay çim kaplama
- İri çakıl taşları
- Beton

14. Bahçe donanımları çocuklara göre uygun bir şekilde düzenlenmiş, güvenliği sağlanmış mı?

- Evet
- Hayır

15. Açık oyun alanında engelli öğrenciler için güvenli bir düzenleme yapılmış mı?

- Evet
- Hayır

EK 2: İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü İzin Belgesi